

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Diplomová práce

**Demografický, sociální a ekonomický vývoj ve vybraném
regionu**

Vendula Kurfiřtová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kurfirťová Vendula

Podnikání a administrativa

Název práce

Demografický, sociální a ekonomický vývoj ve vybraném regionu

Anglický název

Demographic, social and economic development in selected region

Cíle práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje. Vývoj bude porovnán s vývojem celé České republiky s cílem nalézt oblasti, ve kterých Liberecký kraj vykazuje odlišné vývojové tendence a nalézt faktory, které se na těchto odlišnostech podílejí.

Metodika

Teoretická část diplomové práce bude vypracována na základě prostudování odborné literatury a dalších relevantních zdrojů. Pro zpracování budou využity statistické metody, zejména základní popisné charakteristiky, metody analýzy časových řad a další metody zvolené na základě charakteru zpracovávaných dat.

Data budou čerpána z databáze Českého statistického úřadu.

Harmonogram zpracování

Formulace cílů práce - do 06/2013

Zpracování literární rešerše - do 09/2013

Vypracování praktické části práce - do 02/2014

Formulace závěrů práce, odevzdání práce - do 03/2014

Rozsah textové části

60-80 stran

Klíčová slova

demografie, struktura obyvatelstva, migrace, Liberecký kraj, analýza časových řad

Doporučené zdroje informací

- CIPRA, Tomáš. Analýza časových řad s aplikacemi v ekonomii. Praha: SNTL, 1986. ISBN 99-00-00157-X.
CIPRA, Tomáš. Matematické metody demografie a pojištění. 1. vyd. Praha: SNTL - Nakladatelství technické literatury, 1990, 455 s. ISBN 80-030-0222-2.
HENDL, Jan. Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 583 s. ISBN 80-717-8820-1.
HINDLS, Richard, HRONOVÁ, Stanislava, SEGER, Jan, FISCHER, Jakub. Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 415 s. ISBN 978-80-86946-43-6.
KALIBOVÁ, Květa. Úvod do demografie. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2001, 52 s. ISBN 80-246-0222-9.
KLUFOVÁ, Renata, POLÁKOVÁ, Zuzana. Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, 306 s. ISBN 978-807-3575-465.
KOSCHIN, Felix. Demografie poprvé. Vyd. 2. přeprac. V Praze: Oeconomica, 2005, 122 s. ISBN 80-245-0859-1.
KOZÁK, Josef. Úvod do analýzy ekonomických časových řad. 1. vyd. Praha: VŠE, 1994, 208 s. ISBN 80-707-9760-6.
ROUBÍČEK, Vladimír. Úvod do demografie. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997, 348 s. ISBN 80-859-6343-4.

Vedoucí práce

Pacáková Zuzana, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 29.10.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Demografický, sociální a ekonomický vývoj ve vybraném regionu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Zuzaně Pacákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a připomínky při psaní diplomové práce.

.

Demografický, sociální a ekonomický vývoj ve vybraném regionu

Demographic, social and economic development in selected region

Souhrn

Diplomová práce je zaměřena na demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje. V teoretické části je rozebrána demografie obecně, její základní pojmy a historie. Dále navazuje problematika demografické statiky, která řeší stav obyvatelstva, resp. jeho struktury. Následuje téma demografické dynamiky související s úmrtností, porodností, plodností, sňatečností, rozvodovostí a migrací. Poslední kapitola v teoretické části se týká socioekonomických ukazatelů.

V praktické části diplomové práce je řešena statika a dynamika Libereckého kraje, přičemž jsou údaje kladeny vedle dat za celou Českou republiku. Zjištěné rozdíly jsou důkladně popsány a okomentovány. Stejným způsobem jsou porovnávána i data ze socioekonomické oblasti.

V závěru práce je za pomoci programu Statistica 12 provedena regresní analýza třech vybraných ukazatelů, přičemž se jedná vždy o jednoho zástupce z každé kategorie, tzn., jeden demografický, sociální a ekonomický ukazatel.

Klíčová slova: demografie, sociální vývoj, ekonomický vývoj, struktura obyvatelstva, úmrtnost, porodnost, migrace, Liberecký kraj, časové řady, regresní analýza

Summary

The thesis is focused on the demographic, social and economic development of the Liberec Region. The theoretical part analyzes the general demographics, its basic concepts and history. The issue of demographic statistics which solves the population status, respectively its structures follows. The thesis continues with the theme of demographic dynamics associated with mortality, fertility, marriage, divorce and migration. The last chapter of the theoretical part is devoted to socioeconomic indicators.

In the practical part of the thesis statics and dynamics of the Liberec region is solved. The data are placed next to the data for the whole Czech Republic. The differences are described and commented in a detail. In the same way the data from the socioeconomic area are compared.

In conclusion the regression analysis of three selected indicators is performed with the help of the program Statistica 12, while it is always one representative from each category, i.e. one demographic, social and economic indicator.

Keywords: demography, social development, economic development, population structure, death rate, birthrate, migration, Liberec Region, time series, regression analysis

Obsah

1 ÚVOD.....	7
2 CÍL PRÁCE A METODIKA.....	8
2. 1 Cíl práce	8
2. 2 Metodika	8
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	11
3. 1 Demografie.....	11
3. 1. 1 Předmět demografie	11
3. 1. 2 Základní pojmy demografie	12
3. 1. 3 Demografie v České republice	14
3. 1. 4 Prameny demografických dat	14
3. 1. 5 Demografické ukazatele, míry, kvocienty, indexy.....	15
3. 1. 6 Demografická statika	17
3. 1. 7 Demografická dynamika	21
3. 2 Socioekonomický vývoj	30
3. 2. 1 Ekonomické ukazatele	30
3. 2. 2 Sociální ukazatele	31
4 PRAKTICKÁ ČÁST	33
4. 1 Charakteristika Libereckého kraje.....	33
4. 2 Demografická statika Libereckého kraje	35
4. 2. 1 Struktura podle pohlaví	37
4. 2. 2 Struktura podle věku	38
4. 2. 3 Struktura podle vzdělání	41
4. 3 Demografická dynamika	42
4. 3. 1 Úmrtnost.....	42
4. 3. 2 Plodnost, porodnost a potratovost.....	45
4. 3. 3 Sňatečnost a rozvodovost.....	58
4. 3. 4 Migrace	67
4. 4 Socioekonomický vývoj	68
4. 4. 1 Ekonomické ukazatele	69
4. 4. 2 Sociální ukazatele	73

4. 5 Shrnutí výsledků.....	79
4. 6 Regresní analýza vybraných ukazatelů.....	81
5 ZÁVĚR.....	84
6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	87
6. 1 Knižní publikace.....	87
6. 2 Elektronické zdroje.....	88
7 PŘÍLOHY	90

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 – Základní typy věkové struktury.	18
Obrázek č. 2 – Postavení Libereckého kraje v České republice.	33
Obrázek č. 3 – Okresy Libereckého kraje.	34

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 – Vývoj počtu obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.....	36
Graf č. 2 – Vývoj absolutního přírůstku (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	37
Graf č. 3 – Vývoj počtu mužů a žen (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	38
Graf č. 4 – Vývoj struktury obyvatelstva podle věku (v %) a průměrný věk v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	39
Graf č. 5 – Vývoj struktury obyvatelstva podle věku (v %) a průměrný věk v České republice v letech 1994–2013.	40
Graf č. 6 – Vývoj struktury obyvatelstva podle vzdělání (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	41
Graf č. 7 – Vývoj struktury obyvatelstva podle vzdělání (v %) v České republice v letech 1994–2013.	42
Graf č. 8 – Počet zemřelých v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	43
Graf č. 9 – Vývoj hrubé míry úmrtnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	44
Graf č. 10 – Vývoj naděje dožití při narození (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	45

Graf č. 11 – Počet narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.....	46
Graf č. 12 – Vývoj hrubé míry živorodosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	47
Graf č. 13 – Vývoj přirozeného přírůstku (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	48
Graf č. 14 – Vývoj živě narozených podle rodinného stavu matky (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	49
Graf č. 15 – Vývoj živě narozených podle věku matky (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	50
Graf č. 16 – Vývoj průměrného věku matky při narození dítěte (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	51
Graf č. 17 – Vývoj úhrnné plodnosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	52
Graf č. 18 – Počet potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.....	53
Graf č. 19 – Vývoj hrubé míry potratovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	54
Graf č. 20 – Vývoj potratů podle druhu potratu (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	55
Graf č. 21 – Vývoj potratů podle rodinného stavu ženy (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	56
Graf č. 22 – Vývoj úhrnné potratovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	57
Graf č. 23 – Vývoj počtů živě narozených a počtů potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	58
Graf č. 24 – Počet sňatků v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	59
Graf č. 25 – Vývoj hrubé míry sňatečnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	60
Graf č. 26 – Vývoj sňatků podle věku ženicha (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	61
Graf č. 27 – Vývoj sňatků podle věku nevěsty (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	62
Graf č. 28 – Vývoj průměrného věku ženicha a nevěsty při sňatku (v letech) v Libereckém	

kraji a České republice v letech 1994–2013.	63
Graf č. 29 – Počet rozvodů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.....	64
Graf č. 30 – Vývoj hrubé míry rozvodovosti (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	65
Graf č. 31 – Vývoj průměrného věku při rozvodu (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	66
Graf č. 32 – Vývoj indexu rozvodovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	67
Graf č. 33 – Vývoj počtu přistěhovalých, vystěhovalých a přírůstku stěhováním v Libereckém kraji v letech 1994–2013.	68
Graf č. 34 – Vývoj hrubého domácího produktu (v Kč na 1 obyvatele) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.....	69
Graf č. 35 – Vývoj míry nezaměstnanosti (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	70
Graf č. 36 – Vývoj počtu stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.....	71
Graf č. 37 – Vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.....	72
Graf č. 38 – Vývoj počtu obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.....	73
Graf č. 39 – Vývoj výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	74
Graf č. 40 – Vývoj počtu trestných činů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	75
Graf č. 41 – Vývoj počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	76
Graf č. 42 – Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.....	77
Graf č. 43 – Vývoj podílu nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.	78
Graf č. 44 – Vývoj průměrného měsíčního počtu vyplacených příspěvku na bydlení na	

1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 2000–2013.	79
--	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Vývoj vybraných ukazatelů.....	80
Tabulka č. 2 – Regresní analýza – počet narozených dětí.	81
Tabulka č. 3 – Regresní analýza – hrubý domácí produkt.....	82
Tabulka č. 4 – Regresní analýza – výše měsíčních průměrných mezd.	83

1 Úvod

Historie demografie sahá až do 17. století, ale již ve středověku měli lidé zájem zjišťovat stav a vývoj obyvatelstva. Tento zájem byl motivován převážně praktickými důvody, protože se v těchto datech skrýval údaj o potencionální vojenské a hospodářské síle. Dalším důležitým faktem bylo, že se údaje daly využít i pro daňové účely. V druhé polovině 18. století se začínají objevovat první demografické soupisy na území České republiky. Ve stejné době se také zvyšuje zájem o politické, ekonomické a sociální problémy, což přispívá k intenzivnější evidenci demografických dat.

Dnes jsou data nejčastěji získávány ze sčítání lidu, evidence přirozené měny a z různých registrů obyvatelstva. Údaje jsou mimo jiné cenným zdrojem informací pro investory, kteří chtějí expandovat do dané oblasti, protože pomocí těchto dat lze získat ucelený přehled o tom, jak si region stojí v konkurenci ostatních. Lze nastínit minulý, současný i budoucí regionální vývoj a potenciál regionu.

Tato práce je zaměřena na demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje a jeho následné porovnání s Českou republikou. Liberecký kraj je po Praze druhým územně nejmenším krajem. Jeho rozloha zabírá pouhých 4 % území České republiky.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V první jmenované části je nejdříve obecně popsána demografie, její základní pojmy, historie v České republice a prameny demografických dat. Následující dvě kapitoly jsou v teoretické části stěžejní. Je zde popsána demografická statika a dynamika.

Poslední kapitola literární rešerše je zaměřena na sociální a ekonomický vývoj. Jsou zde přiblíženy ukazatele, které se následně využijí v praktické části. Bohužel se při jejich výběru musí brát ohled na délku časové řady, což nabídku ukazatelů zúžilo.

V praktické části je nejdříve přiblíženo postavení Libereckého kraje. Jedná se o klasické charakteristiky jako je např. rozloha, poloha a další charakteristiky, které jsou důležité pro seznámení s Libereckým krajem. Další kapitoly jsou zaměřeny na demografickou statiku a dynamiku Libereckého kraje. V této části budou data za Liberecký kraj postaveny vedle dat za Českou republiku a následně budou okomentovány zjištěné odlišnosti.

V poslední kapitole je vybráno několik ukazatelů, u kterých je provedena regresní analýza.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je zhodnotit demografický sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje v letech 1994–2013. Zjištěná data budou porovnána s daty za celou Českou republiku s cílem nalézt oblasti, ve kterých Liberecký kraj vykazuje odlišné vývojové tendence a nalézt faktory, které se na těchto odlišnostech podílejí.

Pro demografický vývoj jsou použity ukazatele týkající se počtu obyvatel, struktury obyvatel, úmrtnosti, porodnosti, potratovosti, sňatečnosti, rozvodovosti a migrace. Dále jsou sestaveny socioekonomické ukazatele např. hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, výše průměrných mezd, míra nezaměstnanosti a další.

Pro několik vybraných ukazatelů bude v programu Statistica 12 provedena regresní analýza, která odhalí závislost vybraných ukazatelů na ostatních ukazatelích.

2.2 Metodika

Teoretická část diplomové práce bude vypracována na základě prostudování odborné literatury a dalších relevantních zdrojů. Nejdříve bude v práci popsána demografie obecně, poté její statika a dynamika. Poslední kapitola literární rešerše se týká socioekonomického vývoje.

V praktické části budou využívány dvacetileté časové řady za roky 1994–2013. Tyto časové řady se týkají demografického, ekonomického a sociálního vývoje Libereckého kraje a České republiky.

Data pro tuto diplomovou práci budou čerpána z různých zdrojů, především z Českého statistického úřadu a Ministerstva práce a sociálních věcí.

Za časovou řadu se považuje posloupnost věcně a prostorově srovnatelných dat, která jsou jednoznačně seřazena z hlediska času ve směru z minulosti do přítomnosti. Analýzou časových řad je proces, kdy se používají různé metody k popsání těchto dat. (Hindls a kol., 2007)

Časové řady jsou často rozčleněny na základě rozdílností v obsahu sledovaných ukazatelů. Tzn., že časové řady se dělí:

- podle rozhodujícího časového hlediska na **intervalové** a **okamžikové** časové řady,
- podle periodicity, s jakou jsou údaje v řadách zaznamenávány, na **roční** a

krátkodobé časové řady (u krátkodobých časových řad může být perioda sledování čtvrtletí, měsíc, týden atd.,

- podle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady **primárních** a **sekundárních** ukazatelů,
- podle způsobu vyjádření ukazatelů na časové řady **naturálních** ukazatelů (hodnoty jsou v naturálních jednotkách) a **peněžních** ukazatelů. (Hindls a kol., 2007)

Při analýze časových řad je vhodné získat základní přehled o konkrétní řadě. K tomu slouží základní popisné charakteristiky a elementární charakteristiky. Mezi nejčastěji používané patří:

- **první diference**, která vyjadřuje rozdíl oproti předešlému roku,
- **tempo růstu**, které udává, kolikanásobně vzrostla nebo poklesla hodnota ukazatele v porovnání s předešlým rokem,
- **tempo přírůstku**, které vyjadřuje, o kolik procent vzrostl nebo poklesl ukazatel oproti předešlému roku,
- **bazický index**, který udává změnu ukazatele v letech ve vztahu k prvnímu sledovanému roku. (Hindls a kol., 2007)

Časové řady budou v práci zobrazeny do grafu, přičemž jejich podkladová data budou k nahlédnutí v přílohách. Ukazatelé budou popsány a porovnány s ukazateli za Českou republiku.

V závěru práce bude u vybraných ukazatelů provedena regresní analýza, která umožňuje zkoumat a popsat vztahy mezi proměnnými. Proměnné jsou spojeny pomocí regresní funkce, která obsahuje několik neznámých parametrů. (Hendl, 2012)

V této práci bude použita vícenásobná lineární regrese. Vícenásobná regrese se používá v případě, že je nutné vyjádřit změny závislé proměnné více než jednou nezávisle proměnnou. Závislost lze charakterizovat následovně:

$$y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2 + \beta_p x_p + \varepsilon,$$

kde $\beta_0, \beta_1, \dots, \beta_p$ jsou neznámé parametry, x_1, x_2, \dots, x_p jsou vysvětlující proměnné a ε jsou nahodilé odchylky, které vznikají důsledkem působení nahodilých vlivů včetně eventuální nedokonalosti zvolení regresní funkce. Odhadnutá regresní funkce lze zapsat ve tvaru:

$$Y = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_p x_p.$$

Parametry b_0, b_1, \dots, b_p se nazývají **dílčí regresní koeficienty** a udávají odhad toho, jak by se změnila v průměru závislá proměnná y při jednotkové změně dané vysvětlující

proměnné za předpokladu, že ostatní nezávislé proměnné zůstanou konstantní. (Hindls a kol., 2007)

Regresní funkce bude v práci sestavena v programu Statistica 12, který model testuje pomocí F testu na hladině významnosti 0,05. Tzn., že p-hodnota daného modelu musí být nižší než 0,05, aby mohl být model považován za statisticky významný. Pro jeho interpretaci jsou důležité následující pojmy:

- **korelační koeficient R** – nabývá hodnot od -1 do 1 (v případě mnohonásobné regresní analýzy pouze hodnot od 0 do 1) a vyjadřuje těsnost závislosti mezi proměnnými,
- **koeficient determinace R^2** – udává část celkové variability závislé proměnné Y , která je vysvětlena nezávisle proměnnými.
- **upravené R^2** – obsahuje stejný údaj jako klasický koeficient determinace, ale je vhodnější pro menší výběry, zároveň se používá především v případě, že se porovnává několik modelů se stejnou závisle proměnnou (ale jinými nezávislými proměnnými). (Hendl, 2012)

3 Teoretická východiska

3. 1 Demografie

3. 1. 1 Předmět demografie

Demografie patří mezi vědní disciplíny. Zájem o zjištění stavu a vývoje obyvatelstva lze sledovat již hluboko ve středověku. O demografii se hovoří do 17. století, kdy vznikala škola politických aritmetiků. První osobou zabývající se demografií je podle dostupných zdrojů John Graunt, který zkoumal úmrtnost londýnského obyvatelstva. Do poloviny 19. století se demografie nazývala např. populační věda, populacionistika, věda o obyvatelstvu, až v tuto dobu ji pojmenoval Francouz Achille Guillard. (Roubíček, 1997; Vystoupil, Tarabová, 2004)

Demografie se řadí mezi společenské vědy, jejichž předmětem jsou tzv. demografické jevy a procesy, resp. zákonitosti, jimiž se jevy a procesy řídí. Všechny tyto jevy souvisejí s lidskými jedinci a lidskou populací, která může zahrnovat přirozenou obnovu stavu obyvatelstva prostřednictvím biosociálních procesů porodnosti a úmrtnosti nebo celkovou obnovu obyvatelstva, která zahrnuje i obnovu prostřednictvím stěhování obyvatelstva. (Roubíček, 1997; Vystoupil, Tarabová, 2004)

Problematika reprodukce obyvatelstva je zásadní. Charakteristickým znakem demografie je demografická struktura obyvatelstva, která je dělena podle věku a pohlaví. Určitá demografická struktura obyvatelstva je podmínkou i činitelem určitého rozsahu a struktury obyvatelstva, ale zároveň i obrazem a důsledkem působení reprodukce. Demografie se navíc zabývá i studiem nedemografických jevů a procesů. Kromě toho si vytvořila široce použitelné metodické nástroje – populační modely známé jako tabulky úmrtnosti. (Roubíček, 1997)

Zkoumání věku a věkové struktury obyvatelstva může být pojato z biodemografického hlediska, kdy se sledují počty prožitých let od narození. Nebo může být sledováno sociodemografické pojetí, kdy každý dosažený věk představuje typickou životní situaci věkové skupiny z hlediska demografického, sociálního a ekonomického. Typická životní situace dětí, mládeže, mladých dospělých, zralých, starých a velmi starých osob bude z pohledu ekonomické nezávislosti, dosaženého stupně vzdělání, zdravotního stavu, vztahu k rodině atd. velmi odlišná. Lidský život je složitě podmíněný životní cyklus, který je složen z jednotlivých elementárních složek, životních etap a fází, které se pravidelně

opakují. Těmito cykly jsou období jednotlivých zaměstnání, jednotlivých manželství, u žen období těhotenství, porodu a výchovy jednotlivých dětí apod. (Roubíček, 1997)

Reprodukcí obyvatelstva dochází ke změnám stavu obyvatelstva. Tato změna v podstatě představuje pohyb obyvatelstva. V závislosti na příčinách změn se může jednat o pohyb přirozený (porody a úmrtí), mechanický (stěhování a dojíždění) a sociální. (Roubíček, 1997)

Přirozený pohyb obyvatelstva určité oblasti mění především jeho počet a demografickou strukturu (složení podle věku, pohlaví). Mechanický pohyb uvnitř oblasti mění pouze geografickou strukturu a sociální pohyb mění sociální strukturu obyvatelstva. V případě, že se přirozený pohyb diferencuje podle sociálních znaků nebo podle jednotlivých území dané oblasti, může přirozený pohyb změnit i sociální strukturu a územní strukturu obyvatelstva. Zároveň i mechanický pohyb, pokud překračuje hranice oblasti, může měnit demografickou a sociální strukturu obyvatelstva oblasti. (Roubíček, 1997)

3. 1. 2 Základní pojmy demografie

V oboru demografie se za dobu jeho existence vyvinulo množství důležitých pojmů, které jsou dále popsány.

Demografická reprodukce označuje přirozenou obnovu populace zahrnující proces rození, umírání a migrace. Přirozená měna bere v úvahu proces rození a vymírání. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009)

Demografická struktura v širším slova smyslu vyjadřuje skladbu obyvatelstva podle všech jeho zjišťovaných charakteristik. V užším slova smyslu, v demografii běžnějším, představuje složení obyvatelstva podle pohlaví a věku. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009; Klufová, Poláková, 2010)

Demografické jevy a procesy jsou události určitého typu sledované jako hromadný jev (porodnost, potratovost, úmrtnost, sňatkovost, rozvodovost, migrace). (Klufová, Poláková, 2010)

Osoba (obyvatel) je základní jednotkou populace s individuálními znaky, které vyjadřují její kvalitativní a kvantitativní vlastnosti. Osoby se blíže specifikují, např. narozené dítě, zemřelá osoba, vdova. U osob se dále sledují události, např. uzavření manželství, potrat, porod, ovdovění, vstup do zaměstnání a další. (Klufová, Poláková, 2010)

Obyvatelstvo je soubor osob vymezených územně – obyvatelé obce, města, státu. Je

složeno z jednotlivců. Jako celek má kolektivní znaky. Základními charakteristikami obyvatelstva jsou etnické a národnostní složení, rozmístění do základních sídelních jednotek, hustota a struktura podle pohlaví, věku, zdravotního stavu, ekonomické aktivity, sociální příslušnosti, profese, zaměstnání, vzdělání, mateřského jazyka, náboženského vyznání, stupně gramotnosti, rodinného stavu, postavení v rodině a dalších rodinných charakteristik. Uvedené charakteristiky se zaznamenávají při sčítání obyvatelstva. (Klufová, Poláková, 2010)

Populace je soubor jedinců určitého živočišného druhu, žijících na vymezeném území, mezi kterými se uskutečňuje demografická reprodukce. Jednotlivé populace zpravidla mají společný jazyk, společnou kulturu a společnou psychologickou mentalitu. Může tvořit samostatné etnikum, národ, stát. Často se jako synonymum populace používá obyvatelstvo. Toto označení není přesné, protože obyvatelstvo se může skládat z několika populací. Základními znaky populace je její rozsah, charakter rozmístění, charakter demografické reprodukce, struktura podle pohlaví a věku. (Klufová, Poláková, 2010)

Kohorta představuje soubor osob, u které došlo v určitém kalendářním roce ke stejné demografické události, např. kohorta narozených, vdaných, rozvedených v určitém roce, kohorta narozených po určité události (Černobyl). (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009; Klufová, Poláková, 2010)

Generace je skupina lidí s podobným datem narození. Tato skupina žije pod vlivem stejných historických a kulturních podmínek. Generace je zvláštním případem kohorty. (Klufová, Poláková, 2010)

Populační klima označuje společenskou a psychickou atmosféru, která se vytváří kolem plánování, početí, rození dětí a v širším slova smyslu i hodnoty dítěte v životě rodiny a společnosti. Populační klima lze pojmut i obecně, jako postoje k reprodukci (včetně postojů státních institucí). (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009)

Populační teorie obecně představuje souhrn hypotéz a názorů o krátkodobých a dlouhodobých faktorech podmiňujících reprodukci, početní růst obyvatelstva a jejich důsledky. (Kalibová, Pavlík, Vodáková, 2009)

Demografická statika se zabývá zkoumáním stavu obyvatelstva (počet obyvatelstva, struktura složení, rozmístění). (Klufová, Poláková, 2010)

Demografická dynamika navazuje na statiku, zkoumá pohyb obyvatelstva (přirozený a mechanický). (Klufová, Poláková, 2010)

3. 1. 3 Demografie v České republice

V České republice se první práce s demografickou tematikou datují do 2. poloviny 18. století. Je zde zřejmá návaznost na statistické práce. Soupisy obyvatelstva se prvně datují do roku 1762. Od roku 1786 vzniká již souvislá řada počtu sňatků, porodů a úmrtí. Tato data byla k nalezení v záznamech církevních matrik. Už v roce 1790 byly Janem Meličem vyhotoveny první úmrtnostní tabulky. (Kalibová, 2002)

Prvním významným českým statistikem byl Josef Antonín Riegger (1742–1795), který sepsal dvanácti svazkové dílo o lidnatosti Čech, výsledky soupisů obyvatel a záznamy o přirozené měně. Ucelenějším způsobem pojal demografii Jindřich Matiegka (1862–1943), který v roce 1897 založil na Karlově Univerzitě Ústav pro antropologii a demografii a od roku 1899 začal přednášet Základy demografie. Po založení Státního statistického ústavu v roce 1918 se úroveň kvality demografické statistiky zlepšila a následně začaly vznikat systematické demografické studie. (Kalibová, 2002; Vystoupil, Tarabová, 2004)

Za hlavního zakladatele demografie je považován Antonín Boháč (1882–1950), který dokázal pozvednout tehdejší československou demografii na světovou úroveň. Organizoval první a druhé sčítání lidu v letech 1921 a 1930. V roce 1925 uskutečnil reorganizaci demografické statistiky. V té době se také stal předsedou Státního statistického úřadu. Ve svých pracích se zaměřoval především na problematiku sociální a ekonomické podmíněnosti populačního vývoje. (Kalibová, 2002)

Pro českou demografii jsou důležití i Boháčovi následovatelé. Jaromír Korčák (1895–1989) se věnoval geografii obyvatelstva a demografickým analýzám a syntézám. František Fajfr (1892–1969) byl v letech 1945–1961 předsedou Státního statistického úřadu. Účastnil se příprav na dvě poválečná sčítání lidu (1950 a 1961). V roce 1958 se zasloužil o založení odborného časopisu Demografie, který vychází dodnes. Jeho vědecké práce se týkaly demografických analýz a teorií. (Kalibová, 2002)

3. 1. 4 Prameny demografických dat

Základním bodem pro studium demografických jevů je získávání demografických informací, které jsou zjišťovány především statistickým popisem. Pramenů demografických dat existuje velké množství. Považují se za ně v zásadě všechny běžné demografické statistiky i výsledky speciálních výběrových šetření. Tyto prameny přinášejí údaje pro analýzu procesu demografické reprodukce včetně hodnocení demografických

změn v návaznosti na změny v sociální, ekonomické a politické oblasti. (Kalibová, 2002; Vystoupil, Tarabová, 2004)

Hlavními prameny demografických dat jsou:

- sčítání lidu,
- evidence přirozené měny,
- evidence migrací,
- evidence nemocnosti,
- výběrová šetření,
- registry obyvatelstva,
- historické prameny. (Kalibová, 2002)

Demografická data neboli absolutní údaje jsou např. celkový počet obyvatel, počet zemřelých, narozených, rozvodů a sňatků. (Kalibová, 2002)

V praktické části jsou nejvíce používaná data ze sčítání lidu. Záznamy o soupisu lidu sahají až do starověku. V té době se prováděly soupisy s jasným záměrem, využívaly se k vojenským a daňovým účelům. Od druhé poloviny 18. století do poloviny 19. století se objevují snahy o vedení pravidelné evidence obyvatelstva. Bohužel se v průběhu let hodně měnila metodika soupisů a prostorové vymezení oblastí. Rok 1857 je označován jako přechodný, kdy se ze soupisů obyvatelstva stává moderní sčítání lidu. Poprvé se sčítání lidu vztahovalo k jednomu okamžiku a neobsahovalo pouze základní údaje o počtu obyvatel a jejich struktuře (jako soupisy obyvatelstva), ale rozsáhlá statistická data o obyvatelstvu a zároveň celé ekonomice země. Moderním sčítáním lidu je definováno jako *„úplný proces sběru, třídění, ověřování, analyzování a zveřejňování demografických, sociálních a ekonomických dat, zachycujících v daném čase všechny osoby ve státě nebo přesně vymezené části státu“*. (Šotkovský, 1998, str. 28) Od roku 1869 do roku 1910 se provádělo sčítání lidu každých deset let. V roce 1921 a 1930 proběhlo první a druhé sčítání československého lidu. První sčítání po druhé světové válce se konalo roku 1950 a je známé jako Národní sčítání. Následně probíhala Sčítání lidu, domů a bytů v letech 1961, 1970, 1980, 1991, 2001 a 2011. (Kačerová, Michalec, 2014; Šotkovský, 1998)

3. 1. 5 Demografické ukazatele, míry, kvocienty, indexy

Demografickými ukazateli jsou všechna základní analytická data, která mají souvislost k jednotlivým složkám procesu demografické reprodukce (k úmrtnosti, porodnosti,

sňatečnosti, rozvodovosti, nemocnosti a potratovosti). (Kalibová, 2002)

Za použití demografických dat, která se dávají do vzájemných souvislostí, vznikají analytická data. Ta jsou podle způsobu výpočtu označována jako ukazatele, míry, kvocienty a indexy. Za základ demografické analýzy je považováno srovnání údajů z hlediska věcného, časového a prostorového. Analytická data se podle způsobu výpočtu dělí na proměnná čísla extenzitní, intenzitní a srovnávací. (Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

3. 1. 5. 1 Proměnná čísla extenzitní

Proměnná čísla extenzitní neboli proměnná čísla struktury vznikají porovnáním dvou stejnorodých údajů ve shodném časovém okamžiku a ve stejném prostorovém vymezení. Jedná se o relativní číslo určující strukturu daného celku, jehož obvyklé vyjádření je v procentech. Může se jednat například o ukazatel maskulinity udávající procento mužů v populaci. (Kalibová, 2002; Vystoupil, Tarabová, 2004)

3. 1. 5. 2 Proměnná čísla intenzitní

Proměnná čísla intenzitní mají ve jmenovateli nositele událostí či jevů uvedených v čitateli. Tato čísla se nazývají míry. Pro výpočet měr se počet jednotek ve jmenovateli udává buď ke středu sledovaného období, nebo se bere průměr z počátečního a koncového stavu, čímž se jedná o tzv. střední stav obyvatel (např. hrubá míra úmrtnosti vyjadřuje počet zemřelých na 1 000 obyvatel středního stavu). (Kalibová, 2002)

Na základě nositelů událostí se míry rozdělují do tří skupin. V první skupině jsou za nositele události považováni pouze ti, u kterých může k události dojít (např. první sňatky u svobodných osob). U dalších dvou skupin se jedná o tzv. redukované míry. U populace uvedené ve jmenovateli může i nemusí ke sledované události dojít. Redukce probíhá buď vzhledem k rodinnému stavu, nebo vzhledem k délce trvání jevu. (Kalibová, 2002)

Do skupiny poměrných čísel intenzitních se řadí také kvocienty. Rozdíl mezi nimi a měrami je v jednotkách ve jmenovateli, které nejsou vymezeny pouze jako nositelé jevů uváděných v čitateli, ale přímo jako soubor, u kterého tyto jevy mohou nastat. Počet jednotek ve jmenovateli se uvádí k začátku sledovaného období. Kvocienty mají svým charakterem velmi blízko k pravděpodobnostem. (Kalibová, 2002)

3. 1. 5. 3 Proměnná čísla srovnávací

Proměnná čísla srovnávací vznikají porovnáním dvou stejnorodých nebo různorodých absolutních čísel, která spolu buď nesouvisí časově, nebo nemají stejné prostorové vymezení. Takovým číslem je např. index rozvodovosti, který dává do souvislosti počet rozvodů a počet sňatků v daném roce. Jedná se o nestejnorodé údaje, které spolu vzájemně bezprostředně nesouvisí. Indexy jsou často využívány k charakteristice vývojových trendů. (Kalibová, 2002)

Toto dělení není striktně dodržováno a je stanoveno spíše pro lepší orientaci v této problematice. Často se objevují i ukazatele, jejichž zařazení se nachází v přechodu mezi jednotlivými typy, čímž není jednoznačné. (Kalibová, 2002)

Existuje několik dalších kritérií pro dělení ukazatelů:

- populační hledisko – **ukazatele celkové** (obecné), týkající se celé populace a **ukazatele specifické** (diferenční), které se týkají pouze části populace,
- územní hledisko – ukazatele jsou počítány pouze za určité území, např. **ukazatele celostátní, světové** apod.,
- hledisko přístupu k demografické analýze – **ukazatele transversální**, které se týkají obvykle jednoho roku a **ukazatele longitudinální**, které zahrnují jednu kohortu nebo generaci,
- časové hledisko – **ukazatele okamžikové**, kdy se výpočet vztahuje k určitému okamžiku, např. datu sčítání lidu a **ukazatele intervalové**, což je např. střední stav obyvatel,
- hledisko věcného obsahu – **ukazatele stejnorodé a různorodé**
- hledisko použitých metod – **ukazatele hrubé**, které se počítají podle jednoduchých metod a **ukazatele srovnávací** (standardizované), pro jejichž výpočet je třeba použít metody standardizace k vyloučení vlivu věkové struktury,
- hledisko statistické připravenosti – **ukazatele předběžné, revidované, zpřesněné a definitivní**. (Kalibová, 2002; Vystoupil, Tarabová, 2004)

3. 1. 6 Demografická statika

Demografická statika se zabývá okamžikovým stavem populace, resp. její strukturou. Na stav populace lze nahlížet z několika možných hledisek. Demografie využívá

především strukturu podle věku a pohlaví. Tato struktura je souhrnně označována za demografickou strukturu. Další, hojně používaná struktura, je struktura podle rodinného stavu a typu domácnosti. Z hlediska hospodářského je důležitá struktura ekonomická (rozdělení na ekonomicky aktivní a neaktivní) a struktura rozmístění obyvatelstva. Pro sociologii je stěžejní struktura populace podle vzdělání, národnosti, náboženství. (Koschin, 2005)

3. 1. 6. 1 Struktura podle věku

Pro potřeby struktury obyvatelstva podle věku se rozděluje celkový počet obyvatel do jednoletých nebo víceletých skupin (nejčastěji se jedná o pětileté skupiny). Rozdělení probíhá zvláště pro muže a zvláště pro ženy. Toto členění se může přenášet do grafu. Existují dva typy grafů, které lze použít – věkovou pyramidu a strom života. (Kalibová, 2002)

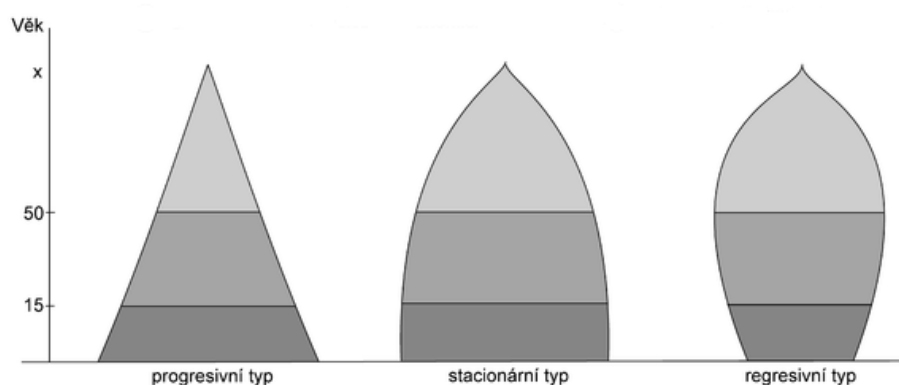
Populace se rozděluje na tři základní skupiny (generace) podle demografické reprodukce:

- **předreprodukční (dětské) období** – 0–14letí – I. biologická generace,
- **reprodukční (rodičovské) období** – 15–49letí – II. biologická generace,
- **poreprodukční (prarodičovské) období** – 50 a víceletí – III. biologická generace.

(Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Z celkové populace je 50 % obsaženo v II. biologické generaci, na což jako první upozornil švédský demograf Axel Gustaf Sundbärg. Z toho vychází rozdělení populace do tří typů, resp. věkových struktur. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Obrázek č. 1 – Základní typy věkové struktury.

Zdroj: Kalibová, 2002

Progresivní typ se týká populace, ve které výrazně převažuje I. biologická generace nad III. Pro tento typ je charakteristická vysoká úroveň plodnosti, která je zároveň kompenzována i značnou úmrtností. Tento typ populace se dnes objevuje v rozvojových zemích. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Stacionární typ má vyrovnané zastoupení populace v I. a III. biologické generaci. Je zde stabilní počet narozených i zemřelých. Tento typ vzniká při déletrvajícím poklesu hladiny plodnosti až na úroveň, kdy je pouze nahrazováno obyvatelstvo v reprodukčním věku. Stav populace ve stacionárním typu se objevil v České republice v 70. letech. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Regresivní typ znázorňuje populaci, kde převažuje III. biologické generace nad I. Jde o populaci, ve které převažují starší osoby. Rodí se zde méně dětí, než umírá lidí. Z dlouhodobého hlediska se populace zmenšuje. Většina evropských populací patří k tomuto typu. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Každá populace prochází od progresivního typu přes stacionární do regresivního typu. Tento proces se nazývá stárnutím populace nebo demografickým stárnutím. (Koschin, 2005)

3. 1. 6. 2 Struktura podle pohlaví

Struktura podle pohlaví je ve většině zemí snadno zjistitelná a dohledatelná. Případů, kdy není pohlaví jasné tzv. neurčité pohlaví, je tak málo, že nemají pro zkoumání struktury význam. Stejně tak i případy, kdy dochází ke změně pohlaví. (Roubíček, 1997)

Nejjednodušší charakteristika složení obyvatelstva z hlediska pohlaví je index maskulinity, který říká, kolik mužů připadá v populaci na jednu ženu. Struktura obyvatelstva by měla být z hlediska pohlaví vyrovnaná. Uvádí se, že poměr mezi narozeným chlapci a děvčaty je dlouhodobě stálý. Na 1000 děvčat připadá 1060 chlapců. V pozdějších letech se tyto rozdíly zmenšují a mizí následkem vyšší mužské úmrtnosti. Tato rovnováha bývá v některých zemích narušena především migrací a válkami. Obě jmenované příčiny častěji postihují muže než ženy. V České republice se věk rovnováhy mezi pohlavími tzn. věk, kdy je index maskulinity roven jedné, pohybuje mezi 40. a 50. rokem. Na některých územích se složení obyvatelstva odvíjí také od umístění vojenských posádek, nebo i od hospodářského charakteru určité oblasti (oblasti lehkého a těžkého průmyslu). (Koschin, 2005; Roubíček, 1997)

3. 1. 6. 3 Struktura podle rodinného stavu

Struktura podle rodinného stavu rozděluje populaci na svobodné, ženaté/vdané, rozvedené a ovdovělé. Se změnami ve sňatečnosti, rozvodovosti a úmrtnosti se mění zastoupení těchto kategorií v populaci. (Koschin, 2005)

3. 1. 6. 4 Struktura ekonomická

Pojem ekonomická struktura je nejčastěji používán v souvislosti s ekonomickou aktivitou obyvatelstva. Může se však používat i v souvislosti s rozdělením podle výdělečné činnosti (obyvatelstvo výdělečně činné a bez výdělečné činnosti) nebo zdrojů příjmů (obyvatelstvo se samostatným zdrojem příjmu a bez samostatného zdroje příjmu). Ekonomicky aktivní nejsou pouze ti, kteří přispívají k hospodářskému výsledku společnosti, ale i ti, kteří museli svou činnost z nějakého důvodu přerušit. Nejčastěji používaná definice ekonomicky aktivních říká, že se jedná o osoby hospodářsky činné (zaměstnané a pomáhající osoby) a osoby hospodářsky nečinné (v současnosti nezaměstnané hledající práci, ženy na mateřské dovolené a tzv. osoby zdržené od povolání – vojáci základní služby, vězni, atd.). Obyvatelstvo ekonomicky neaktivní se dále člení na osoby nezávislé (zvláště důchodci s různou formou důchodu) a osoby závislé (především děti do 15 let, ženy v domácnosti, které nemají zdroj příjmů, učni a studenti). (Koschin, 2005; Roubíček, 1997; Vystoupil, Tarabová, 2004)

V demografii se spíše než termín ekonomicky aktivní častěji používá termín produktivní, čímž jsou označovány osoby ekonomicky aktivní, ale navíc se omezují věkem. Nejčastěji se volí hranice 20 a 65 let:

- **předproduktivní populace** – 0–19letí – I. ekonomická generace,
- **produktivní populace** – 20–64letí – II. ekonomická generace,
- **poproduktivní populace** – 65 a víceletí – III. ekonomická generace. (Koschin, 2005)

Charakteristiku ekonomické struktury lze konstruovat obdobně jako charakteristiku struktury podle věku. Porovnání III. a I. ekonomické generace dává informaci o podílu počtu důchodců a počtu dětí a mládeže, což naznačuje, jaké relativní zatížení budou v budoucnu představovat lidé v poproduktivním věku. (Koschin, 2005)

3. 1. 6. 5 Struktura sociální a etnická

Do této struktury patří hned několik charakteristik: vzdělanost, národnost, rasa a náboženství. (Klufová, Poláková, 2010)

Obyvatelstvo je podle vzdělání členěno do následujících kategorií: bez vzdělání, základné vzdělání, odborné vzdělání (i učňovské), středoškolské vzdělání, vysokoškolské vzdělání 1., 2. a 3. stupně a jiné. (Klufová, Poláková, 2010)

Národnostní struktura je často zaměňovaná se strukturou podle rasy nebo podle náboženství, ale k tomu by nemělo docházet. Národnost představuje příslušnost obyvatel k určitému národu. Národ je historickou formou společnosti, která vznikla na základě pevného společenství, hospodářského života, společného území, kultury, způsobu života, tradic a hlavně jazyka. Na každém území žijí mimo hlavní populace také národnostní menšiny. (Klufová, Poláková, 2010; Roubíček, 1997)

Rasová struktura vychází ze zeměpisného členění obyvatelstva. Lidské rasy jsou přizpůsobeny přírodním podmínkám a prostředí, ze kterých pocházejí. Vlivem tohoto prostředí bylo získáno genetické vybavení a dědičnost jednotlivých populací. Tento proces trval 100 až 500 tisíc let. Rasy se dělí na základní čtyři skupiny europoidní, mongoloidní, ekvatoriální a australoidní. (Klufová, Poláková, 2010)

Náboženství silně ovlivňuje chování lidí, jejich morální hodnoty, způsob života, přemýšlení lidí v oblasti reprodukce. Náboženství má vliv na sňatečnost, porodnost a rozvodovost. V České republice je převaha obyvatelstva bez vyznání. (Klufová, Poláková, 2010)

3. 1. 7 Demografická dynamika

Demografická dynamika se zabývá procesy a atributy, které mají přímou souvislost s reprodukcí populace a s jejím vývojem. Konkrétně jde o studium úmrtnosti, plodnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a migrace. (Koschin, 2005)

3. 1. 7. 1 Úmrtnost

Jednou z prvních událostí, o kterou se demografie začala zajímat, byla úmrtnost. Původně se o ní zajímala jako o celek, kdy šlo o proces vymírání určité populace. Zpočátku byla demografie zaměřena pouze na úmrtí u dané populace v časově vymezeném intervalu. Dnes se stále více zajímá i o individuální úmrtí a za pomoci jiných oborů se snaží najít

charakteristické znaky jednotlivých úmrtí, které by bylo možno nazývat relativně stejnými a vhodnými pro statistickou analýzu. Mezi tyto znaky patří např. i věk. Dříve byla zjišťována pouze příčina smrti a věk nehrál žádnou roli. Dále se hledají sociální a profesní charakteristiky zemřelého a jeho zdravotní historie. Společně s lékařskými vědami a obecnou biologii se demografie snaží přiblížit proces individuálního stárnutí a délku lidského života. (Klufová, Poláková, 2010)

Je zřejmé, že intenzita úmrtí je v každém roce života jiná. U starších lidí je samozřejmě větší pravděpodobnost úmrtí než u mladších. Z toho plyne, že při zkoumání úmrtnosti je třeba zvažovat také věk zemřelých. Mimořádná pozornost se v demografii věnuje novorozenecké (zemřelí do 28 dnů) a kojenecké (zemřelí do jednoho roka) úmrtnosti, protože i v těchto případech je pravděpodobnost úmrtí vysoká. Oba ukazatele se uvádějí na 1 000 živě narozených. (Vaňo, Jurčová, Mészáros; 2003)

Úmrtnost spolu s nemocností je jedním z hlavních ukazatelů vypovídajícím o zdravotním stavu populace. Zdravotní stav, nemocnost a úmrtnost mohou být tvořeny řadou faktorů, které je možné rozdělit do tří hlavních skupin:

- **genetické faktory** – vrozené vady, zděděné dispozice,
- **ekologické faktory** – např. klimatické podmínky, životní prostředí,
- **socioekonomické faktory** – individuální: životní úroveň, úroveň vzdělání, postoj ke zdraví, péče o vlastní zdraví a využívání preventivních opatření, stravovací návyky, výživa, fyzická aktivita; vlivy prostředí: úroveň zdravotnictví, dostupnost a kvalita lékařské péče, rozvoj medicíny a lékařské techniky, systém zdravotní politiky, systém sociálního zabezpečení, ekonomická situace. (Klufová, Poláková, 2010)

Hrubá míra úmrtnosti

Hrubá míra úmrtnosti je nejjednodušším ukazatelem úmrtnosti. Výpočet je následující:

$$m_t = (M_t / \bar{S}_t) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde M_t je celkový počet zemřelých v roce t a \bar{S}_t je střední stav obyvatel v daném kalendářním roce. Celosvětový průměr této hodnoty se za poslední roky pohybuje kolem 11 ‰, tzn., že ročně zemře zhruba 10 lidí na každých 1 000 obyvatel středního stavu. (Klufová, Poláková, 2010)

Specifické míry úmrtnosti

Specifické míry úmrtnosti se využívají pro přesnější vyjádření intenzity úmrtnosti. Jejich výpočet je následující:

$$m_{t,x} = (M_{t,x} / \bar{S}_{t,x}) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde t je sledované období (většinou kalendářní rok), x je věková skupina. Z důvodu odlišné úmrtnosti pro muže a ženy jsou míry konstruovány pro jednotlivá pohlaví zvlášť. Tím vznikají **věkově a pohlavně specifické míry**, které se počítají pro jeden nebo více roků (zpravidla se používají pětileté). (Klufová, Poláková, 2010)

Střední délka života

Střední délkou života se v demografii označuje průměrná délka života, což je průměrný počet let, kterého by se novorozenec dožil při zachování současné úmrtnosti. Střední délka života vypovídá jen o současné úmrtnosti a neříká nic o budoucnosti. Tento údaj se využívá především pro úmrtnostní tabulky. (Koschin, 2005)

Příčiny úmrtí a nemocnost

Příčiny úmrtí jsou důležitým údajem pro zpracování analýzy úmrtnosti. V roce 1893 přijal Mezinárodní statistický ústav statistickou klasifikaci příčin smrtí, kterou sestavil Jacques Bertillon. Tato klasifikace byla sestavena pro mezinárodní srovnání a postupně se zavedla ve všech evropských zemích. Dnes platí desátá revize Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, jejichž oddíly jsou uvedeny v příloze č. 1. (Kalibová 2002; Koschin, 2005)

Míra smrtelnosti (letality) je definována jako poměr počtu zemřelých na určitou příčinu ke střednímu stavu populace a zpravidla se vyjadřuje na 100 000 obyvatel:

$$m_t^{(\text{příčina})} = (M_t^{(\text{příčina})} / \bar{S}_t) * 100\,000$$

Od tohoto ukazatele je třeba odlišit **míru smrtelnosti (fatality)**, která je definována jako poměr počtu zemřelých na určitou nemoc ke střednímu stavu nemocných danou nemocí. Obvykle se udává na 1 000 obyvatel:

$$m_t^{(\text{příčina})} = (M_t^{(\text{příčina})} / \bar{S}_t^{(\text{příčina})}) * 1\,000$$

Míra letality vystihuje závažnost dané nemoci v populaci a míra fatality charakterizuje závažnost dané nemoci z hlediska uzdravení. (Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

3. 1. 7. 2 Plodnost, porodnost a potratovost

Vedle procesu úmrtnosti je proces rození základní složkou demografické reprodukce. Plodnost (natalita) je považována za obecný pojem, který vyjadřuje význam rození pro populační změny a lidskou reprodukci. Na tento termín navazují pojmy plodnost (fertilita) a narození. Plodnost souvisí s aktuálním stavem porodnosti, oproti tomu plodivost (fekundita) odhaluje potenciální plodnost. V podstatě jde o schopnost muže a ženy rodit děti. Plodností je pak označován skutečný počet narozených dětí. Pojem bezdětnost se užívá v případě fyziologické neplodnosti nebo při záměrné snaze děti nemít. (Klufová, Poláková, 2010)

Do souvislosti s vývojem plodnosti se často udává proces tzv. modernizace, kdy jsou rozlišovány tři oblasti změn:

- **kulturní** – postoje k manželství, kohabitaci, rozvodům, k hodnotě rodiny a dítěte,
- **technické** – možnosti antikoncepce a interrupcí,
- **strukturální** – změny v organizaci společnosti, které přinášejí větší možnosti seberealizace, vzdělávání se, cestování apod. (Klufová, Poláková, 2010)

Pro demografické účely existuje několik základních zdrojů dat pro různé typy analýz plodnosti a porodnosti. Jsou to sčítání obyvatelstva, různá výběrová šetření a především evidence přirozené měny – registrační systémy narozených, tzv. matriky. (Klufová, Poláková, 2010)

Hrubá míra porodnosti

Hrubá míra porodnosti je nejjednodušším ukazatelem porodnosti. Výpočet je následující:

$$n_t = hmp_t = (N_t / \bar{S}_t) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde N_t je celkový počet narozených v časovém intervalu t a \bar{S}_t je střední stav obyvatel v daném časovém období. V České republice se z dlouhodobého hlediska hrubá míra porodnosti snižuje. (Klufová, Poláková, 2010)

S tímto ukazatelem úzce souvisí další dva. V případě, že jsou v čitateli zahrnuti pouze živě narození, jedná se o **hrubou míru živorodosti**. V **indexu mrtvorozenosti** jsou v čitateli mrtvě narození a ve jmenovateli je počet všech narozených dětí (N_t). Někdy se tento index vyjadřuje i jako podíl mrtvě a živě narozených. Index mrtvorozenosti závisí především na kvalitě lékařské péče a péče o těhotné. (Klufová, Poláková, 2010)

Obecná míra plodnosti

Obecná míra plodnosti je v praxi nejčastěji používaný ukazatel. Jeho výpočet je následující:

$$f_t = (N_t^{\text{živě}} / \bar{F}_t) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde \bar{F}_t je tzv. rodivý kontingent, který zahrnuje ženy v plodivém věku 14–49 let. V případě, že se do čitatele zahrnou všichni narození, označuje se ukazatel jako **obecná míra hrubé plodnosti**. (Klufová, Poláková, 2010)

Někdy je potřeba odlišit plodnost vdaných a nesezdaných žen. V tom případě se počítá obecná míra plodnosti pro každou skupinu zvlášť. V čitateli se zohledňují živě narozené děti v manželství a mimo něj. Ve jmenovateli se zohledňují ženy v manželství a mimo něj. V těchto případech se ukazatel nazývá **obecná míra manželské plodnosti** a **obecná míra nemanželské plodnosti**. (Klufová, Poláková, 2010)

Specifické míry plodnosti

Specifické míry plodnosti jsou sestaveny pro sledování změny plodnosti v závislosti na věku. Mohou být jednoleté a pětileté:

$$f_{t,x} = (N_{t,x}^{\text{živě}} / \bar{F}_{t,x}) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde $N_{t,x}^{\text{živě}}$ je počet živě narozených dětí ženám ve věku x a $\bar{F}_{t,x}$ je počet žen ve věku x . (Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

Úhrnná plodnost

Úhrnná plodnost se vypočítá jako součet měr plodnosti v daném období a vyjadřuje intenzitu plodnosti dané populace. Udává počet dětí, které by se narodily jedné ženě během reprodukčního období, kdyby se hodnoty počtu žen ve věku x neměnily zhruba 35 let. (Kalibová, 2002)

Do analýzy demografické reprodukce dále neodmyslitelně patří také potratovost, která úzce souvisí s plodností, porodností a úmrtností. Mezinárodní definice potratu neexistuje. V našich podmínkách je potrat definován následovně: je to narození mrtvého plodu o hmotnosti nižší než 1 000 gramů nebo narození živého plodu o hmotnosti nižší než 500 gramů, který nepřežije 24 hodin. V případě, že nelze zjistit hmotnost plodu, je narození považováno za potrat, jestliže je délka těhotenství kratší než 28 týdnů. Tím vznikají ve

statistice i tzv. živé potraty. (Koschin, 2005)

V rámci české statistiky se rozlišují čtyři druhy potratu: samovolný, interrupce (umělé ukončení do 12. týdne těhotenství), ostatní (převážně nelegální potraty) a ukončení mimoděložního těhotenství. Umělá přerušení těhotenství se dělí na přerušení těhotenství kratších než 8 týdnů (miniinterrupce) a po ukončení 8. týdne těhotenství. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol., 2010; Koschin, 2005)

Potratovost velice úzce souvisí se způsoby omezování plodnosti, s propagací a šířením antikoncepčních prostředků a s celkovým populačním klimatem v zemi. Samovolné potraty mají souvislost i s kvalitou životního prostředí, výživy a s životním stylem. (Klufová, Poláková, 2010)

Hrubá míra potratovosti

Hrubá míra potratovosti je nejjednodušším ukazatelem potratovosti. Výpočet je následující:

$$hmpo_t = (Po_t / \bar{S}_t) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde Po_t je celkový počet potratů v časovém intervalu t a \bar{S}_t je střední stav obyvatel v daném časovém období. (Kalibová, 2002)

Obecná míra potratovosti

Obecná míra potratovosti má následující výpočet:

$$po_t = (Po_t / \bar{F}_t) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde \bar{F}_t je rodový kontingent. Ukazatel lze počítat pro celkovou potratovost nebo pro dvě základní složky – spontánní a umělou potratovost. (Klufová, Poláková, 2010)

Specifické míry potratovosti

Specifické míry potratovosti jsou sestaveny pro sledování změny plodnosti v závislosti na věku. V případě potratů hraje věk velkou roli.

$$po_{t,x} = (Po_{t,x} / \bar{F}_{t,x}) * 1\,000 \quad [\%],$$

kde $Po_{t,x}$ je počet potratů u žen ve věku x a $\bar{F}_{t,x}$ je počet žen ve věku x . (Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

Úhrnná potratovost

Úhrnná potratovost se vypočítá jako součet měr potratovosti v daném období a vyjadřuje intenzitu potratovosti dané populace. Udává počet potratů, které by se uskutečnily ve vztahu k jedné ženě během reprodukčního období, kdyby se hodnoty počtu žen ve věku x neměnily zhruba 35 let. (Kalibová, 2002)

3. 1. 7. 3 Sňatečnost a rozvodovost

V porovnání s úmrtností a plodností ovlivňují sňatečnost a rozvodovost proces reprodukce jen nepřímo, protože ovlivňují plodnost. Demografie se soustřeďuje především na studium monogamních rodin, které jsou tvořeny jedním párem dvou jedinců různého pohlaví. Sňatečnost je proces formování manželství, kdy se uzavírá sňatek na základě zákonem daných podmínek. Existuje několik limitujících faktorů při uzavření sňatku. Do sňatku mohou vstoupit pouze osoby svobodné, rozvedené nebo ovdovělé, které dosáhly minimálního sňatkového věku a nejsou do určitého stupně pokrevně příbuzní. Tyto osoby tvoří sňatkuschné obyvatelstvo. Počet uzavřených manželství závisí na velikosti souboru sňatkuschného obyvatelstva a jeho rozdělení podle pohlaví a věku. Intenzita sňatkovosti je mimo jiné také ovlivněna populační politikou, politickou a hospodářskou situací v zemi a přijímaným systémem hodnot. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Hrubá míra sňatečnosti

Hrubá míra sňatečnosti je nejjednodušším ukazatelem sňatečnosti. Výpočet je následující:

$$hms_t = (S_{n_t} / \bar{S}_t) * 1\ 000 \quad [‰],$$

kde S_{n_t} je celkový sňatků v časovém intervalu t a \bar{S}_t je střední stav obyvatel v daném časovém období. (Kalibová, 2002)

Specifické míry sňatečnosti

Specifické míry sňatečnosti jsou sestaveny pro sledování změny sňatečnosti v závislosti na věku.

$$sn_{t,x} = (S_{n_{t,x}} / \bar{S}_{t,x}^{(svob.+rozv.+ovdov.)}) * 1\ 000 \quad [‰],$$

kde $S_{n_{t,x}}$ je počet sňatků ve věku x a $\bar{S}_{t,x}$ je střední stav obyvatelstva ve věku x , které je svobodné, rozvedené nebo ovdovělé. Obdobně se vypočítají i **redukované specifické míry sňatečnosti**, ale ve jmenovateli se uvádí střední stav obyvatelstva v daném věku.

(Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

Úhrnná sňatečnost

Jedná se o ukazatel intenzity sňatečnosti, který se vypočítá jako součet redukovaných specifických měr. Je to podíl alespoň jednou ženatých (vdaných) mezi padesátiletými, který by byl v populaci při dané neměnné sňatečnosti a nulové úmrtnosti do 50 let. (Koschin, 2005)

Rozvod je zákonný způsob zániku monogamního manželství. Manželství může zaniknout i úmrtím jednoho nebo obou partnerů. Úroveň rozvodovosti se odvíjí od celé řady společenských a sociálních faktorů (tradice, náboženství, hodnotová orientace, zaměstnanost a vzdělání žen), na úrovni sňatečnosti, populační politiky a na existující legislativě. (Kalibová, 2002)

Hrubá míra rozvodovosti

Hrubá míra rozvodovosti je nejjednodušším ukazatelem rozvodovosti. Výpočet je následující:

$$hmro_t = (Ro_t / \bar{S}_t) * 1\,000 \text{ [‰]},$$

kde Ro_t je celkový počet rozvodů v časovém intervalu t a \bar{S}_t je střední stav obyvatel v daném časovém období. (Kalibová, 2002)

Míra rozvodovosti manželství

Míra rozvodovosti manželství se používá pro zjištění poměru mezi rozvody a existujícími manželstvími:

$$mrm_t = (Ro_t / \bar{S}_t^{(\text{ženatí, nebo vdané})}) * 1\,000 \text{ [‰]}. \text{ (Kalibová, 2002)}$$

Specifické míry rozvodovosti

Specifické míry rozvodovosti jsou sestaveny pro sledování změny rozvodovosti v závislosti na věku.

$$ro_{t,x} = (Ro_{t,x} / \bar{S}_{t,x}^{(\text{ženatí, nebo vdané})}) * 1\,000 \text{ [‰]},$$

kde $Ro_{t,x}$ je počet rozvodů obyvatelstva ve věku x a $\bar{S}_{t,x}$ je střední stav ženatých nebo vdaných ve věku x . Obdobně jako u sňatečnosti se vypočítají i **redukované specifické**

míry rozvodovosti – ve jmenovateli se uvádí střední stav žen nebo mužů v daném věku. (Kalibová, 2002)

Úhrnná rozvodovost

Jedná se o ukazatel intenzity rozvodovosti, který se vypočítá jako součet redukováných specifických měř. Vyjadřuje, jaký podíl mužů (nebo žen) se rozvede, resp. je to podíl sňatků, které by skončily rozvodem při dané neměnné rozvodovosti, úmrtnosti a struktuře vdaných a ženatých podle doby trvání manželství. (Kalibová, 2002; Koschin, 2005)

Index rozvodovosti

Index rozvodovosti je definován jako poměr počtu rozvodů a počtu sňatků v daném roce:

$$ixro_t = (Ro_t / Sn_t). \text{ (Koschin, 2005)}$$

3. 1. 7. 4 Migrace

Migrace má hned několik významů. V první řadě označuje proces stěhování neboli proces přibývání či ubývání populace. V druhé řadě označuje atribut populace, který lze označit jako „stěhovavost“ a dále pak jako samotný jev přestěhování. Reprodukce populace neprobíhá pouze v závislosti na úmrtnosti a porodnosti, ale důležitým faktorem je zde i stěhování příslušníků jedné populace do jiné populace. V dnešní době tento proces přemisťování nabírá na významnosti, protože většina evropských populací by bez migrace vymírala. (Koschin, 2005)

Proces migrace je tvořen dvěma procesy. Jedním z nich je stěhování směrem do populace, ten je nazýván imigrace. Druhým z nich je stěhování směrem z populace a ten se nazývá emigrace. (Koschin, 2005)

Hrubá imigrace a emigrace

$$i_t = I_t / \bar{S}_t \quad \text{a} \quad e_t = E_t / \bar{S}_t,$$

kde I_t je celkový počet imigrantů a E_t je celkový počet emigrantů za daný časový interval. (Koschin, 2005)

3. 1. 7. 5 Celkové charakteristiky reprodukce

V případě, že při zkoumání populace nebude zahrnuta migrace, jde o tzv. uzavřenou

populaci a noví členové této populace jsou produktem jejich stávajících členů. Jde o přirozenou obnovu populace neboli přirozenou (demografickou) reprodukci. Pokud bude brána v úvahu i migrace, jedná se o otevřenou populaci, příp. o populační vývoj. (Kalibová, 2002; Klufová, Poláková, 2010)

Přirozený přírůstek – hrubá míra přirozeného přírůstu

Přirozený přírůstek je nejjednodušší ukazatel pro přirozenou reprodukci. V případě jeho záporné hodnoty se používá přirozený úbytek. Přirozený přírůstek se vyjadřuje v absolutní hodnotě a jde o rozdíl mezi počtem živě narozených a zemřelých za určité časové období. Pro vyjádření úrovně přirozené reprodukce se využívá hrubá míra přirozeného přírůstu:

$$hmppt = (PP / \bar{S}_t) * 1\,000 \text{ [‰]}. \text{ (Kalibová, 2002)}$$

Celkový přírůstek

Celkový přírůstek příp. úbytek obyvatelstva se skládá z několika složek. Je to přirozený přírůstek a migrační saldo určité územní jednoty za daný časový úsek. Lze vyjádřit jako relativní údaj na 1 000 obyvatel středního stavu:

$$CP_t = (N_t - M_t + I_t - E_t) / \bar{S}_t,$$

kde N_t je počet narozených, M_t počet zemřelých, I_t počet přistěhovalých a E_t počet vystěhovalých. To vše je v daném časovém intervalu. (Klufová, Poláková, 2010)

3. 2 Socioekonomický vývoj

Pro srovnání regionů z hlediska socioekonomického vývoje se běžně používá několik ukazatelů. Výběr ukazatelů pro tuto práci byl podmíněn mimo jiné i délkou sledového období v praktické části. Jedná se o dvacetileté časové řady a ne všechna data jsou zaznamenávána v tak dlouhém časovém horizontu. Z toho důvodu byl výběr ukazatelů značně omezen. V této práci jsou rozděleny na ekonomické ukazatele a sociální ukazatele, ačkoliv v několika případech je rozdělení sporné.

3. 2. 1 Ekonomické ukazatele

Do ekonomické oblasti bylo zařazeno následujících pět ukazatelů, které budou využity v praktické části práce.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele

Hrubý domácí produkt je definován jako peněžní vyjádření celkové hodnoty statků a služeb nově vytvořených v daném období na určitém území. Popisuje výkonnost ekonomiky. (Český statistický úřad, 2015)

Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti je jedním z nejčastěji používaných ukazatelů. Obecně se definuje jako procentní podíl nezaměstnaných na pracovní síle (zaměstnaní i nezaměstnaní). (Stutely, 2002)

Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel

Ukazatel počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel odráží investiční aktivitu ekonomických subjektů v oblasti. (Damborský a kol., 2012)

Podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství

Tento ukazatel vyjadřuje posun regionální ekonomiky směrem k ekonomice založené na znalostech. (Damborský a kol., 2012)

Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel

Obchodní společnost je vždy právnickou osobou, která je zakládána za účelem podnikání. Tzn., že takto uchopený ukazatel vykresluje vývoj v podnikatelském sektoru. (Martinovičová, Konečný, Vavřina, 2014)

3. 2. 2 Sociální ukazatele

Pro sociální oblast bylo sestaveno šest ukazatelů, které budou použity v praktické části práce.

Výše měsíčních průměrných mezd

Výše měsíčních průměrných mezd je dalším tradičním ukazatelem, který odráží produktivitu práce. (Damborský a kol., 2012)

Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel

Tento ukazatel přibližuje životní úroveň obyvatelstva v daném regionu. (Damborský a kol., 2012)

Počet trestných činů na 1 000 obyvatel

Za trestný čin je považováno jednání, které je společensky škodlivé, tzn., porušuje a poškozuje zájmy společnosti, která je chráněná trestním zákonem. Ukazatel tedy přibližuje celkový pocit bezpečí občanů. (Damborský a kol., 2012; Zákon č. 40/2009 Sb.)

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo

Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo patří mezi tradiční ukazatele. Jeho hodnota vypovídá o možnosti návratu nezaměstnaných mezi zaměstnané. (Damborský a kol., 2012)

Podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných

Tento ukazatel úzce souvisí s mírou nezaměstnanosti. Oproti ní však vyjadřuje dlouhodobou nezaměstnanost, což je ve společnosti velmi nebezpečný jev, protože dochází ke ztrátě pracovních návyků. (Damborský a kol., 2012)

Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel

Příspěvek na bydlení může být vyplácen rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy. Vyplácení příspěvků je vázáno k příjmům za předchozí kalendářní čtvrtletí. Ukazatel je tedy vnímán jako indikátor sociálního vývoje na trhu bydlení. (Damborský a kol., 2012; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015)

4 Praktická část

4.1 Charakteristika Libereckého kraje

Liberecký kraj se nachází na severu České republiky a zahrnuje sever České kotliny, Jizerské hory, západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím a východní část Lužických hor. Severní okraj tvoří 20 kilometrů dlouhou státní hranici s Německem a 130 kilometrů dlouhou hranici s Polskem. Liberecký kraj sousedí se třemi dalšími kraji – Královéhradeckým, Středočeským a Ústeckým krajem. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Obrázek č. 2 – Postavení Libereckého kraje v České republice.

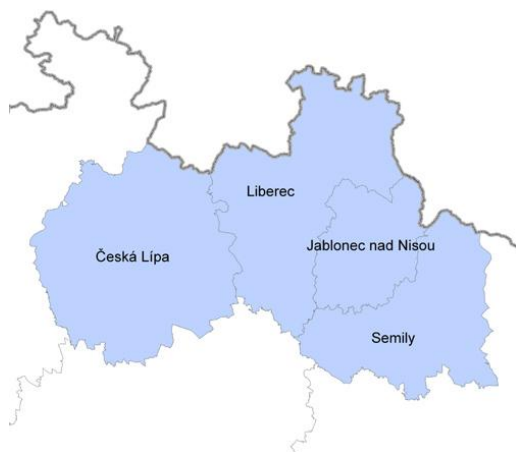

Zdroj: Regionální informační servis, 2014

Liberecký kraj je po Praze nejmenším krajem České republiky. Jeho rozloha je 3 163 km² a zaujímá pouze 4 % z celkového území České republiky. Zemědělská půda zabírá 44,2 % z rozlohy kraje a z té je pouze 20,6 % orné půdy. Lesní půda zaujímá 44,5 % z rozlohy kraje. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Liberecký kraj je tvořen čtyřmi okresy. Jsou to Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec, Semily. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Obrázek č. 3 – Okresy Libereckého kraje.

Zdroj: Regionální informační servis, 2014

V Libereckém kraji stále převládá průmyslová výroba i přes to, že v průběhu uplynulých dvaceti let ztratil své dominantní postavení tradiční textilní průmysl a hospodářská recese poznamenala i průmysl skla a bižuterie. Zpracovatelský průmysl se zaměřuje na výrobu automobilů a produktů z plastů a pryže. Zemědělství se v kraji řadí spíše k doplňkovým odvětvím a hlavními plodinami jsou obiloviny a píce v souvislosti s chovem skotu. Důležitou součástí ekonomiky je cestovní ruch. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Školství zahrnuje množství středních a základních škol, přičemž je pro Liberecký kraj typické dominantní zastoupení středních uměleckých škol (především sklářské a bižuterní) neregionálního významu. Vysoké školství zastupuje Technická univerzita v Liberci.

Základní zdravotnická péče je zajištěna mnohými ambulantními zařízeními a lékárnami. Akutní, následnou a rehabilitační péči zabezpečuje osm nemocnic. Nejvýznamnější zařízení je Nemocnice Liberec. Zařízením neregionální zdravotní péče je Ústav chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém nad Jizerou. V Libereckém kraji leží dvě lázeňská střediska – Lázně Libverda a Lázně Kunratic, kde jsou léčeny choroby pohybového ústrojí, srdce, krevního oběhu a revmatismus. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Liberecký kraj má velké množství stavebních a historických památek a kulturních zařízení, což souvisí s bohatou kulturně historickou tradicí kraje. Nachází se zde Severočeské muzeum v Liberci, Oblastní galerie v Liberci a Státní vědecká knihovna v Liberci. Tyto instituce mají neregionální význam. Mezi významné kulturní instituce patří Divadlo F. X.

Šaldy a Naivní divadlo v Liberci. Je zde botanická a zoologická zahrada. V celém kraji se nachází množství muzeí a galerií, které jsou často zaměřeny na tradici bižuterie a skla. Jedinečné v rámci České republiky, ale i Evropy, je Okresní muzeum Českého ráje v Turnově, které vlastní sbírky z oblasti geologie, mineralogie a dokumentace zlatnictví a šperkařství. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

V Libereckém kraji jsou významné oblasti z hlediska cestovního ruchu. Jde především o několik specifických území, kde jsou silně rozvinuté aktivity spojené s cestovním ruchem. Jedná se o Krkonoše, Jizerské hory, Český ráj na Turnovsku, Doksy a Máchovo jezero, Lužické hory a Podkrkonoší. Mezi historicky cenné objekty s vysokou návštěvností patří řada hradů a zámků (Bezděz, Zákupy, Lemberk, Frýdlant, Sychrov, Hrubý Rohozec, Valdštejn). (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

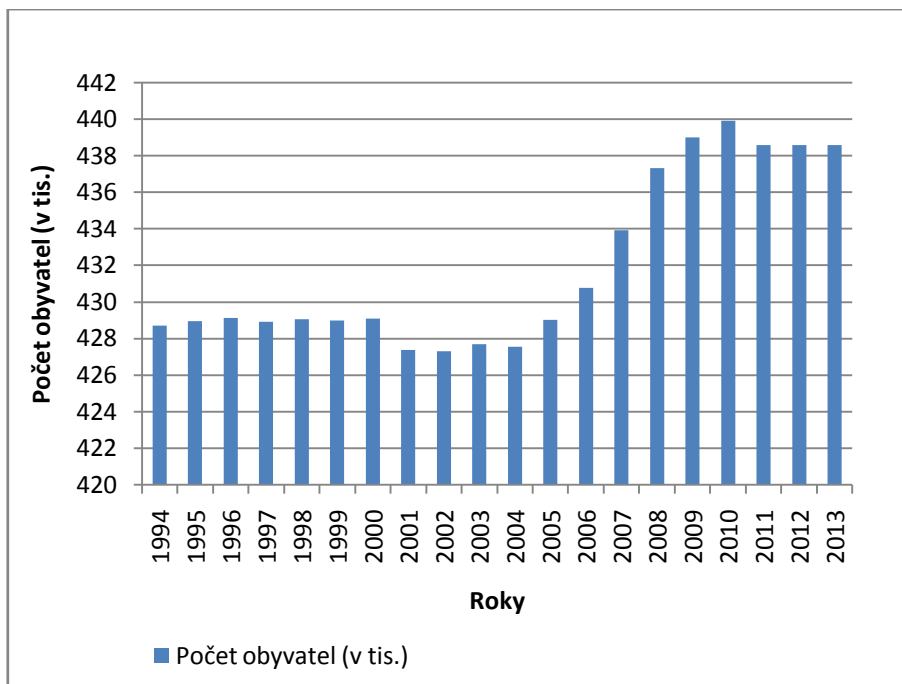
4. 2 Demografická statika Libereckého kraje

Mezi hlavní zdroje informací o obyvatelstvu Libereckého kraje patří sčítání obyvatel, které poskytuje údaje o počtu a složení obyvatelstva. Vedle tohoto zdroje stojí statistická hlášení z matrik, které podávají ucelenou statistickou bilanci o narozeních, sňatcích, rozvodech, úmrtích a stěhováních. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

Veškeré získané údaje se týkají obyvatel s trvalým pobytem na území Libereckého kraje, bez ohledu na státní občanství. V dnešní době se započítávají i cizinci s přiznaným azylem a cizinci s vízy nad 90 dní. Dále se zahrnují také občané z EU s přechodným pobytem a občané ze třetích zemí s dlouhodobým pobytem na území České republiky. (Krajská správa českého statistického úřadu v Liberci, 2013)

V příloze č. 2 je uveden počet obyvatel na území Libereckého kraje od roku 1994 do roku 2013.

Graf č. 1 – Vývoj počtu obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

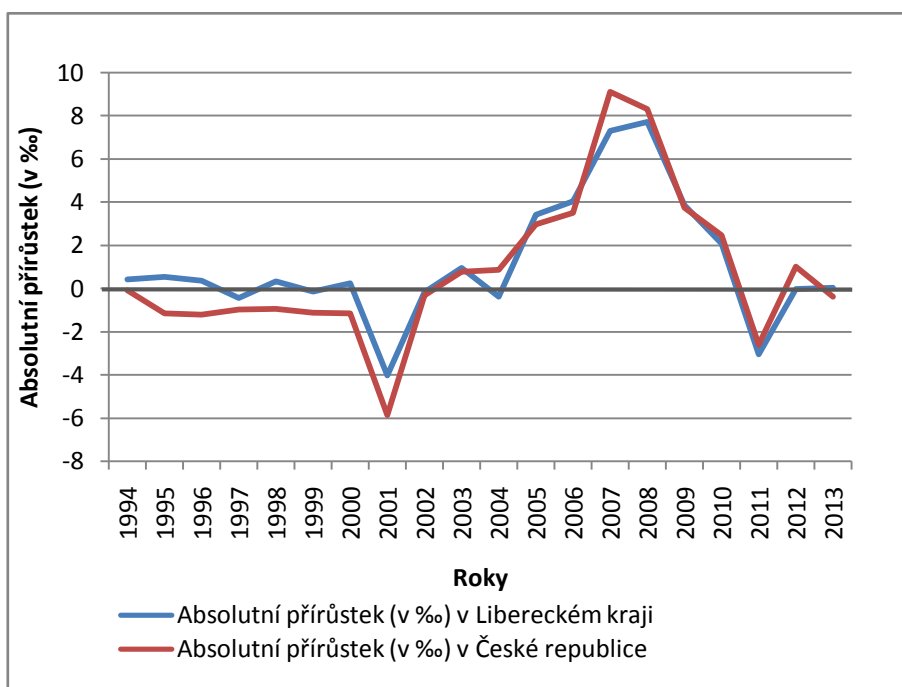
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

V roce 2001 byl zaznamenán nejvyšší záporný přírůstek (-1,725). Nejnižší záporný přírůstek (-0,001) byl v roce 2012. V roce 2008 byl nejvyšší kladný přírůstek (3,377) a oproti tomu v roce 2013 (0,015) byl nejnižší kladný přírůstek.

Bazický index vyjadřuje, jakým způsobem se mění vývoj v letech oproti roku 1994. Z přílohy č. 2 lze vyčíst, že v letech 2001–2004 bylo v Libereckém kraji méně obyvatel než ve výchozím roku 1994.

Po získání absolutního (celkového) přírůstku (přepočtení první diference na 1000 obyvatel) lze srovnávat data za Liberecký kraj s daty za celou Českou republiku. Podkladová data jsou v příloze č. 3

Graf č. 2 – Vývoj absolutního přírůstku (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

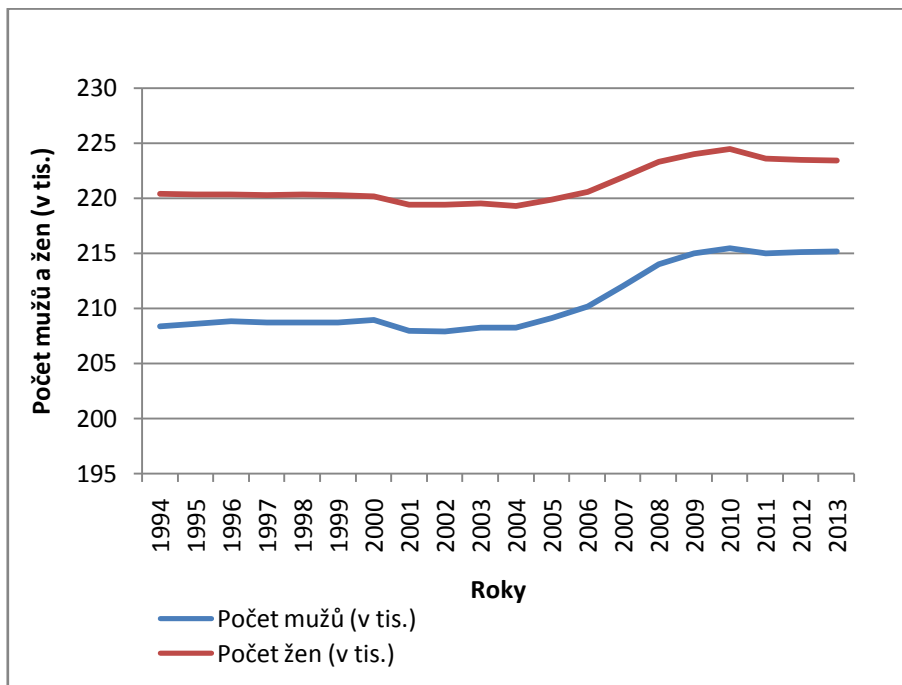
Podle grafu č. 2 je patrné, že vývoj byl v obou případech podobný. Zpočátku se v Libereckém kraji absolutní přírůstek pohyboval okolo nuly, avšak v České republice se pohyboval převážně pod nulou. V roce 2001 nastává zlom, kdy byl v obou případech zaznamenán výraznější úbytek obyvatelstva oproti předešlému roku. V následujícím období se tento výkyv již neopakuje a hodnoty se v obou případech pohybují v intervalu -1 až 1. V letech 2005–2008 je zřejmý vysoký nárůst absolutního přírůstku. Je to dané tím, že se v tuto dobu začaly rodit děti ženám ze silných ročníků sedmdesátých let. V dalších letech babyboom ustal. Nárůst obyvatelstva se zastavuje a dochází k poklesu, ačkoli se stále jedná o přírůstky. V roce 2011 klesne do záporných hodnot. V letech 2012–2013 se absolutní přírůstek vrací do hodnot kolem nuly (v roce 2012 v České republice kolem 1).

4. 2. 1 Struktura podle pohlaví

V Libereckém kraji žije za celé sledované období více žen než mužů. Průměrný index maskulinity je 0,95, tzn., že na jednu ženu „připadá“ 0,95 muže. V procentuelním vyjádření to znamená, že je zde průměrně 51,22 % žen a 48,78 % mužů. V grafu č. 3 je znázorněn vývoj počtu mužů a žen ve sledovaném období (podkladová data pro tento graf

jsou v příloze č. 4).

Graf č. 3 – Vývoj počtu mužů a žen (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

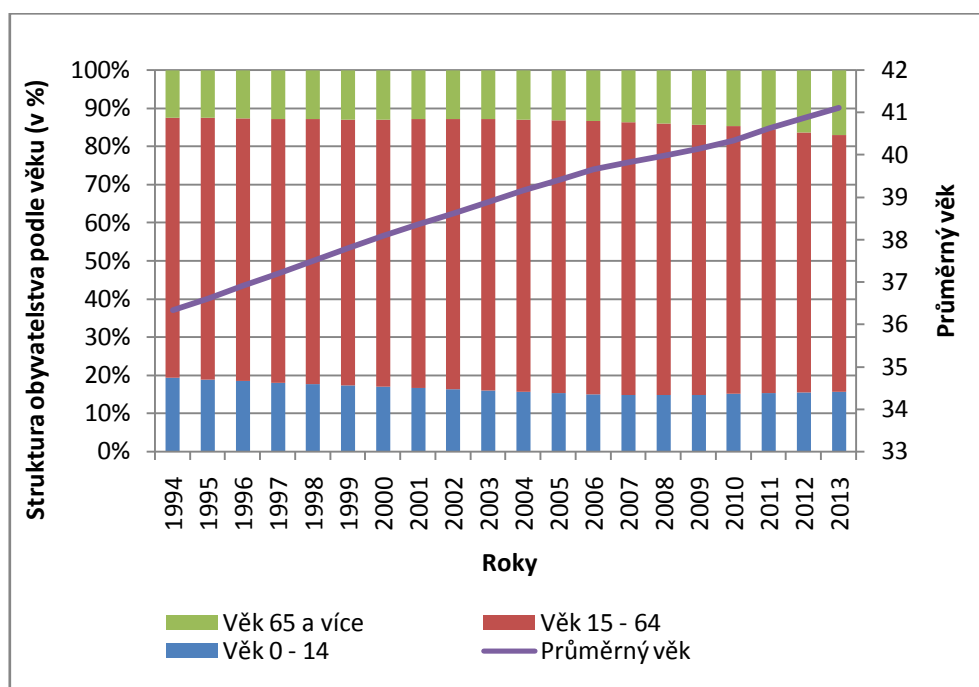
Graf č. 3 má prakticky stejný vývoj jako samotný graf celkového počtu obyvatel. Zajímavé je, že se k sobě linie počtů mužů a žen přibližují. Tzn., že se snižují rozdíly mezi počtem mužů a žen.

V příloze č. 5 je tabulka s vývojem počtu mužů a žen na celém území České republiky. Průměrné hodnoty za sledované období (roky 1994–2013) jsou za ženy 51,18 % a za muže 48,82 %, tyto hodnoty jsou hodně podobné hodnotám za Liberecký kraj.

4. 2. 2 Struktura podle věku

V příloze č. 6 jsou data týkající se struktury obyvatelstva podle věku v Libereckém kraji. V následném grafu č. 4 je vyobrazen vývoj této struktury.

Graf č. 4 – Vývoj struktury obyvatelstva podle věku (v %) a průměrný věk v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Podle očekávání zabírá prostřední skupina (věk 15–64) největší podíl. Na grafu č. 4 je patrné, že hodnoty první skupiny spíše klesají a hodnoty u poslední skupiny stoupají. V roce 2011, dochází ke zlomu, kdy počet lidí starších 65 let převýší počet lidí ve věku do 14 let.

Je zřejmé, že počet mladých lidí do 14 let se snižuje. Zatímco v roce 1994 měla tato skupina zastoupení téměř 20 % z celkového počtu obyvatel Libereckého kraje, v roce 2013 už to bylo pouhých 15,6 % a to i přes to, že za sledované období byla v roce 2007 zaznamenána nejnižší hodnota a od té doby počet lidí v této skupině zase mírně vzrůstá.

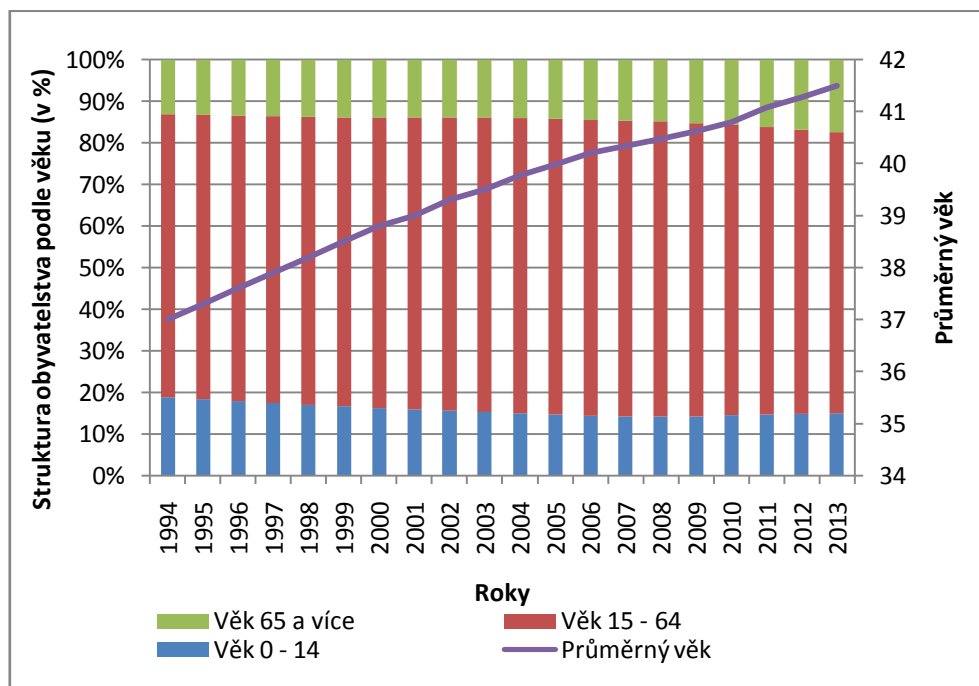
Oproti tomu hodnoty v poslední skupině spíše rostou. Od roku 2000 do roku 2002 proběhl sice mírný pokles oproti předchozím rokům, ale od roku 2003 časová řada už zase roste a starších lidí přibývá. V roce 1994 bylo osob starších 65 let kolem 12,5 %, v roce 2013 se už jedná o téměř 17 %.

Vývoj střední věkové skupiny měl do roku 2008 rostoucí průběh. Od roku 2009 do posledního roku sledování se průběh otočil a lidí ve věku mezi 15–64 lety ubývá.

V příloze č. 7 je tabulka s daty o věkové struktuře za celou Českou republiku. Vývoj této struktury je v podstatě stejný jako v Libereckém kraji. Je zde jen několik nepatrných

odlišností.

Graf č. 5 – Vývoj struktury obyvatelstva podle věku (v %) a průměrný věk v České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

V České republice má poslední věková skupina (65 a více let) také rostoucí vývoj, ale oproti třem letům, kdy počet lidí v této skupině v Libereckém kraji klesal, byl v České republice zaznamenán pouze jeden rok, kdy se počet lidí tohoto věku snížil oproti předešlému a to rok 2001.

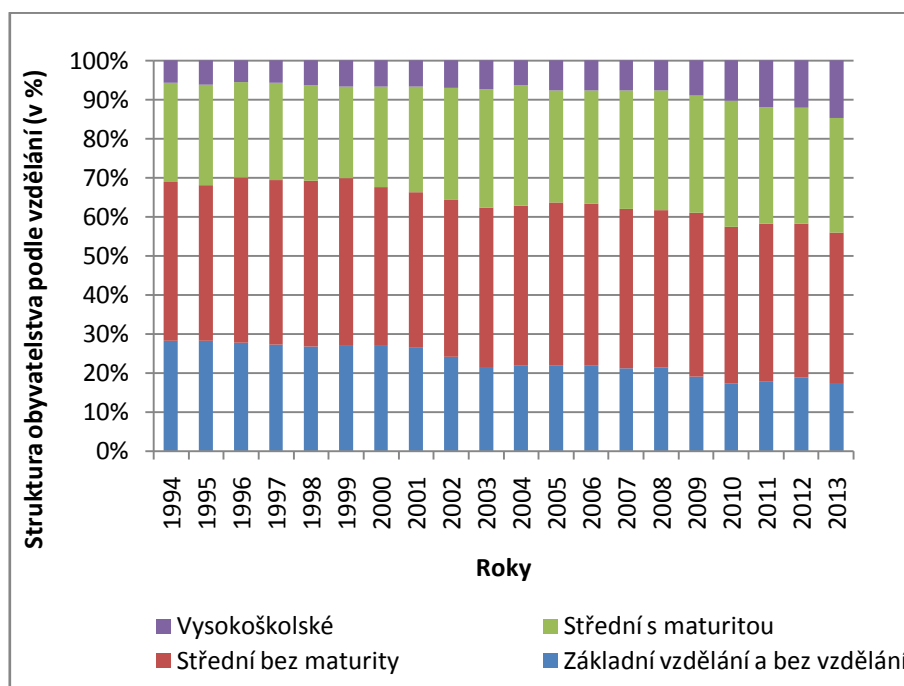
Ve střední skupině (věk 15–64) byl rok 2001 jiný. V Libereckém kraji nebyl v tomto roce zaznamenán žádný výkyv, oproti tomu v České republice v tomto roce počet lidí ve střední skupině poklesl oproti předešlému roku. V následujícím roce počet lidí už zase rostl a to až do roku 2008, kdy začalo ubývat lidí ve věku 15–64 let (stejně jako v Libereckém kraji).

I v České republice, stejně jako v Libereckém kraji v roce 2011, převýšila nejstarší skupina nejmladší skupinu, ale oproti Libereckému kraji už v roce 2006. Z toho plyne, že Liberecký kraj je proti České republice mladší, což potvrzuje i fakt, že po celou dobu sledovaného období je v Libereckém kraji nižší průměrný věk a to průměrně o více než půl roku.

4. 2. 3 Struktura podle vzdělání

V příloze č. 8 jsou data týkající se struktury obyvatelstva podle vzdělání v Libereckém kraji. V následném grafu č. 6 je vyobrazen vývoj této struktury. Data se vztahují k osobám starším 15 let.

Graf č. 6 – Vývoj struktury obyvatelstva podle vzdělání (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

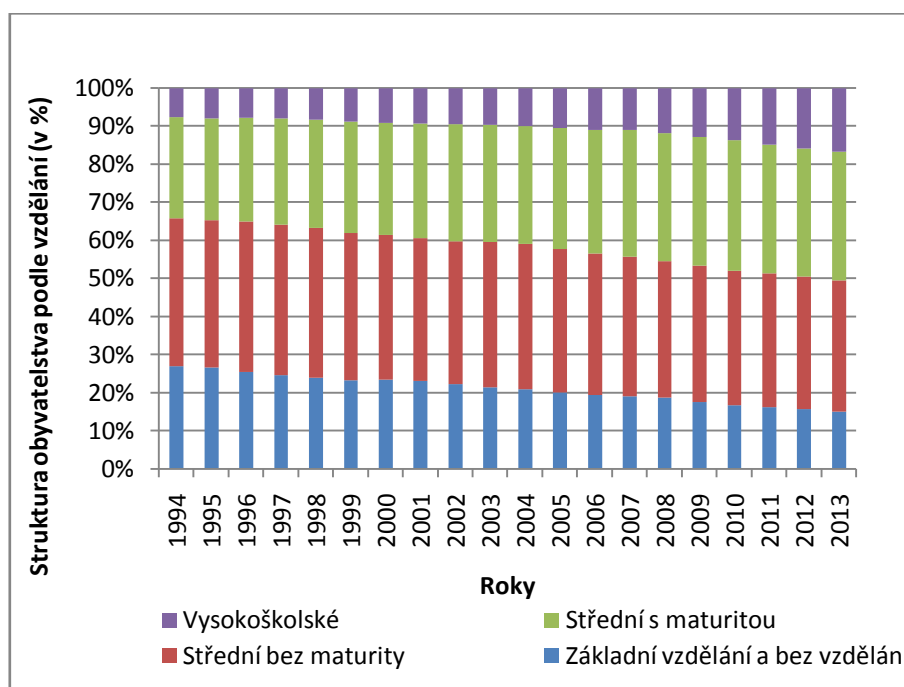

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 6 lze pozorovat změny ve struktuře obyvatelstva podle vzdělání. Klesá počet obyvatel, kteří jsou bez vzdělání, se základním vzděláním nebo se středním vzděláním bez maturity. Oproti tomu se pochopitelně zvyšuje podíl obyvatelstva se vzděláním středním s maturitou a vysokoškolským.

V příloze č. 9 je uvedena tatáž struktura za celou Českou republiku.

Graf č. 7 – Vývoj struktury obyvatelstva podle vzdělání (v %) v České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

V porovnání Libereckého kraje a České republiky lze říci, že je Liberecký kraj méně vzdělaný. Na začátku sledovaného období v roce 1994 bylo v Libereckém kraji přes 68 % obyvatel bez vzdělání, se základním vzděláním nebo se středním vzděláním bez maturity. V České republice se jednalo o necelých 66 %. Na konci sledovaného období bylo ve stejné skupině v Libereckém kraji 56 % a v České republice dokonce jen 49 % obyvatel. Tzn., že podíl obyvatel se vzděláním středním s maturitou a vysokoškolským v České republice převyšoval nad podílem obyvatel stejné skupiny v Libereckém kraji po celou dobu sledovaného období.

4. 3 Demografická dynamika

4. 3. 1 Úmrtnost

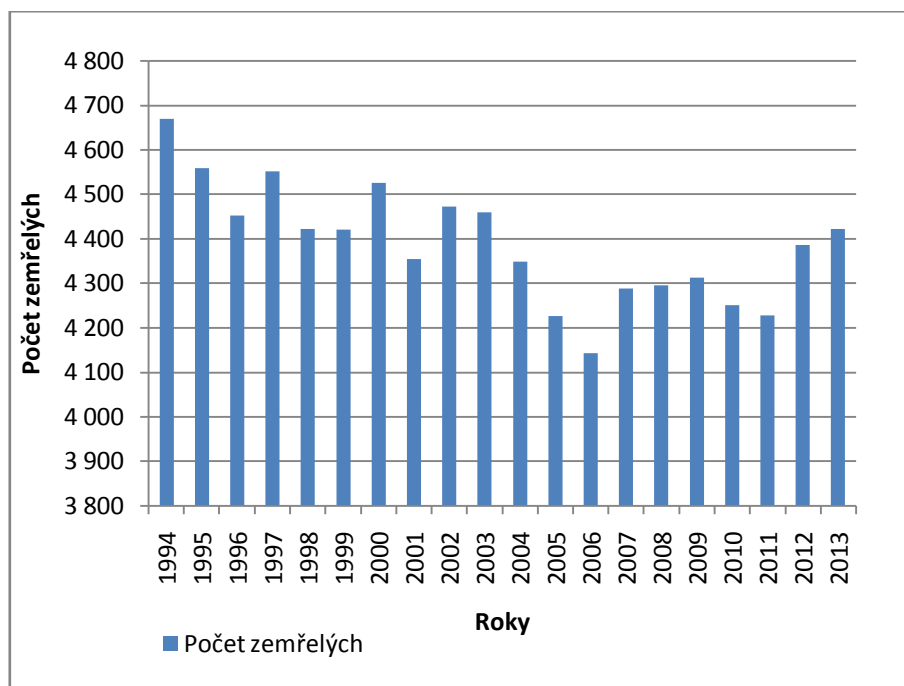
V minulosti byla v České republice úmrtnost poměrně vysoká, tento fakt se začínal měnit koncem osmdesátých let a následně se zintenzivnil v průběhu devadesátých let a trvá dodnes. Příčina této změny se nachází především ve zlepšení lékařské péče v oblasti terapie a prevence a v bohatší nabídce na trhu potravin. Snížila se úmrtnost ve středním a

vyšším věku, způsobovaná nemocemi oběhového systému. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

V grafu č. 8 je vyobrazen počet zemřelých v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

V příloze č. 10 jsou uvedena přesná data v tabulce.

Graf č. 8 – Počet zemřelých v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

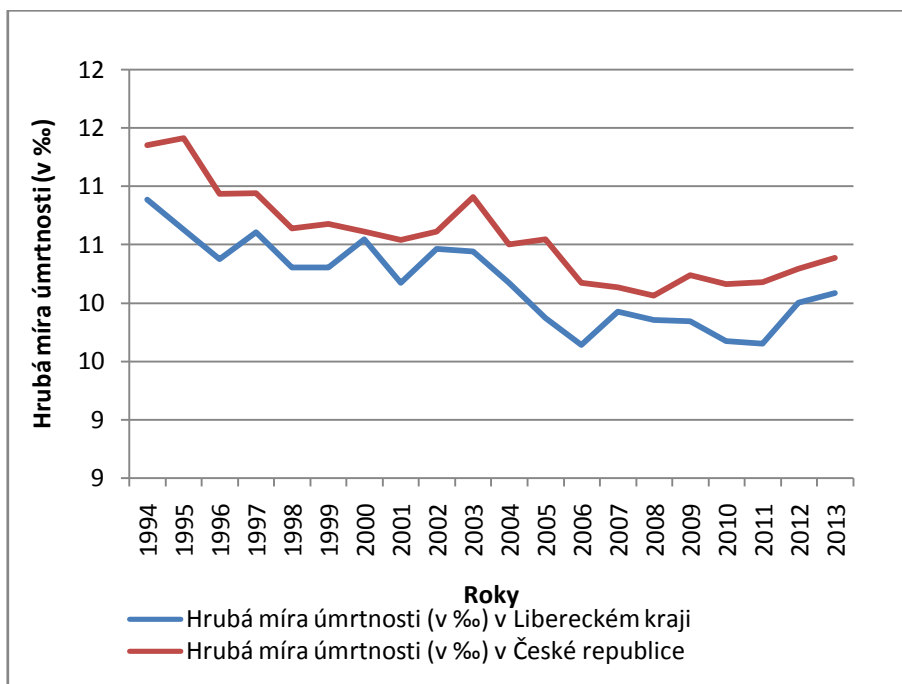

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Ve vývoji počtu zemřelých se vyskytují značné výkyvy. Na začátku sledovaného období bylo zaznamenáno nejvíce zemřelých (4 670 obyvatel). Poté počet zemřelých spíše klesal až do roku 2006. V této době byly v letech 1997, 2000, 2002 a 2003 zaznamenány výkyvy, kdy počet zemřelých výrazněji vzrostl. V letech 2007–2009 zemřelých oproti roku 2006 přibývalo, v následujících dvou letech nastal mírný pokles a poslední dva roky sledování opět dochází k nárůstu zemřelých obyvatel.

V současnosti se používá několik ukazatelů v souvislosti s úmrtností, jedním z nich je hrubá míra úmrtnosti, kterou zveřejňuje Český statistický úřad na svých stránkách. Tento ukazatel udává počet zemřelých na 1 000 obyvatel a proto je vhodný pro srovnávání jednotlivých oblastí. V příloze č. 11 a následně v grafu č. 9 jsou naměřené hodnoty za Liberecký kraj a Českou republiku.

Graf č. 9 – Vývoj hrubé míry úmrtnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

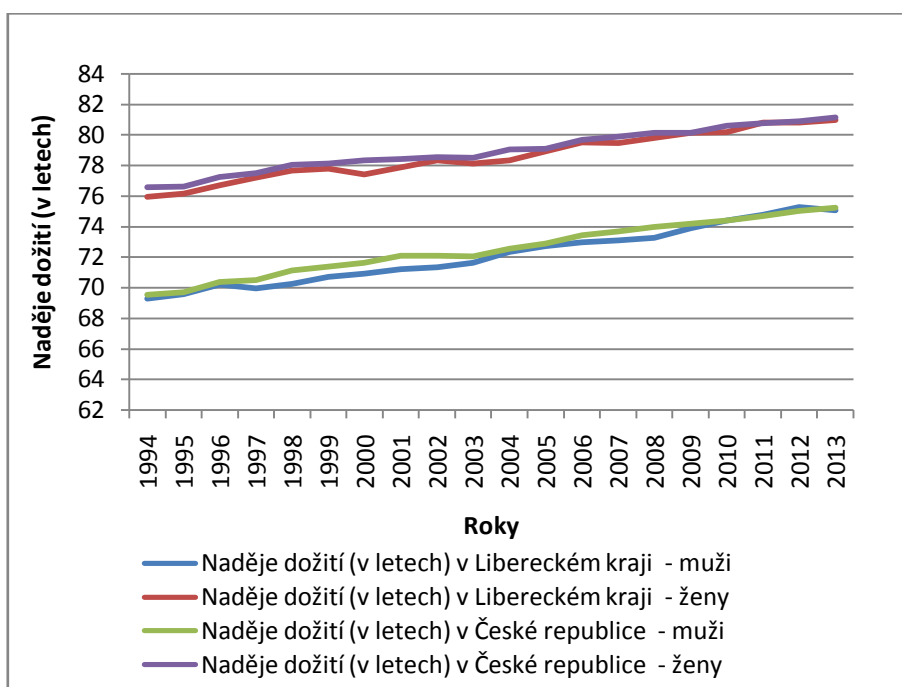

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Z grafu je zřejmé, že hrubá míra úmrtnosti dlouhodobě dosahuje v Libereckém kraji nižších hodnot než v České republice. V Libereckém kraji bylo dosaženo nejnižší hodnoty v roce 2006 (9,639 ‰) a nejvyšší v roce 1994 (10,889 ‰).

Dalším často sledovaným ukazatelem je naděje dožití při narození (neboli střední délka života), její hodnoty se sledují zvlášť u mužů a žen a jsou v příloze č. 12. Vývoj ukazatele je znázorněn v grafu č. 10.

Graf č. 10 – Vývoj naděje dožití při narození (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Vývoj naděje na dožití v Libereckém kraji a České republice má podobný vývoj. Ve všech případech roste střední délka života. V obou případech je v Libereckém kraji o trochu nižší naděje na dožití než v České republice. Od počátku do konce sledovaného období vzrostla naděje dožití při narození přibližně o 5,3 let.

4. 3. 2 Plodnost, porodnost a potratovost

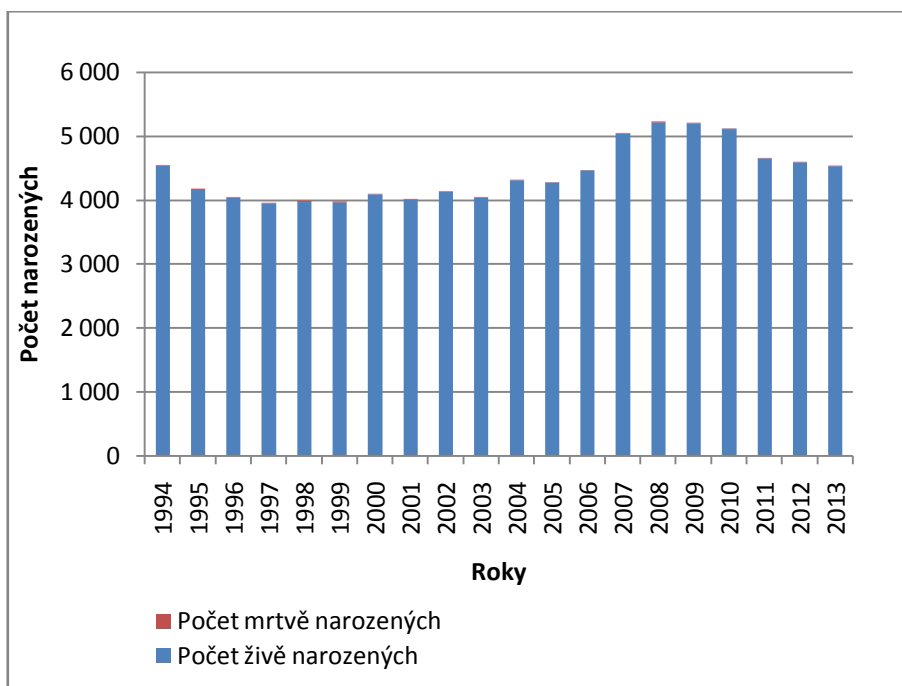
V České republice proběhl pokles porodnosti v několika vlnách. Z historického hlediska se datuje první mírný pokles do let 1830–1870. Druhá fáze, nazývaná demografická revoluce, proběhla v letech 1870–1930. Hlavní příčiny obou poklesů souvisely především s poznáním, jak zabránit početí a s nastavením vnějších podmínek. Snižováním úmrtnosti přežívalo více dětí a probíhající industrializace zefektivnila možnosti obživy. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

Třetí fáze nastala v šedesátých letech dvacátého století, kdy socialistické zřízení nedokázalo zajistit pro pracující ženy adekvátní síť služeb. Další příčinou poklesu bylo přijetí zákona o umělém přerušení těhotenství z jiných než zdravotních důvodů s účinností

od 1. 1. 1958. Poslední fáze započala v devadesátých letech a stále trvá. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

V grafu č. 11 je vyobrazen počet narozených v Libereckém kraji a následně v příloze č. 13 jsou uvedena přesná data.

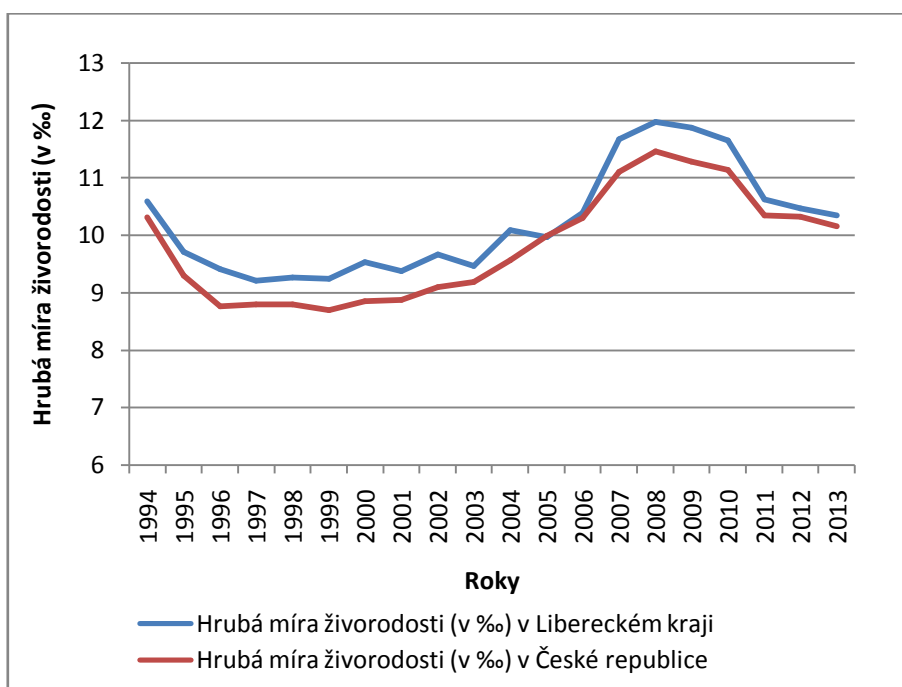
Graf č. 11 – Počet narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 11 je vidět, že počet narozených kolísá. V letech 1994–1997 počet narozených klesá. Poté je počet narozených několik let na podobné hranici, až od roku 2004 začíná zase stoupat, na což mají svůj vliv děti narozené silným ročníkům žen sedmdesátých let. Tento vývoj nemá dlouhého trvání a už od roku 2009 začíná počet narozených opět klesat. V současnosti se používá několik ukazatelů v souvislosti s porodností, jedním z nich je hrubá míra porodnosti, příp. hrubá míra živorodosti, kterou stejně jako hrubou míru úmrtnosti zveřejňuje Český statistický úřad na svých stránkách. Tento ukazatel udává počet živě narozených na 1 000 obyvatel a proto je vhodný pro srovnávání jednotlivých oblastí. V příloze č. 14 a následně v grafu č. 12 jsou naměřené hodnoty za Liberecký kraj a Českou republiku.

Graf č. 12 – Vývoj hrubé míry živorodosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

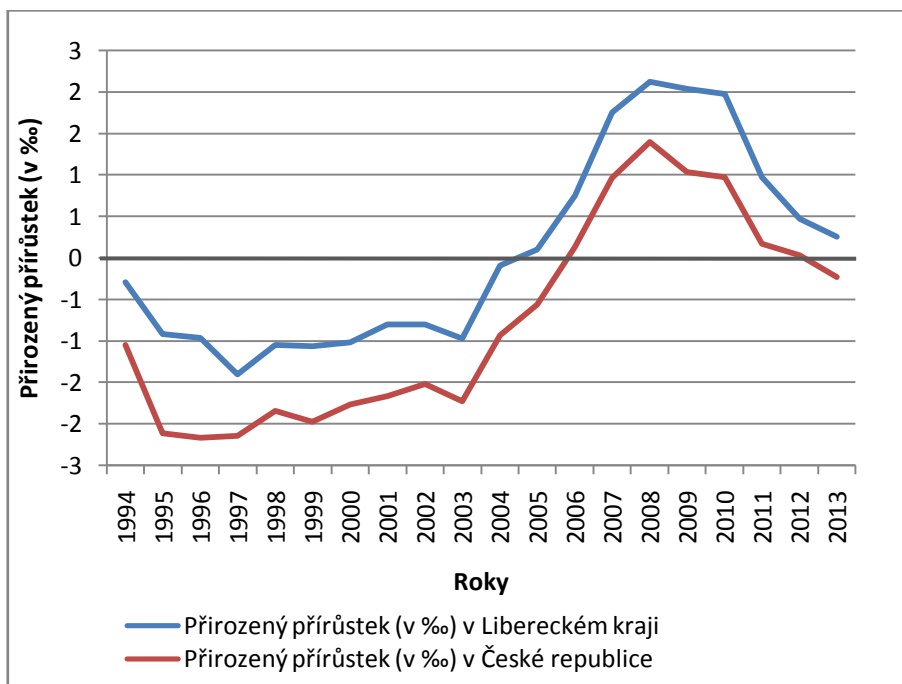

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Podle grafu je zřejmé, že hrubá míra živorodosti dlouhodobě dosahuje v Libereckém kraji vyšších hodnot, než v České republice. V roce 2005 byla zaznamenána jediná výjimka, kdy byla v Libereckém kraji nižší hodnota ukazatele než v České republice (9,973 ‰). V Libereckém kraji bylo dosaženo nejnižší hodnoty v roce 1997 (9,209 ‰) a nejvyšší v roce 2008 (11,978 ‰).

V následujícím grafu č. 13 je porovnán vývoj přirozeného přírůstku za Liberecký kraj a Českou republiku a v příloze č. 15 jsou uvedena podkladová data grafu.

Graf č. 13 – Vývoj přirozeného přírůstku (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

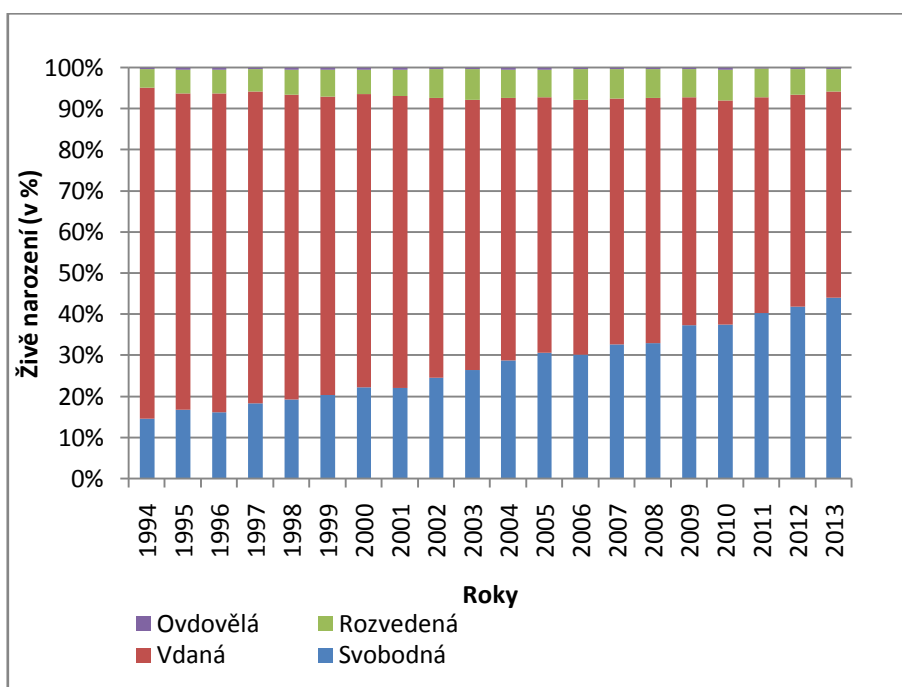

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 13 jsou vidět rozdíly mezi Libereckým krajem a Českou republikou. Z dlouhodobého hlediska je v Libereckém kraji vyšší přirozený přírůstek než v České republice. Nejvyšší přirozený přírůstek byl v Libereckém kraji v roce 2008 (2,123 ‰) a nejnižší v roce 1997 (-1,401 ‰).

V několika dalších grafech je vykreslen vývoj Libereckého kraje z hlediska různých rozdělení živě narozených. Podkladová data pro tyto grafy jsou v příloze č. 16.

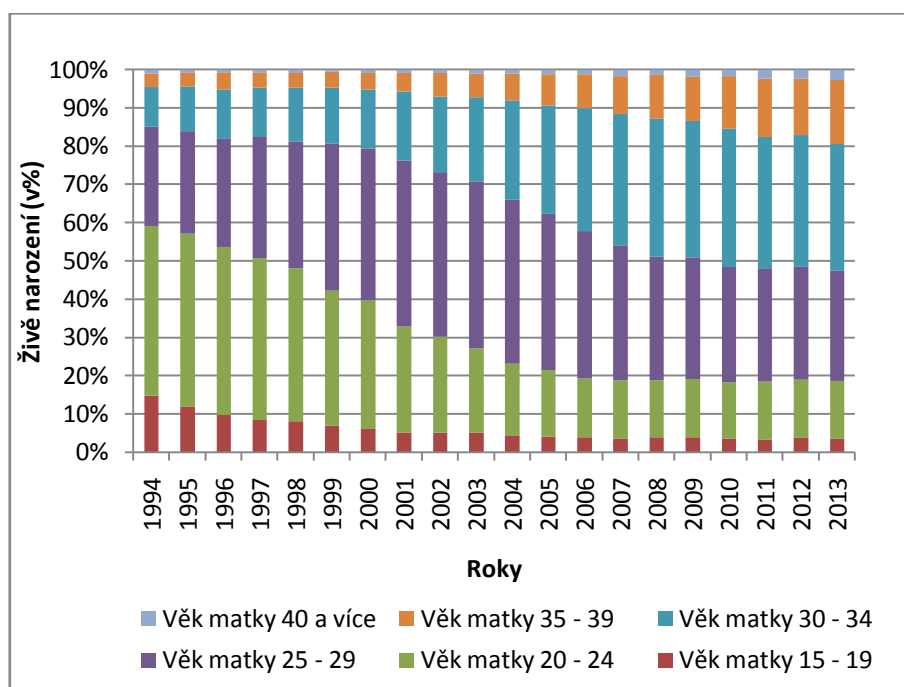
Graf č. 14 – Vývoj živě narozených podle rodinného stavu matky (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Podle grafu č. 14 lze usuzovat, že z dlouhodobého hlediska podíl dětí narozených svobodným matkám neustále roste. Zatímco na začátku sledovaného období v roce 1994 se svobodným matkám narodilo necelých 15 % dětí, v roce 2013 to již bylo 44 % dětí. V České republice (příloha č. 17) se svobodným matkám narodilo v roce 1994 11 % dětí a v roce 2013 39 % dětí. Oproti tomu klesá podíl dětí narozených vdaným matkám. V počátečním roce se jednalo o 81 % dětí (v České republice 85 % dětí) a v roce 2013 o pouhých 50 % dětí (v České republice 55 % dětí). Stále však převažují děti narozené vdaným matkám nad dětmi narozenými svobodným matkám.

Graf č. 15 – Vývoj živě narozených podle věku matky (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

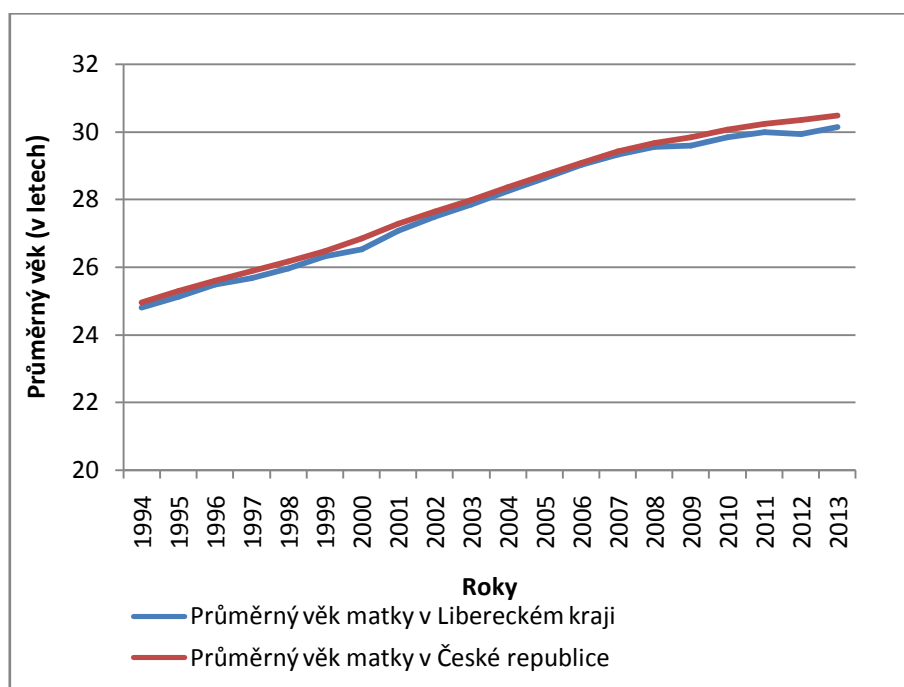

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 15 je velmi dobře vidět fenomén dnešní doby – odkládání mateřství. Zatímco na počátku sledovaného se více než 59 % dětí narodilo matkám ve věku do 24 let (v České republice 59 % dětí), v roce 2013 se stejné skupině žen narodilo necelých 19 % dětí (v České republice 15 % dětí). Zajímavá je skupina ve věku matek 25–29 let, kdy mezi počáteční a koncovou naměřenou hodnotou není výrazný rozdíl, i přesto, že během sledovaného období se výkyvy objevovaly, např. v roce 2003, kdy se v této skupině narodilo o 18 % dětí více než v roce 1994. V roce 1994 se narodilo pouhých 15 % dětí matkám nad 30 let (v České republice 15,2 % dětí). Oproti tomu na konci sledovaného období se stejné skupině žen narodilo přes 52 % dětí (v České republice 55 % dětí).

S touto problematikou úzce souvisí i průměrný věk matky, jehož vývoj je zobrazen v grafu č. 16. Protože je ukazatel vhodný pro porovnávání, je v následujícím grafu zachycen i vývoj v České republice. Podkladová data ke grafu jsou v příloze č. 18.

Graf č. 16 – Vývoj průměrného věku matky při narození dítěte (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

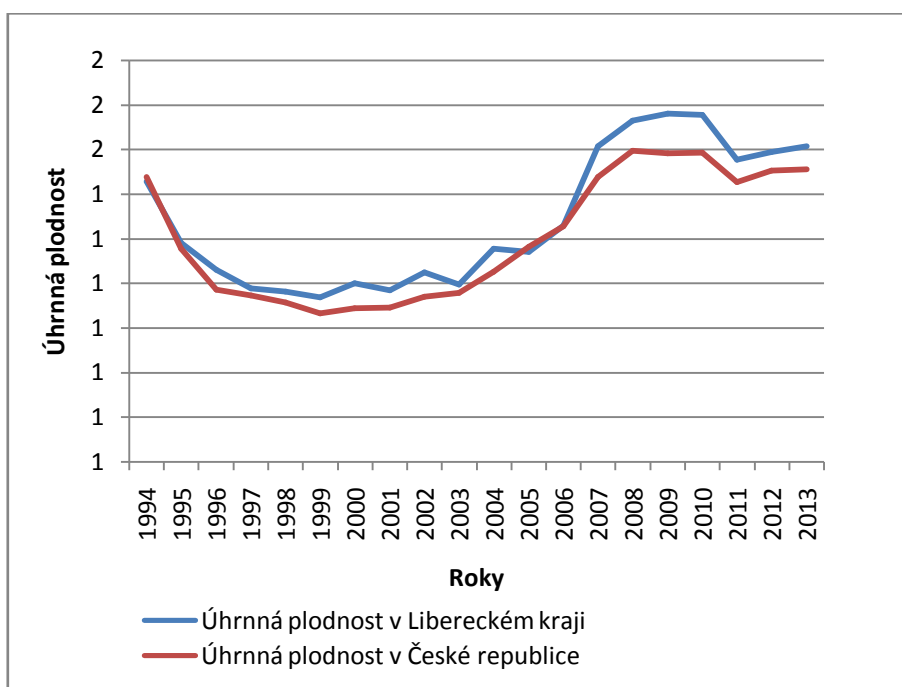

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Z grafu č. 16 je na první pohled zřejmé, že vývoj průměrného věku matky na území Libereckého kraje a České republiky nemá žádné výrazné odchylky a v obou případech průměrný věk matek roste. Ačkoliv je zřejmé, že Liberecký kraj je po celé období mírně pod hranicí České republiky, tak v obou případech byl věk matek ve výchozím roce necelých 25 let. V roce 2013 lehce přesahuje v obou případech věk matek 30 let.

V grafu č. 17 je vyobrazena úhrnná plodnost, která vyjadřuje intenzitu plodnosti dané populace. Udává počet dětí, které by se narodily jedné ženě během reprodukčního období za nezměněných podmínek. Podkladová data jsou v příloze č. 19.

Graf č. 17 – Vývoj úhrnné plodnosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

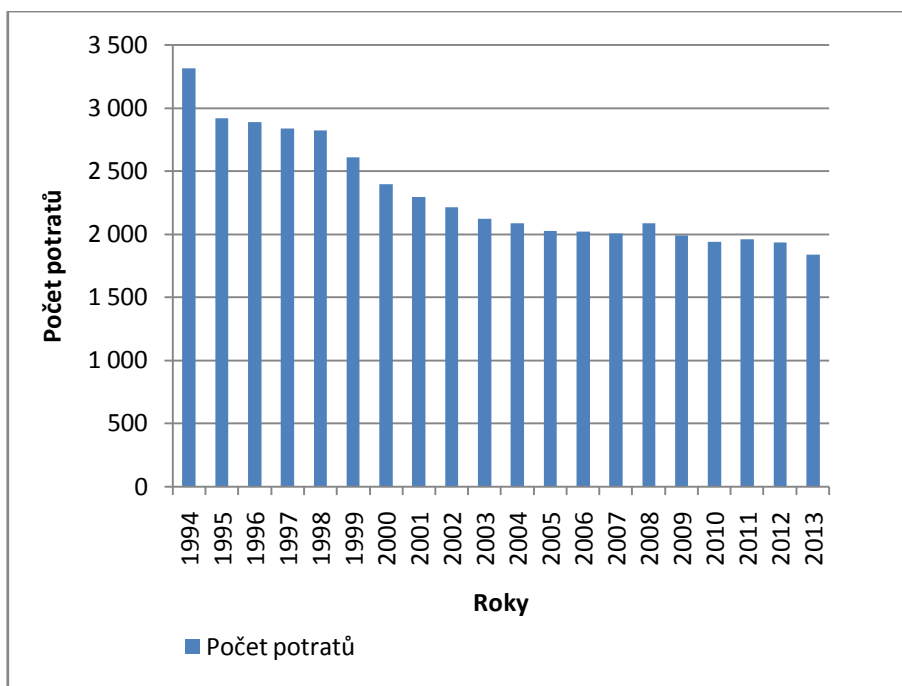
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Úhrnná plodnost má v Libereckém kraji i České republice hodně podobný vývoj. Od roku 1994 do roku 2005 se hodnoty téměř kopírují. Od roku 2006 od roku 2010 se začínají hodnoty v Libereckém kraji nepatrně zvyšovat a rozdíl je více znatelný. V následujícím roce hodnoty poklesly a v posledních dvou letech pozorování je zaznamenán opět mírný nárůst.

Mezi vývojem plodnosti a potratovosti přetrvávala úzká souvislost až do konce 80. let. Výkyvy v obou ukazatelích pramenily ze zpříšňování nebo zmírňování legislativních předpisů, které se týkaly provádění interrupcí nebo propopulačních opatření. Možnosti užívání moderní antikoncepce byly v té době značně omezené, zároveň interrupce byla poměrně snadno dosažitelná. Tím se stala běžnou metodou plánovaného rodičovství a byla považována za metodu antikoncepce ex-post. V České republice se moderní antikoncepční prostředky rozšířily až po roce 1989, což vedlo k odpovědnějšímu přístupu k sexuálnímu a reprodukčnímu chování české populace. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

V následujícím grafu je zobrazen počet potratů a v příloze č. 20 jsou podkladová data.

Graf č. 18 – Počet potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

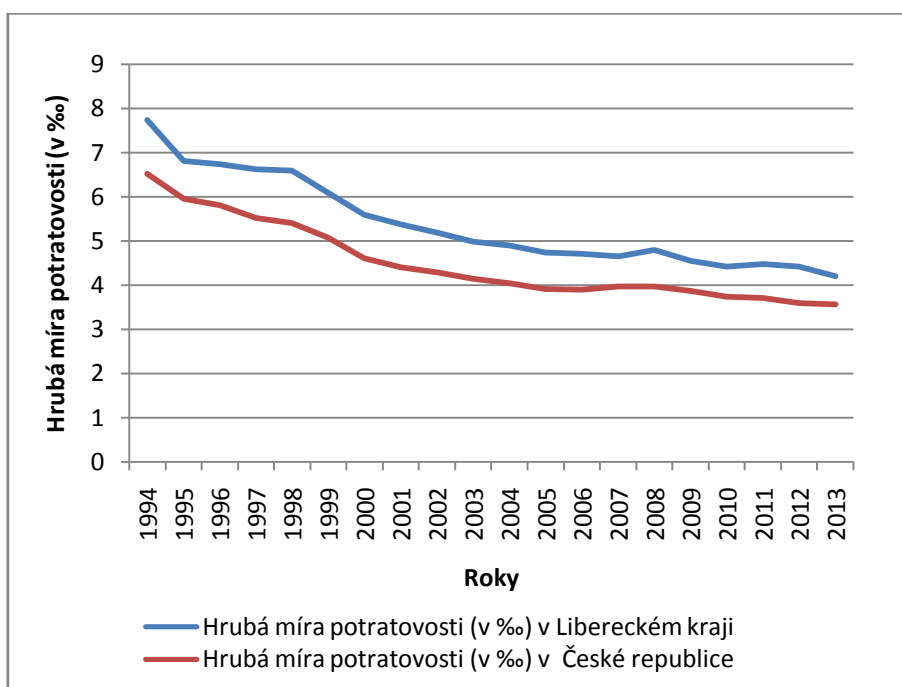

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Podle grafu je zřejmé, že počet potratů v dlouhodobém měřítku spíše klesá. Poslední sledovaný rok bylo dosaženo nejnižší hodnoty (1 842 potratů).

Pro srovnání stavu potratovosti Libereckého kraje a České republiky je použit ukazatel hrubá míra potratovosti. Jeho hodnoty za obě oblasti jsou v příloze č. 21 a následný vývoj ukazatele je vyobrazen v grafu č. 19.

Graf č. 19 – Vývoj hrubé míry potratovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

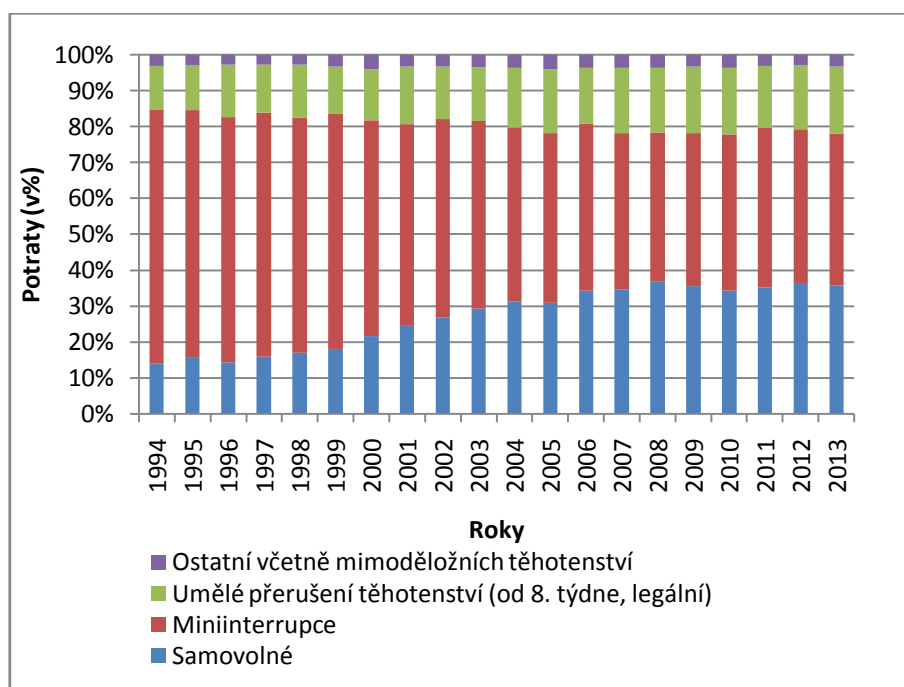

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu je patrný klesající vývoj sledovaného ukazatele. V Libereckém kraji a České republice byl vývoj hrubé míry potratovosti obdobný, ale v Libereckém kraji dosahovaly naměřené údaje vyšších hodnot a to v průměru o 1 ‰.

V několika dalších grafech je vykreslen vývoj Libereckého kraje z hlediska různých rozdělení počtu potratů. Podkladová data pro tyto grafy jsou v příloze č. 20.

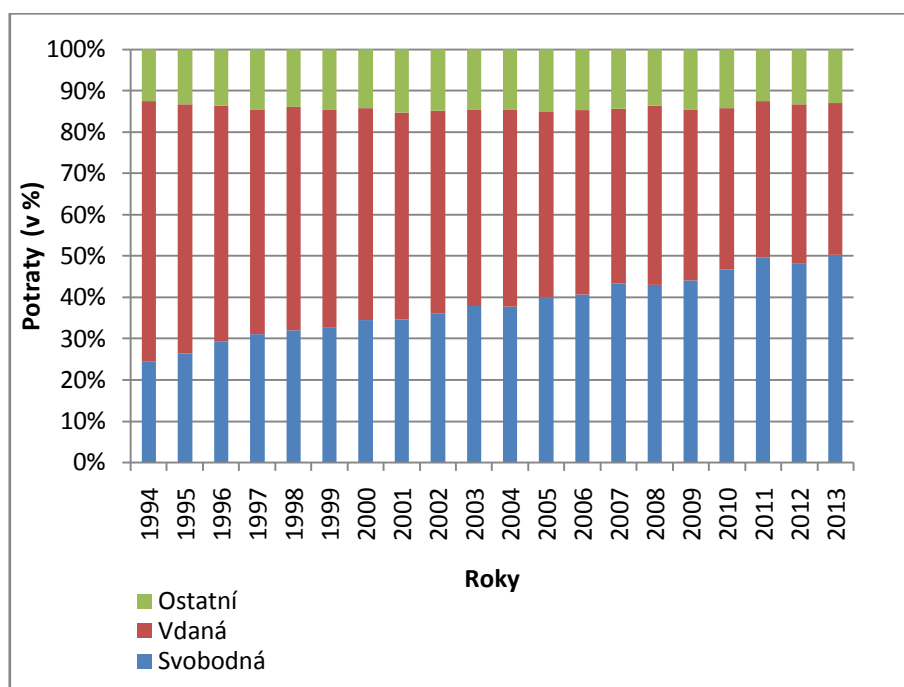
Graf č. 20 – Vývoj potratů podle druhu potratu (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Podle grafu lze usuzovat, že roste podíl samovolných potratů na celkovém počtu potratů. V příloze č. 22 jsou tatož data za Českou republiku pro účely porovnání. Zatímco v roce 1994 to bylo pouze 14 % ze všech potratů tohoto roku (v České republice 16,5 % potratů), v roce 2013 to bylo více než dvakrát tolik – téměř 36 % (v České republice 36,4 %). Oproti tomu klesá počet miniinterrupcí. Ve výchozím roce tvořily miniinterrupce necelých 68,6 % ze všech potratů (v České republice 69 % potratů). V roce 2013 se jedná o 42 % (v České republice 43,5 % potratů). Vývoj uměle přerušovaných těhotenství po 8. týdnu nezaznamenal v čase tak velké změny. Ačkoliv se celkový počet snižuje, procentuálně počet roste. Tento jev se objevuje i v datech za celou Českou republiku. V roce 1994 bylo těchto potratů 12,2 % (taktéž v České republice) a v roce 2013 téměř 19 % (v České republice 16,7 % potratů). Množství ostatních potratů se v Libereckém kraji i České republice po celé sledované období pohybuje kolem 2–3 %.

Graf č. 21 – Vývoj potratů podle rodinného stavu ženy (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

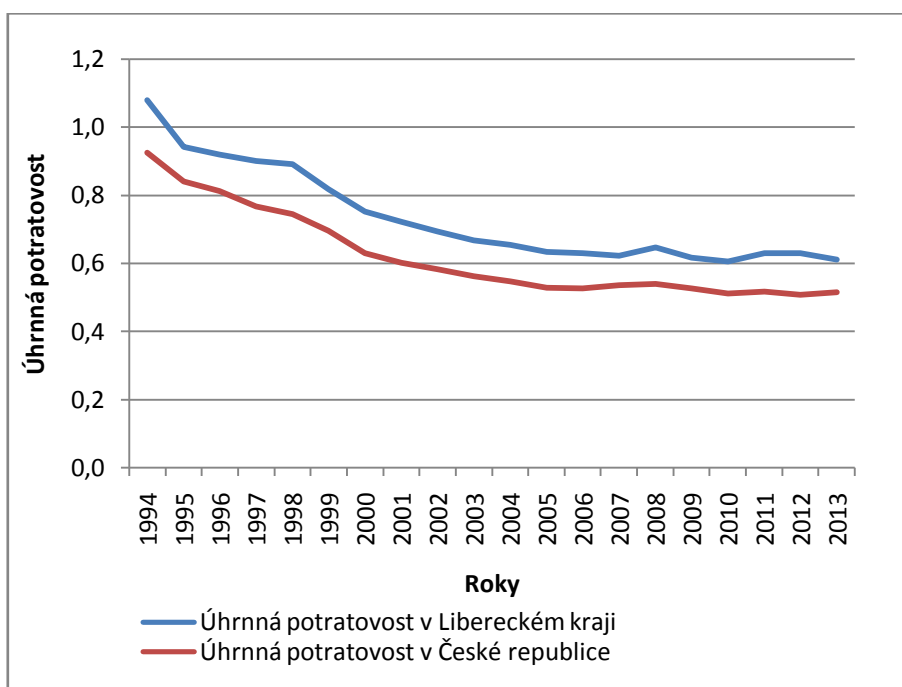
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 21 je zachycena zajímavá změna. U svobodných žen byly po celou dobu sledování zjištěny podobné hodnoty, avšak ke vztahu k ostatním ženám a celkovému množství potratů podíl potratů u svobodných žen výrazně vzrostl o více než 25 % (z 23,6 % na 50,3 %). Naproti tomu u vdaných žen klesal počet potratů i podíl na množství potratů. I v tomto případě se jednalo o změnu přesahující 25 % (z 65,7 % na 36,8 %).

V České republice nebyl vývoj tak podobný jako v předchozím případě. Počet potratů u svobodných žen měl po dobu sledovaného období převážně lehce rostoucí trend. Procentuelně se počet potratů u svobodných žen zvýšil podobně jako v Libereckém kraji o necelých 25 % (z 23,2 % na 47,9 %). Stejně jako v Libereckém kraji klesl v České republice podíl (i počet) potratů dokonce o 27 % (z 66,1 % na 39 %).

V grafu č. 22 je vyobrazena úhrnná potratovost, která vyjadřuje intenzitu potratovosti dané populace. Udává počet potratů, které by se uskutečnily ve vztahu k jedné ženě během reprodukčního období za nezměněných podmínek. Podkladová data jsou v příloze č. 23.

Graf č. 22 – Vývoj úhrnné potratovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

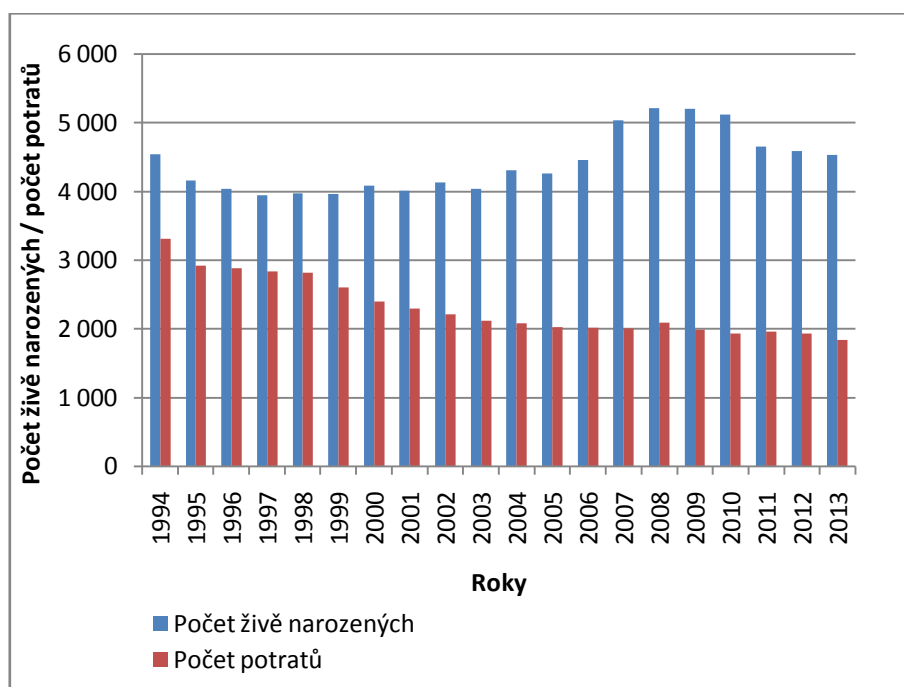

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Úhrnná potratovost má v Libereckém kraji i České republice hodně podobný vývoj. V Libereckém kraji jsou ale po celou dobu sledovaného období vyšší hodnoty a to zhruba o 0,11.

Zajímavé je sledovat rozdíly mezi počtem živě narozených dětí a počtem potratů, které jsou zobrazeny v grafu č. 23. Podkladová data jsou v příloze č. 24.

Graf č. 23 – Vývoj počtů živě narozených a počtů potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

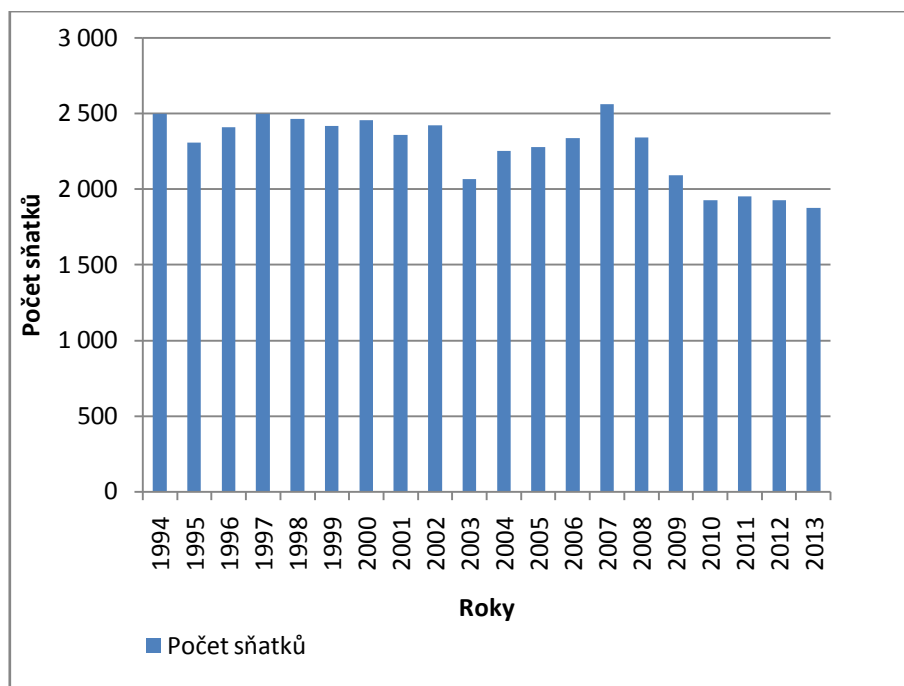
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Z grafu č. 23 je patrné, že poměr mezi počtem živě narozených a počtem potratů se zvyšuje. Ve výchozím roce 1994 připadalo na 100 živě narozených 73 potratů. Oproti tomu v roce 2013 na 100 živě narozených připadá pouze 40 potratů.

4. 3. 3 Sňatečnost a rozvodovost

Česká republika ještě na konci 80. let 20. století patřila k zemím, kde se úroveň sňatečnosti dala označit za téměř univerzální. Do manželství alespoň jednou vstoupila převážná část populace. V padesáti letech věku bylo svobodných pouze 6 % mužů a 4 % žen. Lidé se brali mladí. Mužům bývalo průměrně (při první svatbě) 24 let a nevěstám, které se vdávaly poprvé, nebylo ještě 22 let. Zlom nastal po roce 1989, kdy se počet sňatků začal výrazně snižovat. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

Graf č. 24 – Počet sňatků v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

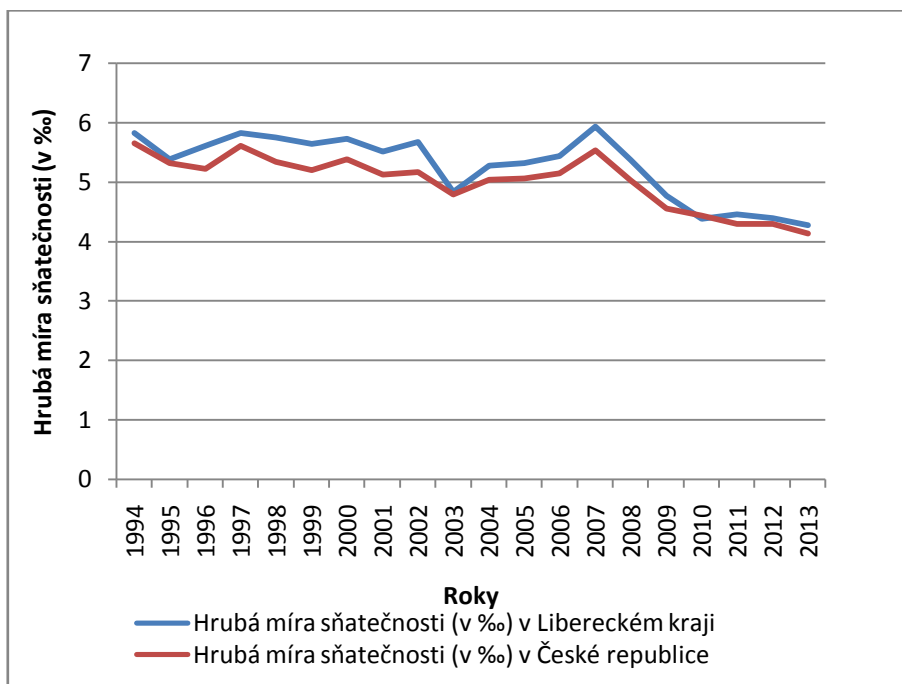

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

V prvním roce sledování dosahuje počet sňatků vysoké hodnoty. Následující rok 1995 počet sňatků klesá, ale v roce 1996 začíná sňatků lehce přibývat a dále si drží přibližně konstantní hranici až do roku 2002. V roce 2003 byl zaregistrován další pokles a následujících pět let bylo opět konstantních s výjimkou roku 2007, kdy bylo 7. 7. 2007 uzavřeno nadprůměrné množství sňatků, což se promítlo i do celoroční statistiky. Od roku 2009 se počet sňatků snižuje a od roku 2010 je opět zaznamenáváno konstantní množství sňatků až do konce sledovaného období.

Pro srovnání s Českou republikou byl vypočten ukazatel hrubá míra sňatečnosti. V příloze č. 25 jsou uvedeny hodnoty ukazatele a v grafu č. 25 jeho vývoj.

Graf č. 25 – Vývoj hrubé míry sňatečnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

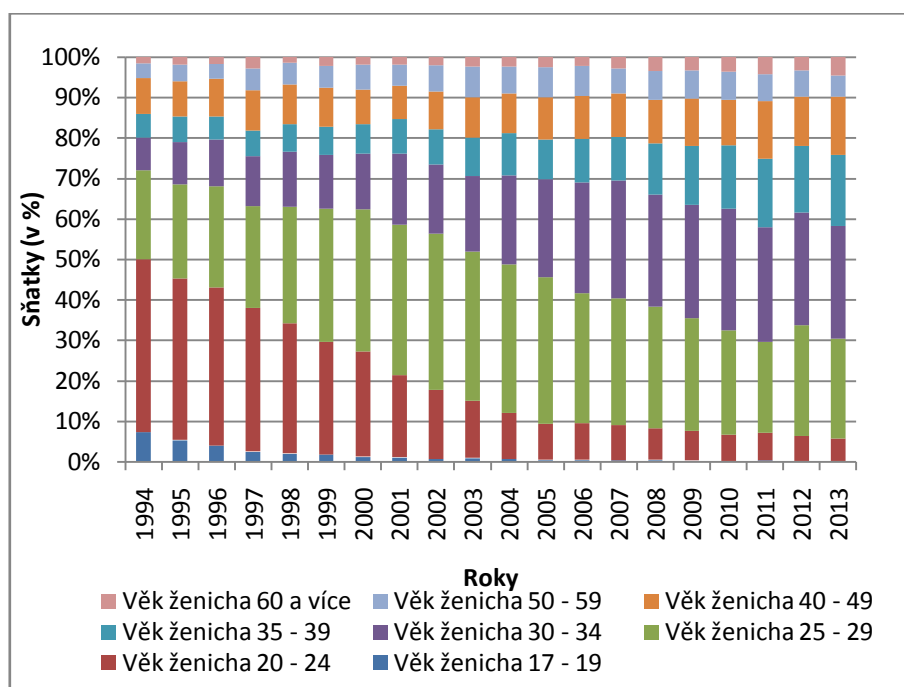

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Z grafu výše je zřejmé, že po téměř celou sledovanou dobu je vyšší hrubá míra sňatečnosti v Libereckém kraji než v České republice, tzn., že je v Libereckém kraji více sňatků na 1 000 osob středního stavu. Jedinou výjimkou je rok 2010, kdy byla zaznamenána vyšší hodnota v České republice než v Libereckém kraji. Tento rozdíl byl velmi malý a pohyboval se v rámci setin.

V následujících grafech je zobrazen vývoj počtu sňatků podle věku a vývoj průměrného věku ženichů a nevěst. Podkladová data pro tyto grafy se nachází v příloze č. 26 a 27.

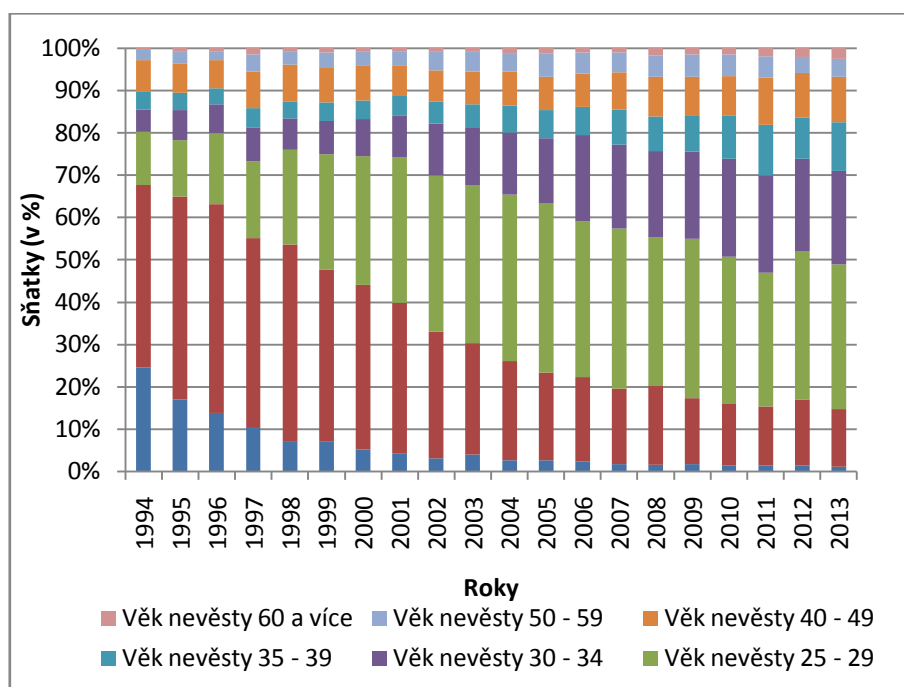
Graf č. 26 – Vývoj sňatků podle věku ženicha (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Na grafu č. 26 jsou zaznamenány změny ve věku ženichů. Nejvýraznější rozdíl se vyskytuje v kategorii 20–24 let. Na počátku sledovaného období bylo v této kategorii uskutečněno více jak 42 %. Oproti tomu v roce 2013 to bylo pouze 5,6 %. Ve skupinách 30–34 let a 35–39 let nastal do začátku sledovaného období do jeho konce výrazný nárůst. V první zmíněné kategorii vzrostla hodnota 3,5 krát a v druhé kategorii to bylo bezmála třináásobně. Zajímavá je věková kategorie do 19 let věku ženicha. V počátečním roce 1994 se zde odehrálo více než 7 % sňatků, ale od roku 2002 má tato kategorie na celkový vývoj pouze malý vliv (údaje dosahují hodnot menších než 20 sňatků). Ve skupině 25–29 let nejsou tak výrazné rozdíly, její hodnoty se pohybují od 22 % do 39 %, přičemž mezi prvním a posledním rokem sledovaného období je rozdíl pouhá 3 %.

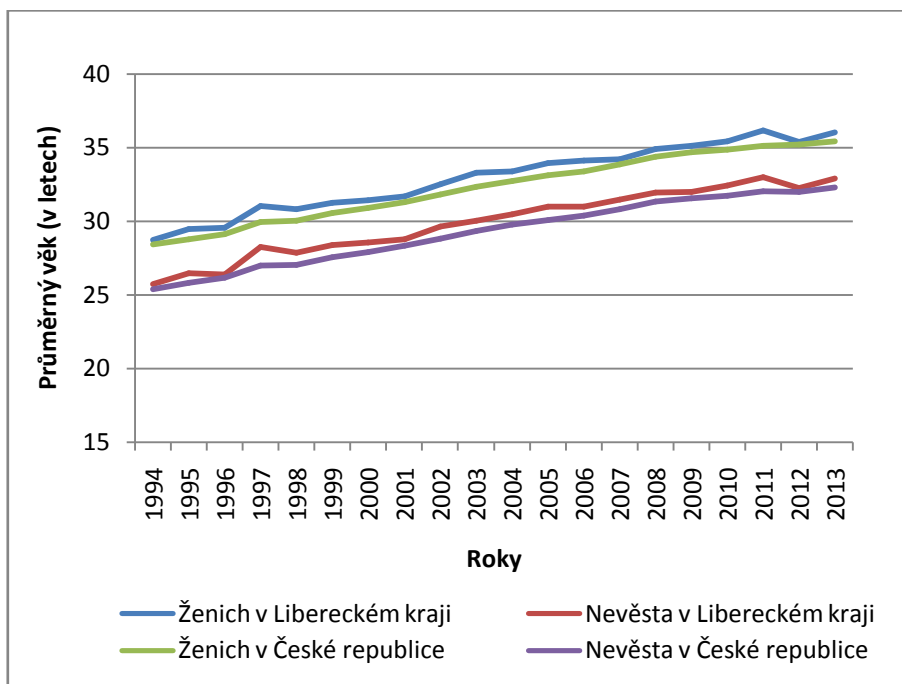
Graf č. 27 – Vývoj sňatků podle věku nevěsty (v %) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

V případě věku nevěst je absence stálější kategorie. V kategoriích 17–19 let a 20–24 let se objevuje výrazný pokles. Ve skupině 17–19 let se v počátečním roce 1994 odehrálo téměř 25 % sňatků, v posledním roce sledování 2013 se jednalo o 1 % sňatků. V následující kategorii 20–24 let byl zaznamenán pokles ze 43 % na 14 % sňatků. V dalších kategoriích již jde o větší či menší nárůsty. Významnější nárůsty se objevují v následujících dvou kategoriích. Ve skupině 25–29 let vzrostl počet sňatků z 13 % na 34 %. Kategorie 30–34 let zaznamenala nárůst z 5 % na 22 %.

Graf č. 28 – Vývoj průměrného věku ženicha a nevěsty při sňatku (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

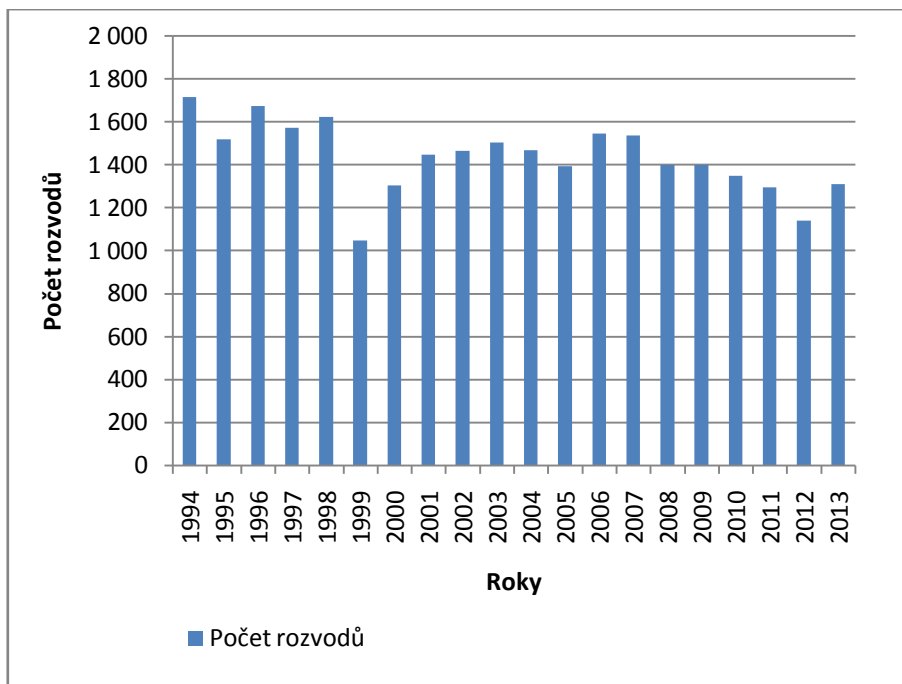
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Z grafu č. 28 lze vyčíst, že průměrný věk ženichů i nevěst v čase stále spíše roste a to jak v Libereckém kraji, tak i v České republice. Zajímavé je, že v Libereckém kraji je v případě ženichů i nevěst vyšší průměrný věk než v České republice.

V České republice je úroveň rozvodovosti poměrně vysoká. V poválečném období začalo docházet k liberalizaci rozvodové legislativy, čímž se stal rozvod dostupnějším a začalo jich přibývat. Tento stav trval až do roku 1998, kdy došlo ke zpřísnění vyřizování žádostí o rozvod v případě manželství s nezletilými dětmi a znemožnil rozvod v prvním roce manželství. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

V příloze č. 28 jsou k nahlédnutí podkladová data o rozvodech k následnému grafu.

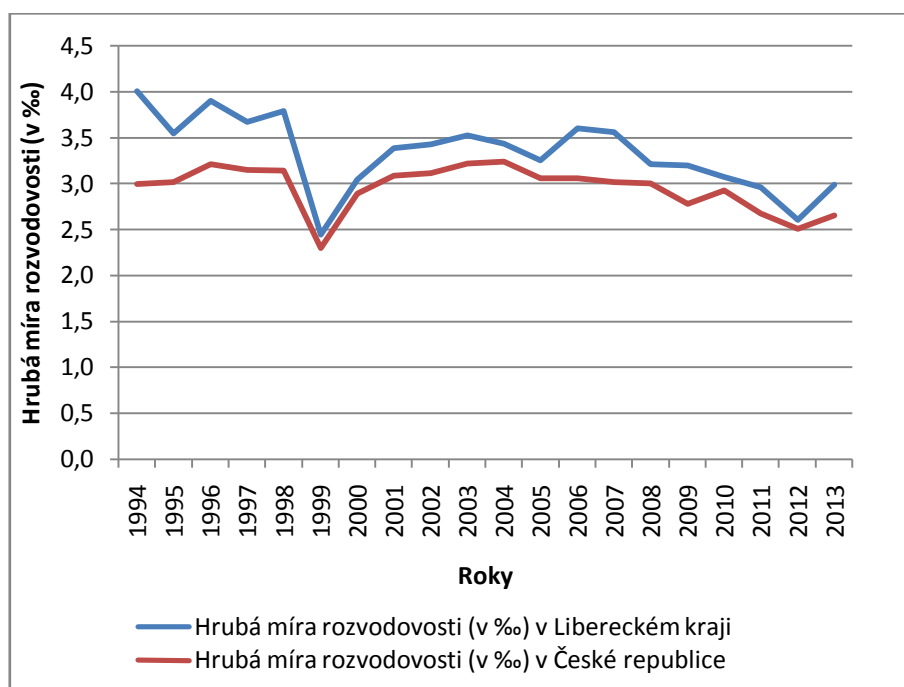
Graf č. 29 – Počet rozvodů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Počet rozvodů v Libereckém kraji má v průběhu dvaceti sledovaných let velmi kolísavý vývoj. Je zde patrná již zmíněná změna zákona v roce 1998, kdy v následném roce výrazně poklesl počet rozvodů. V tomto roce bylo zaznamenáno nejméně rozvodů a to 1 050. V předchozích letech se počet rozvodů pohyboval na podobné úrovni. Po roce 1999 se počet rozvodů začal zvyšovat. Nejvyšších hodnot bylo dosaženo v letech 2006 (1 548 rozvodů) a 2007 (1 537 rozvodů). Od té doby se až do roku 2012 počet rozvodů snižuje. Pro srovnání rozvodovosti v Libereckém kraji a České republice byl vypočítán ukazatel hrubá míra rozvodovosti. Přesné výsledky a vývoj ukazatele jsou v příloze č. 29 a grafu č. 30.

Graf č. 30 – Vývoj hrubé míry rozvodovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

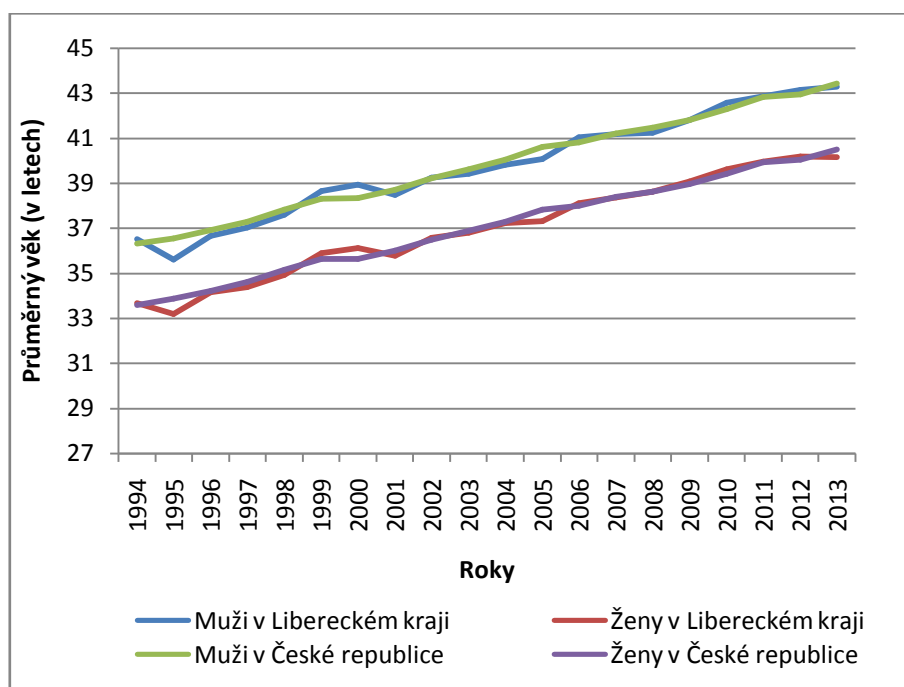

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

I na grafu výše resp. na hrubé míře rozvodovosti se projevila změna zákona z roku 1998. Z dlouhodobého hlediska má Liberecký kraj vyšší hrubou míru rozvodovosti než Česká republika. Do roku 1998 byl tento rozdíl hodně významný. Obecně to ale může být způsobeno i vyšším počtem sňatků na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji.

V dalších grafech je zobrazen vývoj průměrného věku při rozvodu a vývoj indexu rozvodovosti. Podkladová data pro tyto grafy se nachází v příloze č. 30 a 31.

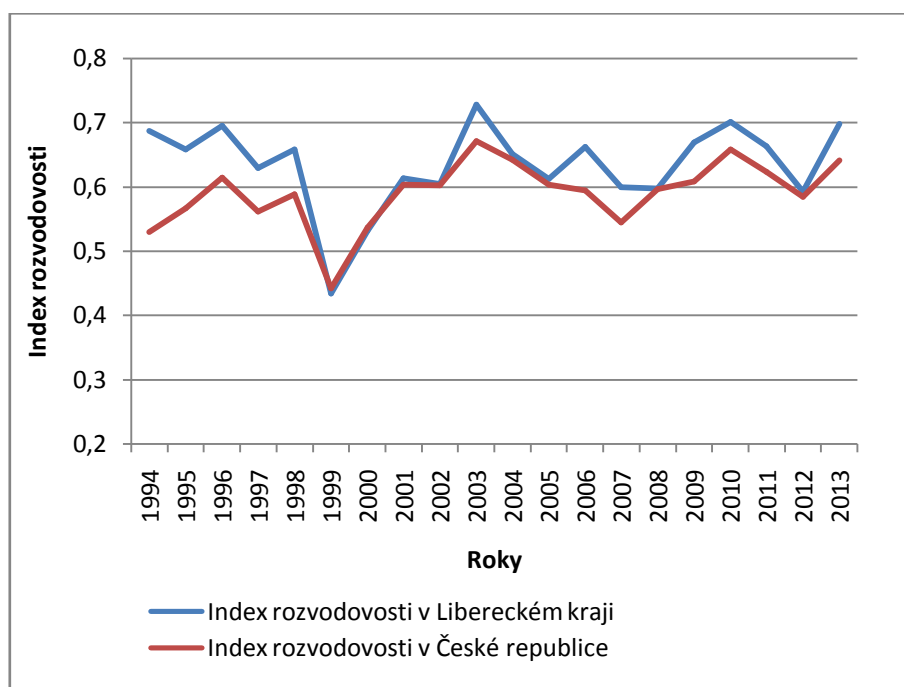
Graf č. 31 – Vývoj průměrného věku při rozvodu (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Průměrný věk při rozvodu je v Libereckém kraji i České republice hodně podobný. Samozřejmě v obou případech je u mužů vyšší průměrný věk než u žen a zároveň ve všech případech průměrný věk roste. V počátku období byl u mužů 36,5 let a u žen 33,5 let (v obou případech). Na konci sledovaného období to se průměrný věk ve všech případech zvýšil přibližně o 7 let.

Graf č. 32 – Vývoj indexu rozvodovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

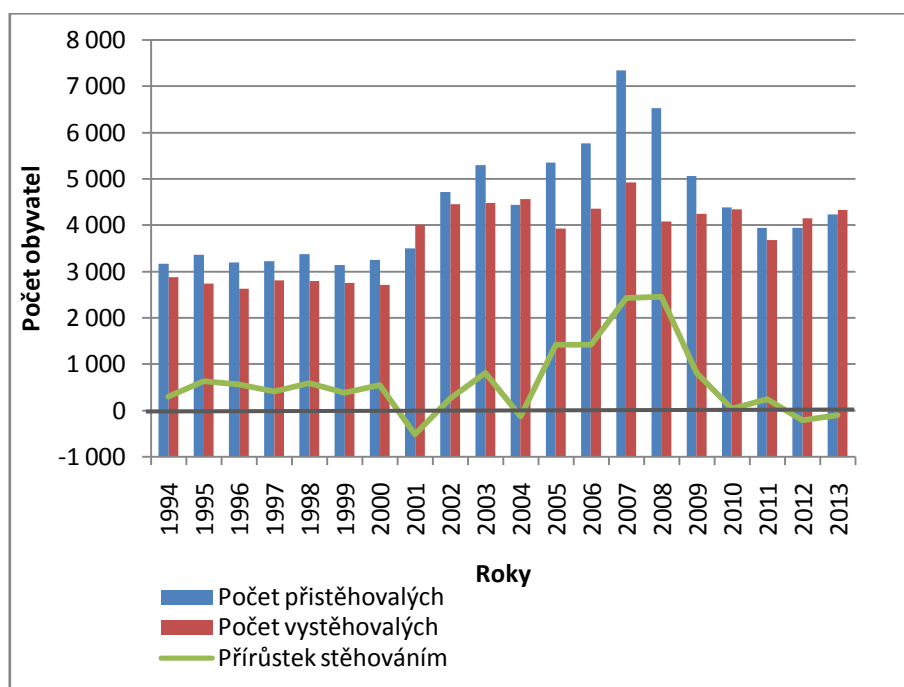
Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Index rozvodovosti udává počet rozvodů na jeden sňatek. Z grafu lze vyčíst, že v Libereckém kraji je tento index dlouhodobě vyšší než v České republice. V obou případech index hodně kolísá a i zde se podepsala změna zákona v roce 1998.

4. 3. 4 Migrace

Od 60. let 20. století, kdy doznávaly migrační přesuny spojeny s osídlováním pohraničních oblastí a preferencí průmyslových oblastí České republiky, se intenzita migrace obyvatelstva začala trvale snižovat. Souvislost s nízkou intenzitou stěhování obyvatelstva měla jednak fixace obyvatelstva na domácí prostředí a také špatné podmínky pro snadnou změnu bydliště, tato situace přetrvávala i celá 90. léta. (Burcin, Fialová, Rychtaříková a kol.; 2010)

Graf č. 33 – Vývoj počtu přistěhovaných, vystěhovaných a přírůstku stěhováním v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Ve vývoji počtu přistěhovaných a vystěhovaných v Libereckém kraji se objevuje výkyvy. Počet přistěhovaných většinou spíše převažuje nad počty vystěhovaných. Pouze v letech 2001, 2004, 2012 a 2013 je situace opačná. Do roku 2000 je počet přistěhovaných a vystěhovaných relativně stálý. Vysoké přírůstky stěhováním se objevují v letech 2005–2008, kdy se hodnoty pohybují mezi 1 420–2 452 přistěhovanými obyvateli. V následujících letech přírůstků spíše ubývá. Přesná data ke grafu č. 33 jsou v příloze č. 32.

4. 4 Socioekonomický vývoj

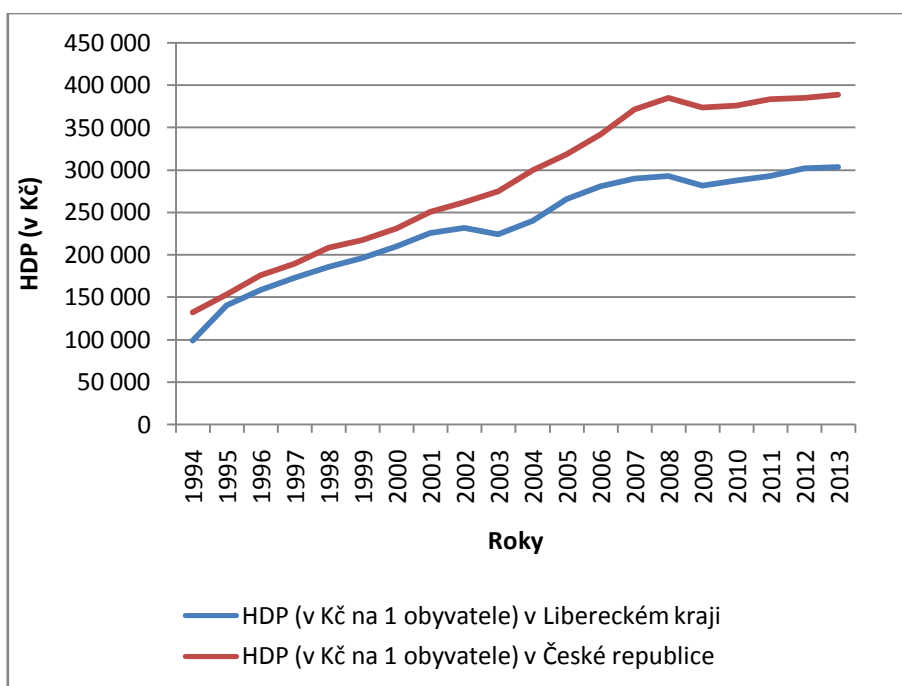
Pro přiblížení socioekonomického vývoje v Libereckém kraji a České republice bylo vybráno jedenáct ukazatelů. Výběr těchto ukazatelů byl podmíněn popisnou informací a četností použití ukazatele. Jedná se o ukazatele, které se v obdobných výzkumech běžně používají. Dalším důvodem pro zvolení těchto konkrétních ukazatelů byla také jejich dostupnost. Vzhledem k tomu, že bylo nutné získat data pro dvacetiletou časovou řadu, byl výběr značně omezen. Datová základna pro socioekonomický vývoj byla získána z různých zdrojů. Hlavním zdrojem byl bezesporu Český statistický úřad, dále byla data

získána prostřednictvím Úřadu práce ČR na Ministerstvu práce a sociálních věcí.

4. 4. 1 Ekonomické ukazatele

Prvním sledovaným ukazatelem je hrubý domácí produkt, jehož hodnoty jsou v příloze č. 33 a jeho vývoj je zachycen v grafu č. 34. Bohužel, hodnota z roku 1994 za Liberecký kraj je spíše orientační, protože byla získána za použití jiné metodiky.

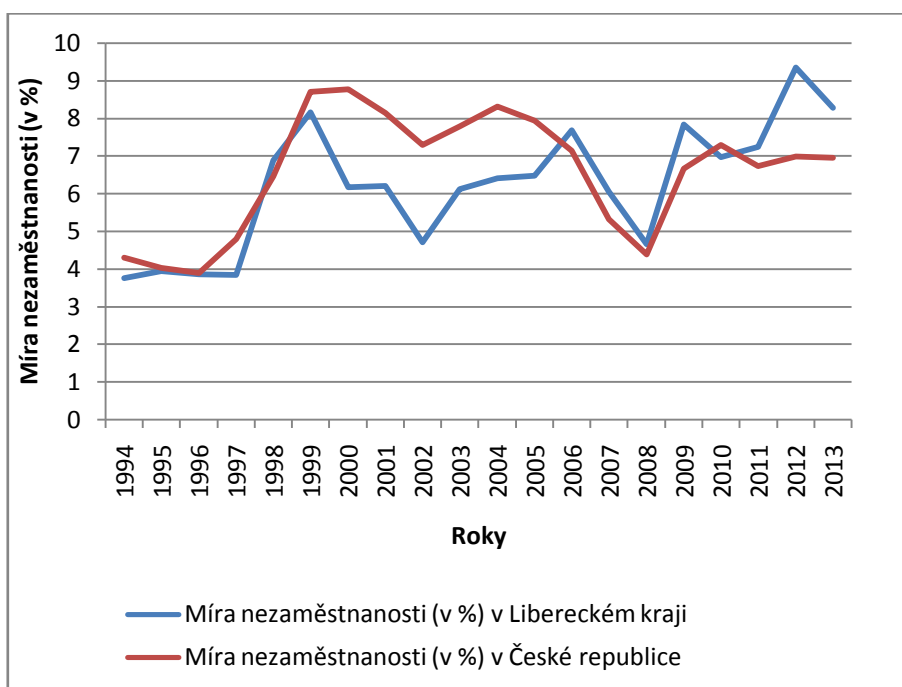
Graf č. 34 – Vývoj hrubého domácího produktu (v Kč na 1 obyvatele) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Podle grafu č. 34 je zřejmé, že hrubý domácí produkt z dlouhodobého hlediska spíše roste v obou případech. Liberecký kraj má zároveň po celou dobu sledovaného období nižší HDP na obyvatele než Česká republika. Do roku 2001 se neprojevovaly tak výrazné rozdíly. Ovšem v následujících letech se rozdíly mezi Libereckým krajem a Českou republikou více prohlubují. Největší rozdíl mezi sledovanými oblastmi byl zaznamenán v roce 2009, kdy bylo v České republice HDP vyšší o 92 826 Kč než v Libereckém kraji. V následujícím grafu č. 35 je zobrazen vývoj míry nezaměstnanosti. Podkladová data jsou v příloze č. 34.

Graf č. 35 – Vývoj míry nezaměstnanosti (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

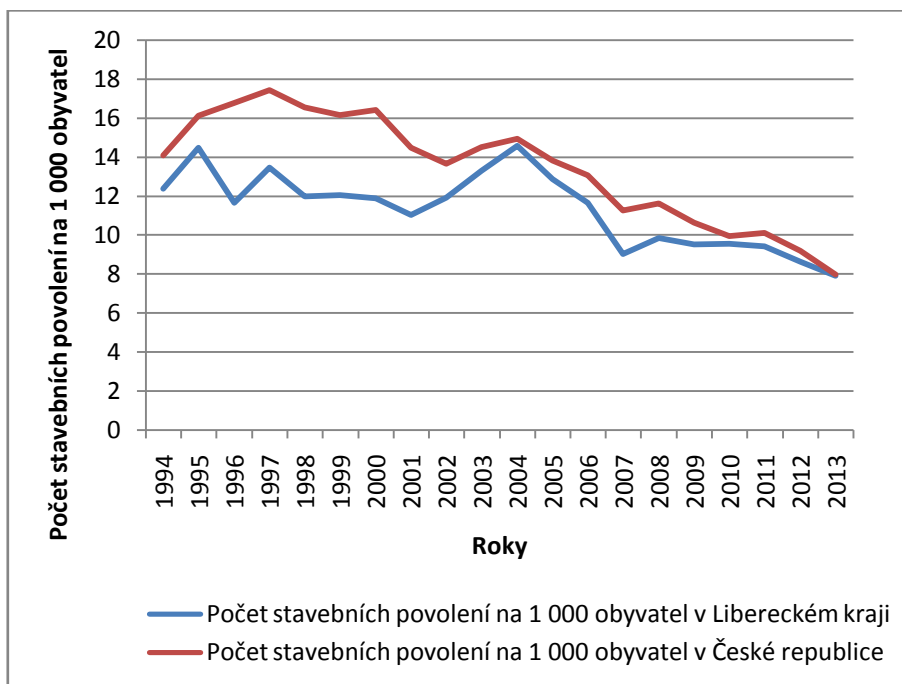

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Míra nezaměstnanosti má poměrně proměnlivý vývoj jak v Libereckém kraji, tak v České republice. Do roku 1999 se hodnoty za obě oblasti téměř kopírovaly. Ovšem poté míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji začala klesat (konkrétně do roku 2002, poté opět rostla a přibližovala se k míře České republiky), oproti tomu v České republice až do roku 2006 držela kolem hodnoty 8 %. Od zmíněného roku se k sobě obě míry zase přiblížily a měly podobný vývoj až do roku 2010. Od roku 2011 míra v Libereckém kraji oproti České republice roste.

V následujícím grafu je vyobrazen počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel. V příloze č. 35 jsou podkladová data.

Graf č. 36 – Vývoj počtu stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

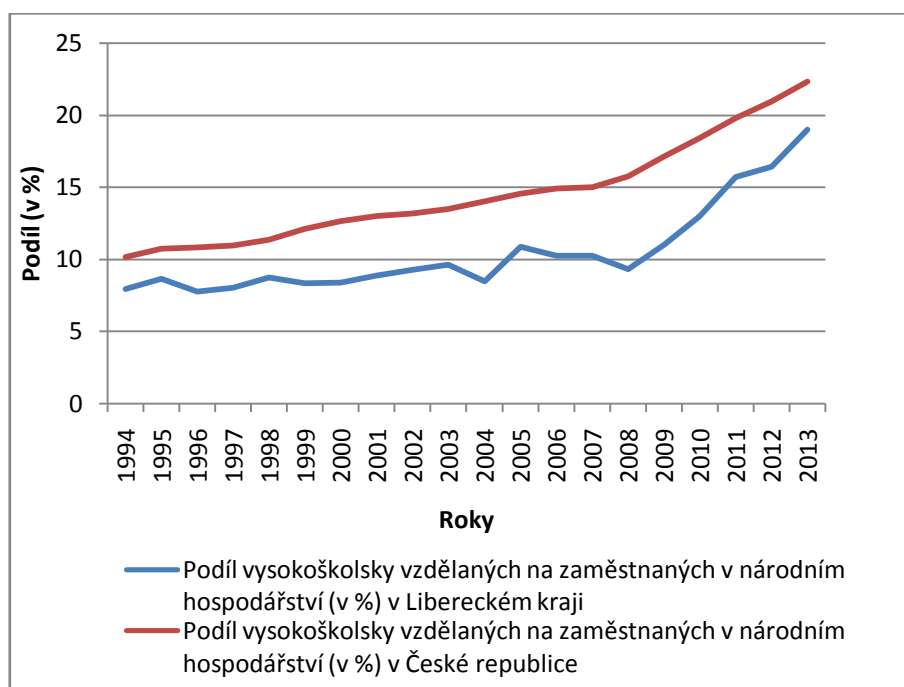
Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Podle grafu č. 36 je patrný dlouhodobě nižší počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji než v České republice. V obou oblastech je zřejmý spíše klesající trend. Od začátku sledovaného období do roku 2003 jsou mezi oblastmi velké rozdíly. Po roce 2004 se rozdíly začaly snižovat a až do konce sledovaného období jsou hodnoty Libereckého kraje v těsném závěsu za hodnotami České republiky.

Tento ukazatel udává investiční aktivitu ekonomických subjektů v oblasti, tzn., že v Libereckém kraji je tato aktivita dlouhodobě nižší než v České republice.

Graf č. 37 odráží vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství. Podkladová data jsou k nahlédnutí v příloze č. 36.

Graf č. 37 – Vývoj podílu vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

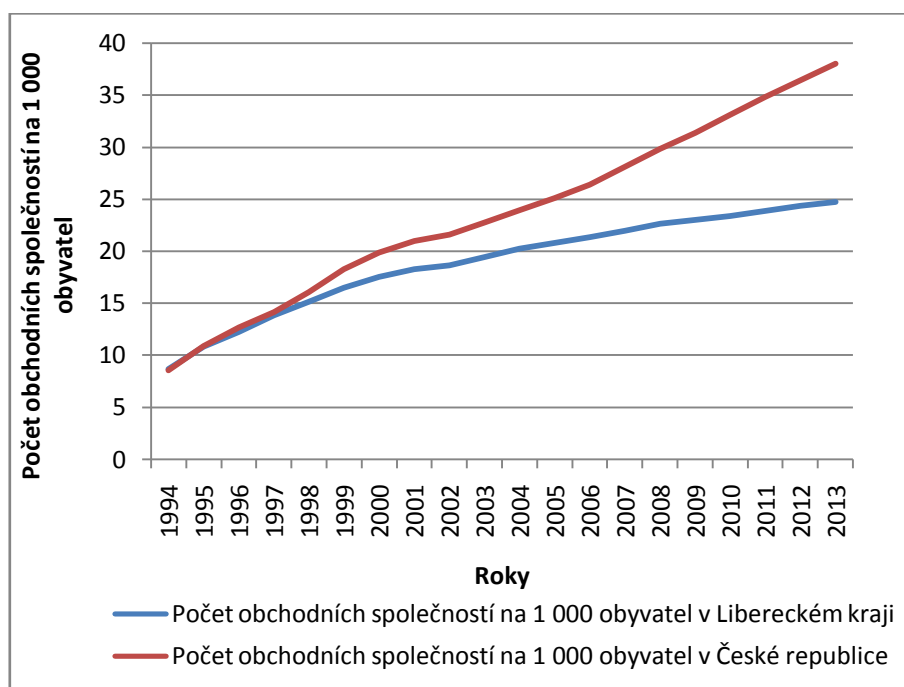

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Graf výše vykazuje dlouhodobý rostoucí vývoj, tzn., že počet vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství dlouhodobě roste. Hodnoty Libereckého kraje i v tomto případě dosahují nižších hodnot po celé sledované období než hodnoty České republiky. Z toho vyplývá, že se v obou případech přesouvá regionální ekonomika směrem k ekonomice založené na znalostech, ale v Libereckém kraji se tento posun objevuje v menší míře.

V grafu č. 38 je vyobrazen vývoj počtu obchodních společností na 1 000 obyvatel a v příloze č. 37 jsou podkladová data.

Graf č. 38 – Vývoj počtu obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

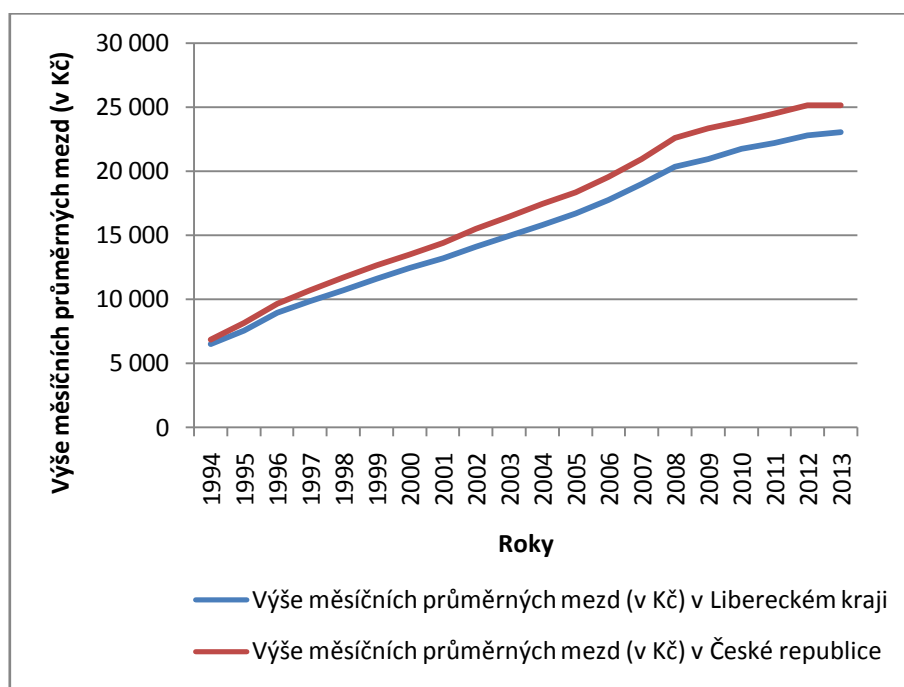
Podle grafu č. 38 má ukazatel počet obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji i České republice podobný vývoj. V obou případech ukazatel dlouhodobě roste. Ve výchozím roce 1994 je zaznamenán vyšší počet obchodních společností v Libereckém kraji. Od roku 1995 se situace obrací a počet obchodních společností v České republice začíná převyšovat počet v Libereckém kraji. V roce 2013 je rozdíl mezi oblastmi nejvyšší – jedná se o 13 obchodních společností na 1 000 obyvatel.

Tento ukazatel vykresluje vývoj podnikatelského sektoru, tzn., že v Libereckém kraji je tento vývoj pomalejší než v České republice.

4. 4. 2 Sociální ukazatele

Prvním vybraným ukazatelem pro sociální vývoj Libereckého kraje je výše měsíčních průměrných mezd. Jeho vývoj lze sledovat v následujícím grafu, přičemž podkladová data jsou k nahlédnutí v příloze č. 38.

Graf č. 39 – Vývoj výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

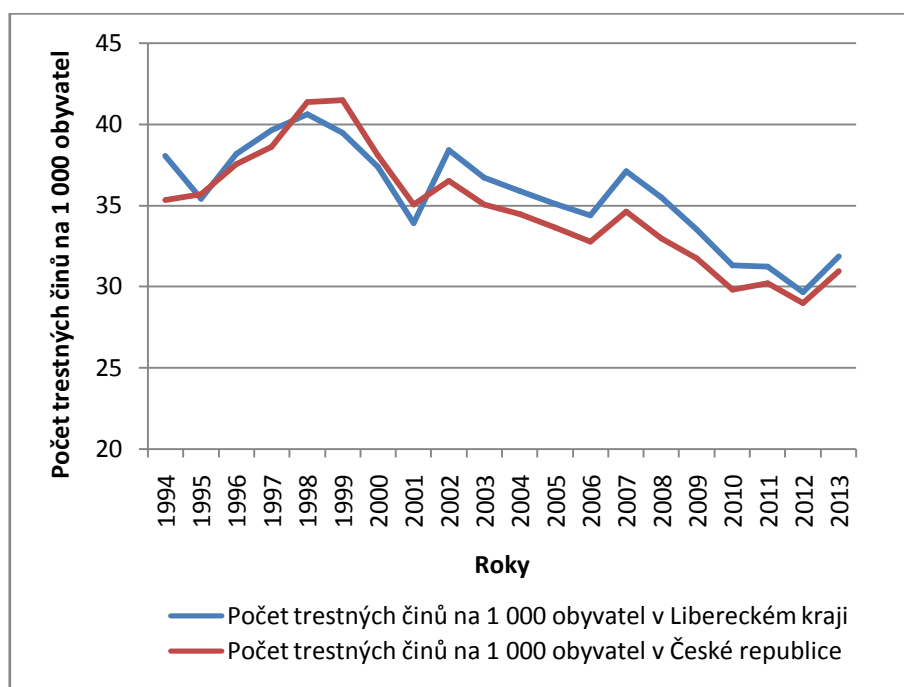

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

V celém sledovaném období výše měsíčních průměrných mezd v obou případech stoupá. V roce 1994 byla průměrná měsíční mzda přibližně 6500 Kč. Průměrná mzda v Libereckém kraji rostla pomaleji než v České republice a s přibývajícím rokem se rozdíly ve mzdě mezi oblastmi začaly více prohlubovat. V roce 2013 dosáhl tento rozdíl více než 2 000 Kč. Tento ukazatel odráží produktivitu práce. Z vývoje lze tedy usuzovat, že je v Libereckém kraji nižší produktivita práce než v České republice.

V grafu č. 40 je vykreslen další ukazatel – počet trestných činů na 1 000 obyvatel. Podkladová data jsou v příloze č. 39.

Graf č. 40 – Vývoj počtu trestných činů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

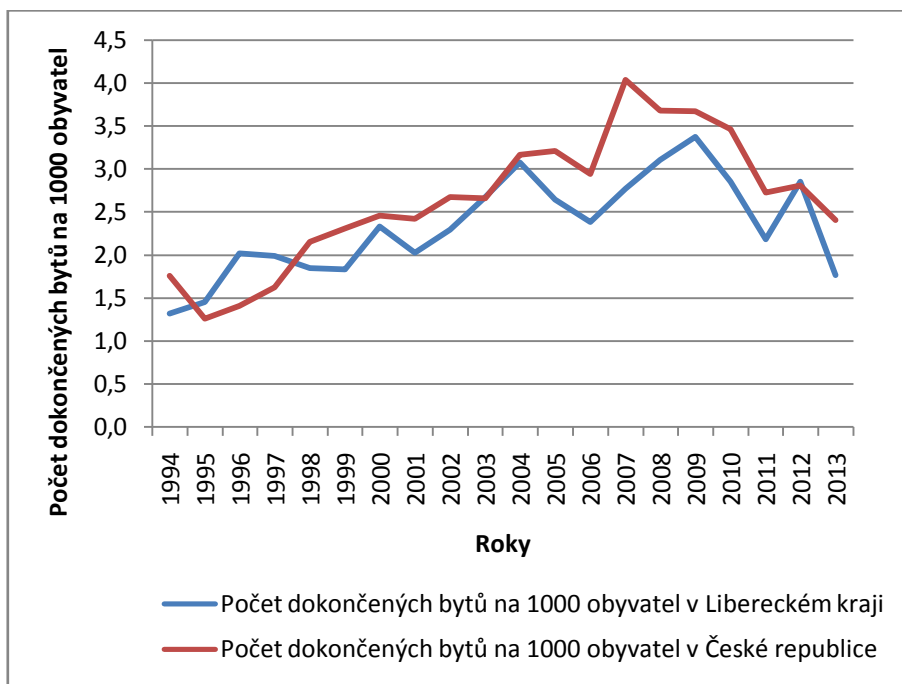

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Na grafu č. 40 je vidět, že sledovaný ukazatel v čase kolísá, i přes to je patrný spíše klesající tendence ukazatele. Nejde jednoznačně určit, v jaké sledované oblasti je vyšší kriminalita, protože do roku 2001 se hodnoty různě překrývají. Od roku 2002 až do roku 2013 se drží hodnoty ukazatele v České republice pod hodnotami ukazatele v Libereckém kraji. Je tedy pravděpodobné, že v Libereckém kraji se v posledních letech cítí občané méně bezpečně než v České republice.

Pro zhodnocení životní úrovně obyvatelstva je v následujícím grafu vyobrazen ukazatel počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel, jehož podkladová data jsou v příloze č. 40.

Graf č. 41 – Vývoj počtu dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

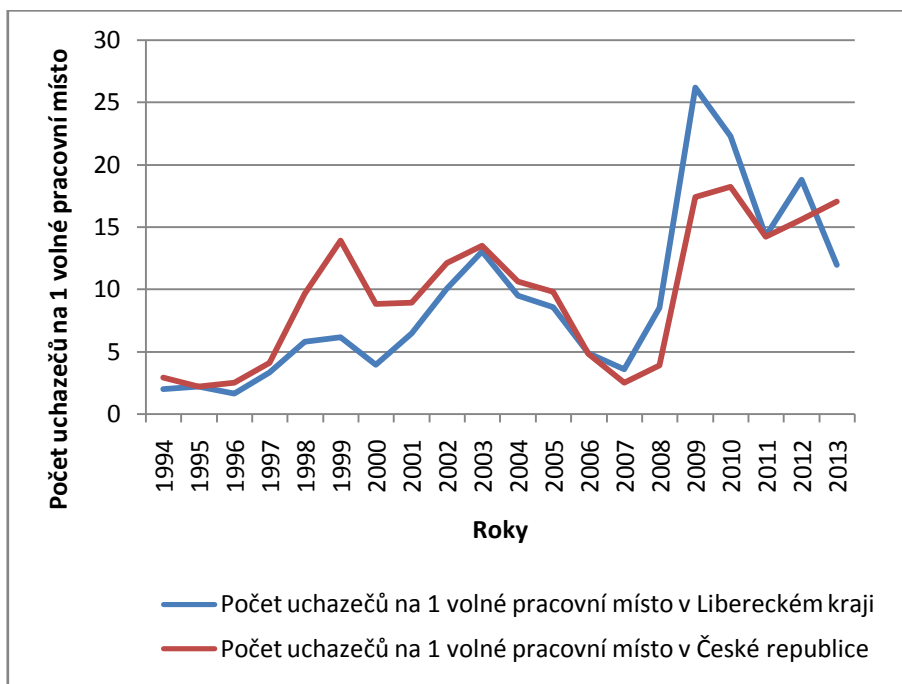

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Ukazatel, sledovaný v grafu č. 41, má velmi proměnlivý vývoj. Ačkoliv hodnoty ukazatele za Liberecký kraj jsou převážně nižší než za Českou republiku, je zde po celou dobu sledování několik roků, kde se k sobě hodnoty přibližují a v několika případech jsou v Libereckém kraji hodnoty vyšší. V roce 2007 dosahuje v České republice svého maxima. Do té doby ukazatel převážně rostl, od roku 2007 začal klesat. V Libereckém kraji dosáhl ukazatel svého maxima o něco později – v roce 2009.

V následujících dvou grafech jsou ukazatele, související s pracovním nasazením občanů. Jejich přesné hodnoty jsou uvedeny v příloze č. 41 a 42.

Graf č. 42 – Vývoj počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

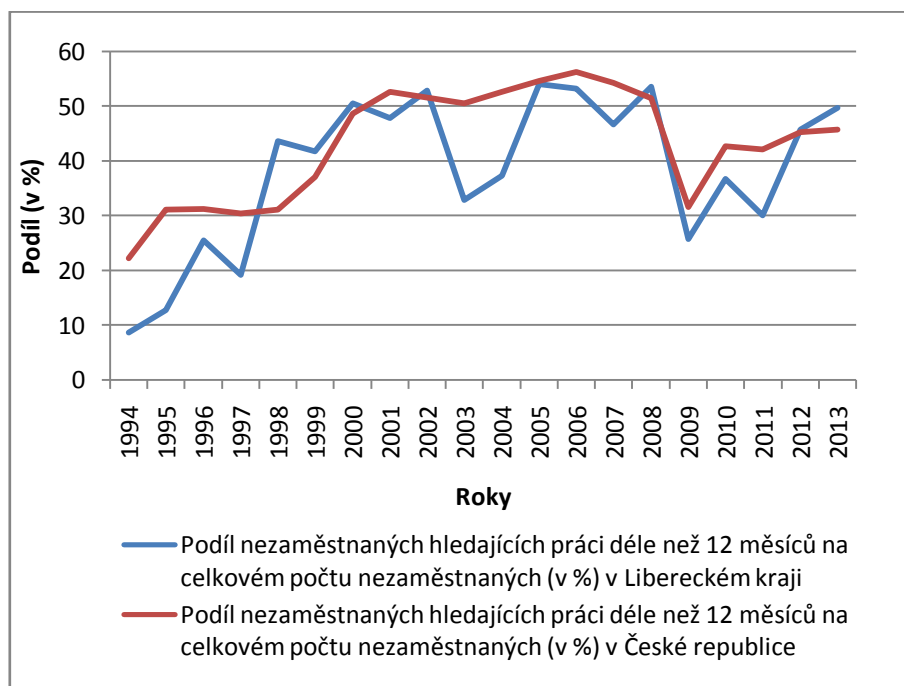

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015; vlastní zpracování

Na grafu č. 42 je na první pohled viditelné kolísání ukazatele. Ukazatel v podstatě zachycuje možnost návratu nezaměstnaných mezi zaměstnané. Od začátku sledování do roku 2006 dosahovaly hodnoty ukazatele v Libereckém kraji nižších hodnot než v České republice. Poté se situace obrací a vyšších hodnot dosahuje Liberecký kraj. Zároveň se od roku 2006 objevuje výrazný nárůst, který dosahuje svého maxima v letech 2009 a 2010. V závěru sledování hodnota České republiky převyšuje hodnotu Libereckého kraje.

Důležitým ukazatelem, který taktéž souvisí se zaměstnaností, je podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných, jehož vývoj je zobrazen v následujícím grafu.

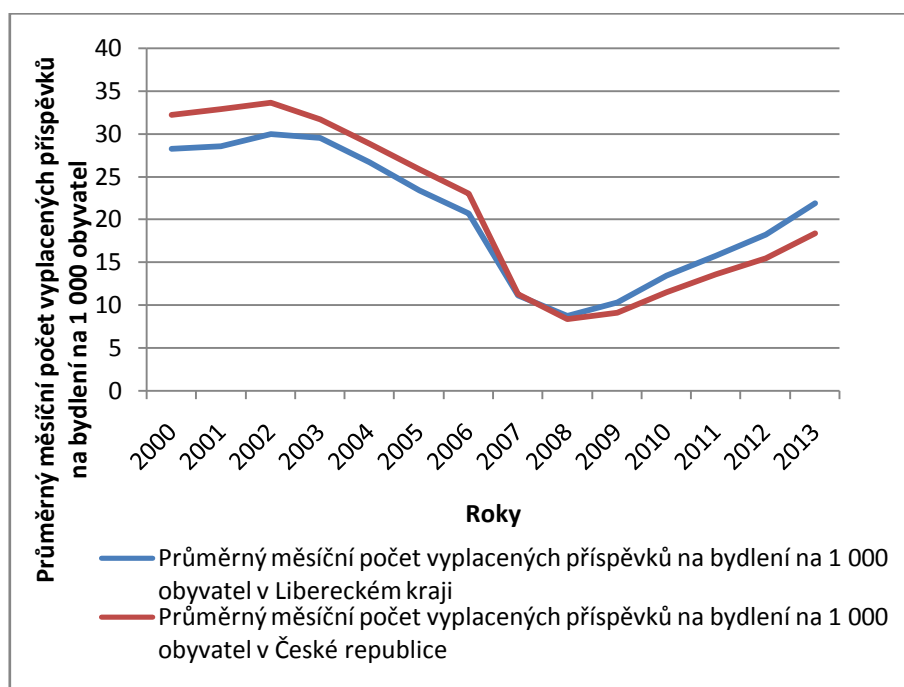
Graf č. 43 – Vývoj podílu nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Podle grafu č. 43 je vidět, že vývoj ukazatele je značně proměnlivý. Na začátku sledovaného období dosahoval graf nižších hodnot a to jak v Libereckém kraji, tak v České republice. Z dlouhodobého hlediska ukazatel spíše roste. V roce 2009 nastal v obou oblastech pokles, poté ukazatel zase roste. Tzn., že dlouhodobá nezaměstnanost spíše roste. Posledním sledovaným ukazatelem je průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel. Příspěvek na bydlení existuje od roku 1996, ale do roku 1999 se počítal jinou metodikou, tzn., že srovnatelné hodnoty jsou v časové řadě od roku 2000 do roku 2013. Jeho vývoj je vyobrazen v grafu č. 44 a jeho podkladová data jsou v příloze č. 43.

Graf č. 44 – Vývoj průměrného měsíčního počtu vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 2000–2013.

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015; vlastní zpracování

Z grafu č. 44 lze vyčíst, že má ukazatel v obou případech hodně podobný vývoj. Do roku 2007 je více příspěvků vypláceno na území České republiky. V tomto roce je zároveň zaznamenán v obou oblastech velký pokles. Od roku 2008 se situace obrací. Hodnoty začínají narůstat a počet příspěvků v Libereckém kraji převyšuje počet příspěvků v České republice až do konce sledovaného období.

4. 5 Shrnutí výsledků

V následující tabulce je shrnut vývoj u vybraných ukazatelů v Libereckém kraji v porovnání s Českou republikou. Některé ukazatele jsou rozděleny na jednotlivé roky. U ukazatelů je vypočten průměrný koeficient růstu. U některých to není vhodné, proto je vynechán. V posledních dvou sloupcích je vypočteno procentuální vyjádření prvního a posledního roku sledování ke vztahu Libereckého kraje a České republiky s tím, že hodnoty za Českou republiku jsou brány jako 100 %.

Tabulka č. 1 – Vývoj vybraných ukazatelů.

	(vybrané roky)		Průměrný koeficient růstu v Libereckém kraji	(vybrané roky)		Průměrný koeficient růstu v České republice	Procentuální vyjádření k České republice (ČR = 100 %) v roce 1994	Procentuální vyjádření k České republice (ČR = 100 %) v roce 2013
	Vývoj v Libereckém kraji			Vývoj v České republice				
Počet obyvatel (v tis.)	1994–2003	□	0,999804	1994–2002	↓	0,998588	4,15 %	4,17 %
	2004–2010	↑	1,004036	2003–2010	↑	1,003985		
	2011– 2013	□	0,998990	2011–2013	□	0,999357		
Průměrný věk		↑	1,006530		↑	1,006061	98,20 %	99,07 %
Podíl vysokoškolsky vzdělaných v populaci (v %)		↑	1,054566		↑	1,043135	76,88 %	88,19 %
Hrubá míra úmrtnosti (v ‰)		↓	0,996252		↓	0,995339	95,51 %	97,13 %
Naděje dožití (v letech) u mužů		↑	1,004600		↑	1,004110	99,65 %	99,78 %
Naděje dožití (v letech) u žen		↑	1,003356		↑	1,003004	99,14 %	99,77 %
Hrubá míra živorodosti (v ‰)		○	---		○	---	102,75 %	101,83 %
Průměrný věk matky při narození dítěte		↑	1,009930		↑	1,010586	99,46 %	98,90 %
Úhrnná plodnost		○	---		○	---	99,36 %	103,51 %
Hrubá míra potratovosti (v ‰)		↓	0,961906		↓	0,960015	116,76 %	118,50 %
Úhrnná potratovost		↓	0,963853		↓	0,960830	118,55 %	117,93 %
Hrubá míra sňatečnosti (v ‰)		↓	0,980044		↓	0,979899	103,14 %	103,44 %
Průměrný věk ženicha při sňatku		↑	1,011736		↑	1,012075	101,00 %	101,78 %
Průměrný věk nevěsty při sňatku		↑	1,013013		↑	1,013282	101,40 %	101,81 %
Hrubá míra rozvodovosti (v ‰)		↓	0,995768		↓	0,999675	133,75 %	112,66 %
Průměrný věk muže při rozvodu		↑	1,009014		↑	1,009379	100,55 %	99,64 %
Průměrný věk ženy při rozvodu		↑	1,009303		↑	1,009838	100,26 %	99,17 %
Index rozvodovosti		○	---		○	---	129,68 %	108,92 %
HDP (v Kč na 1 obyvatele)		↑	1,064545		↑	1,059493	91,82 %	77,99 %
Míra nezaměstnanosti (v %)		○	---		○	---	87,33 %	119,10 %
Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel		↓	0,981422		↓	0,985931	88,06 %	99,03 %
Podíl VŠ vzdělaných na zaměstnaných v NH (v %)		↑	1,059717		↑	1,038471	78,50 %	85,01 %
Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel		↑	1,068602		↑	1,102144	101,55 %	65,13 %
Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč)		↑	1,074744		↑	1,077114	94,60 %	91,75 %
Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel		○	---		○	---	75,11 %	73,51 %
Počet trestných činů na 1 000 obyvatel		↓	0,989016		↓	0,990288	107,70 %	102,86 %
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo		○	---		○	---	69,01 %	70,47 %
Podíl nezaměstnaných hledající práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %)		○	---		○	---	38,91 %	108,68 %
Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel	2000–2003	□	1,015541	2000–2002	↑	0,995287	87,38 %	119,05 %
	2004–2008	↓	0,797557	2003–2008	↓	0,785405		
	2009–2013	↑	1,203324	2009–2013	↑	1,171661		

Legenda: ↑ ... spíše rostoucí trend ↓ ... spíše klesající trend □ ... konstantní trend ○ ... nelze určit

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky výše lze mimo jiné vyčíst, že Liberecký kraj je obecně proti České republice mladší a méně vzdělaný. Je zde nižší úmrtnost na 1 000 obyvatel, ale zároveň i nižší naděje dožití. Rodí se zde více dětí na 1 000 obyvatel, přičemž je nižší průměrný věk matky. V Libereckém kraji je více potratů na 1 000 obyvatel. Uzavírá se zde více sňatků na 1 000

obyvatel a průměrný věk při sňatku je vyšší. Více manželství se zde rozvádí.

Hrubý domácí produkt v obou oblastech roste, ale v Libereckém kraji je tento růst výrazně pomalejší. U ukazatele „počet obchodních společností na 1 000 obyvatel“ je situace podobná. Na počátku sledovaného období dosahovaly obě oblasti přibližně stejných hodnot a v roce 2013 byla hodnota ukazatele za Českou republiku o poznání výš než hodnota za Liberecký kraj. Totéž, ovšem ne s tak výraznou změnou, nastává i u ukazatele „výše měsíčních průměrných mezd“, kdy na konci sledovaného období je průměrná mzda v Libereckém kraji o 2 000 Kč nižší než v České republice.

4. 6 Regresní analýza vybraných ukazatelů

V následující kapitole bude provedena regresní analýza u několika vybraných ukazatelů. V každém modelu je na pozici nezávislých proměnných časová proměnná t . Tato proměnná je v modelu důležitá, protože ostatní proměnné vycházejí z časových řad a to musí být zohledněno. Prvním sledovaným ukazatelem je počet narozených dětí v Libereckém kraji. V programu Statistica 12 byly vyzkoušeny různé kombinace ukazatelů, ale jako nejvíce vhodný vyšel následující model, jehož výstup z programu je zachycen níže v tabulce.

Tabulka č. 2 – Regresní analýza – počet narozených dětí.

N = 20	Výsledky regrese se závislou proměnou: Počet narozených – Y		
	R = 0,933458 R ² = 0,871343 Upravené R2 = 0,825394		
	F(5, 14) = 18,963 p < 0,00001 Směrodatná chyba odhadu: 182,57		
	b	t (14)	p-hodnota
Absolutní člen	286,86	0,26901	0,79184
Hrubá míra sňatečnosti (v ‰) – x_1	797,55	3,97009	0,00140
HDP v Kč na 1 obyvatele – x_2	-0,02	-5,17427	0,00014
Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) – x_3	0,69	5,26373	0,00012
Počet trestných činů na 1 000 obyvatel – x_4	-67,37	-2,26883	0,03962
$t - x_5$	-341,19	-2,94107	0,01073

Zdroj: Statistica 12; vlastní zpracování

Podle p-hodnoty celého modelu lze model považovat za statisticky významný. Model má podle korelačního koeficientu velmi těsnou závislost, která nabývá hodnoty 0,93. Koeficient determinace je 87 %, což znamená, že variabilita proměnné „počet narozených

děti“ je z 87 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

Regresní funkce modelu má následující tvar:

$$Y = 286,86 + 797,55 x_1 - 0,02 x_2 + 0,67 x_3 - 67,37 x_4 - 341,19 x_5,$$

přičemž všechny parametry, kromě absolutního členu, jsou podle p-hodnoty statisticky významné. V případě, že vzroste hrubá míra sňatečnosti a výše měsíčních průměrných mezd, vzroste i počet narozených dětí. Pokud vzroste hrubý domácí produkt a počet trestných činů na 1 000 obyvatel (tzn., sníží se pocit bezpečí), klesne počet narozených dětí.

V dalším modelu vystupuje jako závislá proměnná ukazatel „hrubý domácí produkt v Kč na 1 obyvatele“.

Tabulka č. 3 – Regresní analýza – hrubý domácí produkt.

N = 20	Výsledky regrese se závislou proměnou: HDP v Kč na 1 obyvatele – Y		
	R = 0,995223 R2 = 0,990469 Upravené R2= ,987927 F(4,15) = 389,69 p < 0,00001 Směrodatná chyba odhadu: 6606,7		
	b	t (13)	p-hodnota
Absolutní člen	480,53	0,03238	0,97460
Přirozený přírůstek (v %) – x ₁	5665,63	2,82629	0,01276
Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel – x ₂	12969,94	9,33045	0,00000
Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo – x ₃	-1133,56	-3,48662	0,00331
t – x ₄	-147,76	-0,11782	0,90777

Zdroj: Statistica 12; vlastní zpracování

P-hodnota celého modelu dosahuje výrazně nižších hodnot než 0,05, což znamená, že lze model považovat za statisticky významný. Model má podle korelačního koeficientu velmi těsnou závislost, která nabývá hodnoty 0,995. Koeficient determinace je 99 %, což znamená, že variabilita proměnné „hrubý domácí produkt“ je z 99 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

Regresní funkce modelu má následující tvar:

$$Y = 480,53 + 5 665,63 x_1 + 12 969,94 x_2 - 1 133,56 x_3 - 147,76 x_4,$$

přičemž ne všechny parametry jsou podle p-hodnoty statisticky významné. Vzhledem k tomu, že model jako celek dosahuje vysokých hodnot z hlediska statistické významnosti, byly všechny ukazatele, resp. parametry v modelu ponechány. V případě, že vzroste přirozený přírůstek a počet obchodních společností, vzroste i hrubý domácí produkt. Při

zvýšení počet uchazečů na 1 volné pracovní místo o 1 uchazeče klesne hrubý domácí produkt.

Posledním sledovaným ukazatelem je výše průměrných měsíčních mezd.

Tabulka č. 4 – Regresní analýza – výše měsíčních průměrných mezd.

N = 20	Výsledky regrese se závislou proměnou: Výše měsíčních průměrných mezd – Y		
	R = 0,999156 R2 = 0,998312 Upravené R2 = 0,997862		
	F(4, 15) = 2218,3 p < 0,00001		
	Směrodatná chyba odhadu: 246,72		
	b	t (15)	p-hodnota
Absolutní člen	6025,44	5,86210	0,00003
HDP v Kč na 1 obyvatele – x ₁	0,01	1,28640	0,21781
Podíl VS vzdělaných na zaměstnaných v NH (v %) – x ₂	-140,71	-3,00600	0,00886
Podíl nezaměstnaných hledající práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) – x ₃	-12,77	-1,69567	0,11060
t – x ₄	885,49	11,03662	0,00000

Zdroj: Statistica 12; vlastní zpracování

Podle p-hodnoty celého modelu lze model považovat za statisticky významný. Model má podle korelačního koeficientu velmi těsnou závislost, která nabývá hodnoty 0,9991. Koeficient determinace je 99,83 %, což znamená, že variabilita proměnné „počet narozených dětí“ je z 99,83 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

Regresní funkce modelu má následující tvar:

$$Y = 6\,025,44 + 0,01 x_1 - 140,71 x_2 - 12,77 x_3 + 885,49 x_4,$$

přičemž ani v tomto modelu nejsou všechny parametry podle p-hodnoty statisticky významné, ale společně tvoří statisticky významný model. V případě, že by hrubý domácí produkt vzrostl, výše průměrných mezd by také vzrostla. Pokud vzroste podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství a podíl nezaměstnaných hledající práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných, klesne průměrná mzda.

5 Závěr

Cílem diplomové práce na téma Demografický, sociální a ekonomický vývoj ve vybraném regionu bylo zhodnotit tento vývoj v Libereckém kraji a následně porovnat situaci Libereckého kraje a České republiky. Byly zvoleny dvacetileté časové řady od roku 1994 do roku 2013.

Diplomová práce je rozdělena do dvou hlavních částí. Poté, co byla sepsána teoretická východiska, bylo možné přejít k praktické části. V té byla porovnána demografická statika a dynamika Libereckého kraje a České republiky. V těchto kapitolách bylo možné mezi oběma oblastmi sledovat rozdíly.

Bylo zjištěno, že Liberecký kraj je oproti České republice mladší a méně vzdělaný. V kapitole o struktuře obyvatelstva bylo obyvatelstvo rozděleno do tří skupin (0–14 let, 15–64 let a 65 a více let). V Libereckém kraji převýšila nejstarší skupina nejmladší skupinu v roce 2011, oproti tomu v České republice nastalo toto převýšení už v roce 2006. Dále je po celou dobu sledovaného období v Libereckém kraji nižší průměrný věk a to průměrně o více než půl roku. Ve struktuře obyvatelstva podle vzdělání bylo na začátku sledovaného období v roce 1994 v Libereckém kraji přes 68 % obyvatel bez vzdělání, se základním vzděláním nebo se středním vzděláním bez maturity. V České republice se jednalo o necelých 66 %. Na konci sledovaného období bylo ve stejné skupině v Libereckém kraji 56% a v České republice dokonce jen 49 % obyvatel. Tzn., že podíl obyvatel se vzděláním středním s maturitou a vysokoškolským v České republice převyšoval nad podílem obyvatel stejné skupiny v Libereckém kraji po celou dobu sledovaného období.

Ačkoliv v Libereckém kraji i České republice hrubá míra úmrtnosti na 1 000 obyvatel spíše klesá, v Libereckém kraji dosahuje dlouhodobě nižších hodnot než v České republice. Zároveň je v Libereckém kraji i o trochu nižší naděje dožití, přičemž má hodně podobný vývoj v obou sledovaných oblastech. Od počátku do konce sledovaného období vzrostla naděje dožití při narození přibližně o 5,3 let.

Hrubá míra živorodosti dosahuje v Libereckém kraji vyšších hodnot, tzn., že se zde rodí více dětí na 1 000 obyvatel. V roce 2005 byla zaznamenána jediná výjimka, kdy byla v Libereckém kraji nižší hodnota ukazatele než v České republice (9,973 ‰). Zároveň je zde i o trochu nižší průměrný věk matky. V obou případech byl věk matek ve výchozím roce necelých 25 let. V roce 2013 lehce přesahuje v obou případech věk matek 30 let.

V Libereckém kraji je vyšší hrubá míra potratovosti, tzn., že je zde více potratů na 1 000

obyvatel. Ačkoliv je v obou oblastech vývoj hrubé míry potratovosti obdobný, v Libereckém kraji dosahovaly naměřené údaje vyšších hodnot v průměru o 1 %.

Hrubá míra sňatečnosti v Libereckém kraji dosahuje vyšších hodnot, tzn., že se zde uzavírá více sňatků na 1 000 obyvatel. Rozdíly nebyly příliš velké a dokonce v roce 2010, byla zaznamenána vyšší hodnota v České republice než v Libereckém kraji. Tento rozdíl byl velmi malý a pohyboval se v rámci setin. V Libereckém kraji se objevuje i více rozvodů na 1 000 obyvatel. Tento fakt může být mimo jiné způsoben i větším počtem sňatků. Zajímavé je, že průměrný věk při sňatku je v případě nevěst i ženichů v Libereckém kraji vyšší.

V rámci demografického vývoje se při porovnání prvního a posledního roku větší část ukazatelů Libereckého kraje přibližuje k hodnotám ukazatelů České republiky. Liberecký kraj tak patří mezi kraje, které převážně dohánějí celorepublikový standard. Oproti tomu se v socioekonomických ukazatelích objevilo několik ukazatelů s opačnou tendencí. Např. se jedná o hrubý domácí produkt, který sice v obou oblastech roste, ale v Libereckém kraji je tento růst výrazně pomalejší. Dalším příkladem může být ukazatel „počet obchodních společností na 1 000 obyvatel“, kdy na počátku sledovaného období dosahovaly obě oblasti přibližně stejných hodnot a v roce 2013 byla hodnota ukazatele za Českou republiku o poznání vyšší než hodnota za Liberecký kraj. Stejná situace, i když ne s tak výraznou změnou, nastává i u ukazatele „výše měsíčních průměrných mezd“, kdy na konci sledovaného období je průměrná mzda v Libereckém kraji o 2 000 Kč nižší než v České republice.

V závěru práce byla u třech vybraných ukazatelů provedena regresní analýza. U ukazatele „počet narozených dětí“ byla zjištěna závislost na ukazatelích „hrubá míra sňatečnosti“, „hrubý domácí produkt“, „výše měsíčních průměrných mezd“ a „počet trestných činů“. Tento model vykazoval velmi silnou závislost a variabilita závislé proměnné byla z 87 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

Druhým použitým ukazatelem pro regresní analýzu byl „hrubý domácí produkt“. Na pozici nezávislých proměnných v modelu vystupovaly následující ukazatele „přirozený přírůstek“, „počet obchodních společností“ a „počet uchazečů na 1 volné pracovní místo“. I tento model vykazoval velmi silnou závislost a variabilita závislé proměnné byla z 99 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

Poslední zkoumaný ukazatel byl „výše měsíčních průměrných mezd“. V tomto případě byli nezávislými ukazateli „hrubý domácí produkt“, „podíl vysokoškolsky vzdělaných na

zaměstnaných v národním hospodářství“ a „podíl nezaměstnaných hledající práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných“. Ani tento model nebyl výjimkou a dosahoval vysokých hodnot obou koeficientů. Taktéž vykazoval velmi silnou závislost a variabilita závisle proměnné byla z 99,83 % vysvětlitelná nezávislými proměnnými.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Knižní publikace

- BURCIN, Boris, FIALOVÁ, Ludmila, RYCHTAŘÍKOVÁ, Jitka a kolektiv. *Demografická situace České republiky – Proměny a kontexty 1993–2008*. 1. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN: 978-80-7419-024-7.
- HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. 4. vydání. Praha: Portál, 2012. ISBN: 978-80-262-0200-4.
- HINDLS, Richard a kolektiv. *Statistika pro ekonomy*. 8. vydání. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN: 978-80-86946-43-6.
- KAČEROVÁ, Eva, MICHALEC, Libor. *Příběh statistiky*. 1. vydání. Praha: Český statistický úřad, 2014. ISBN: 978-80-250-2517-8.
- KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2002. ISBN: 80-246-0222-9.
- KALIBOVÁ, Květa, PAVLÍK, Zdeněk, VODÁKOVÁ, Alena. *Demografie (nejen) pro demografy*. 3. vydání. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN: 978-80-7419-012-4.
- KOSCHIN, Felix. *Demografie poprvé*. 2. vydání. Praha: Oeconomica, 2005. ISBN: 80-245-0859-1.
- KLUFOVÁ, Reneta, POLÁKOVÁ, Zuzana. *Demografické metody a analýzy: demografie české a slovenské populace*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. ISBN: 978-80-7357-5.
- MARTINOVIČOVÁ, Dana, KOPECKÝ, Miloš, VAVŘINA, Jan. *Úvod do podnikové ekonomiky*. 1. Vydání. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN: 978-80-247-3216-4.
- ROUBÍČEK, Vladimír. *Úvod do demografie*. 1. vydání. Praha: CODEX Bohemia, 1997. ISBN: 80-85963-43-4.
- STUTELY, Richard. *Průvodce ekonomickými ukazateli – jak porozumět ekonomii*. 1. vydání. Praha: Scientia, 2002. ISBN: 80-7183-278-2.
- ŠOTKOVSKÝ, Ivan. *Úvod do studia demografie*. 1. vydání. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 1998. ISBN: 80-7078-327-3.
- VAŇO, Boris, JURČOVÁ, Danuša, MÉSZÁROS, Ján. *Základy demografie*. 1. vydání. Bratislava: Občianske združenie Sociálna práca, 2003. ISBN: 80-968927-3-8.

VYSTOUPIL, Jiří, TARABOVÁ, Zdenka. *Základy demografie*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN: 80-210-3617-6.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 9. 2. 2009. ISSN: 1211-1244.

6. 2 Elektronické zdroje

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Bytová výstavba v územích České republiky v letech 1997–2011*. [online 2015-02-19]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/8209-13>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika od roku 1989 v číslech*. [online 2014-11-23]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/320181-14>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografická ročenka krajů České republiky 1991–2003*. [online 2015-01-03]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/publ/4027-04-1991_2003

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografická ročenka krajů České republiky 2004–2013*. [online 2015-01-03]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/130068-14-r_2014

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt*. [online 2015-02-26]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/cz/cisla/1/13/137001/data/1370rr01.htm>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hrubý domácí produkt (HDP) – Metodika*. [online 2015-02-21]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hruby_domaci_produkty_28hdp%29

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Krajská správa ČSÚ v Liberci – Časové řady*. [online 2014-11-23]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/menu_casove_rady

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Trh práce v ČR – časové řady 1993 až 2013*. [online 2015-02-07]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/publ/250130-14-r_2014

DAMBORSKÝ, Milan a kolektiv. *MasterCard česká centra rozvoje 2012 – Socioekonomický rozvoj krajů a krajských měst ČR v letech 2008 až 2012*. [online 2015-02-19]. Dostupné z:

<http://www.czechtop100.cz/files/aktuality/2012/mastercard/2012/ccoc-zari-2012-brozura-socioekonomicky-vyvoj-final.pdf>

KRAJSKÁ SPRÁVA ČESKÉHO STATISTICKÉHO ÚŘADU V LIBERCI. *Statistická*

ročenka Libereckého kraje 2013. [online 2014-11-02]. Dostupné z:
[http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/3E0036B95F/\\$File/51101113.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/3E0036B95F/$File/51101113.pdf)

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Příspěvek na bydlení*. [online 2015-02-21]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/prisp_na_bydleni

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Statistiky nezaměstnanosti*. [online 2015-03-18]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>

ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY ČR. *Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů*. [online 2014-09-18]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS. *Mapy – Liberecký kraj*. [online 2014-11-22]. Dostupné z:
<http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/liberecky-kraj/verejna-sprava/spravni-cleneni/uzemni-cleneni-mapy/>

7 Přílohy

Seznam příloh

- Příloha č. 1 – Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů.
- Příloha č. 2 – Počet obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013 – elementární charakteristiky.
- Příloha č. 3 – Počet obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013 – elementární charakteristiky.
- Příloha č. 4 – Struktura obyvatelstva podle pohlaví (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 5 – Struktura obyvatelstva podle pohlaví (v tis.) v České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 6 – Struktura obyvatelstva podle věku (v tis.) a průměrný věk v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 7 – Struktura obyvatelstva podle věku (v tis.) a průměrný věk v České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 8 – Struktura obyvatelstva podle vzdělání (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 9 – Struktura obyvatelstva podle vzdělání (v tis.) v České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 10 – Počet zemřelých v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 11 – Hrubá míra úmrtnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 12 – Naděje dožití při narození (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 13 – Počet narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 14 – Hrubá míra živorodosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 15 – Přirozený přírůstek (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 16 – Podkladová data ke grafům tykajících se živě narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 17 – Živě narození v České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 18 – Průměrný věk matky při narození dítěte (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 19 – Úhrnná plodnost v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 20 – Podkladová data ke grafům tykajících se potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 21 – Hrubá míra potratovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 22 – Počty potratů v České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 23 – Úhrnná potratovost v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 24 – Počty živě narozených a počty potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

- Příloha č. 25 – Hrubá míra sňatečnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 26 – Počet sňatků a počet sňatků dle věku v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 27 – Průměrný věk ženicha a nevěsty při sňatku (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 28 – Počet rozvodů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 29 – Hrubá míra rozvodovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 30 – Průměrný věk při rozvodu (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 31 – Index rozvodovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 32 – Počet přistěhovalých, vystěhovalých a přírůstek stěhováním v Libereckém kraji v letech 1994–2013.
- Příloha č. 33 – Hrubý domácí produkt (v Kč na 1 obyvatele) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 34 – Míra nezaměstnanosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 35 – Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 36 – Podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 37 – Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 38 – Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 39 – Počet trestných činů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 40 – Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 41 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 42 – Podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.
- Příloha č. 43 – Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 2000–2013.

Příloha č. 1 – Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů.

- I. Některé infekční a parazitární nemoci,
 - II. Novotvary,
 - III. Nemoci krve, krevtovorných orgánů a některé poruchy týkající se mechanismu imunity,
 - IV. Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek,
 - V. Poruchy duševní a poruchy chování,
 - VI. Nemoci nervové soustavy,
 - VII. Nemoci oka a očních adnex,
 - VIII. Nemoci ucha a bradavkového výběžku,
 - IX. Nemoci oběhové soustavy,
 - X. Nemoci dýchací soustavy,
 - XI. Nemoci trávicí soustavy,
 - XII. Nemoci kůže a podkožního vaziva,
 - XIII. Nemoci svalové a kosterní soustavy a pojivové tkáně,
 - XIV. Nemoci močové a pohlavní soustavy,
 - XV. Těhotenství, porod a šestinedělí,
 - XVI. Některé stavy vzniklé v perinatálním období,
 - XVII. Vrozené vady, deformace a chromozomální abnormality,
 - XVIII. Příznaky, znaky a abnormální klinické a laboratorní nálezy nezařazené jinde,
 - XIX. Poranění, otravy a některé jiné následky vnějších příčin,
 - XX. Vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti,
 - XXI. Faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotnickými službami,
 - XXII. Kódy pro speciální účely.
- (UZIS, 2014)

Příloha č. 2 – Počet obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013 – elementární charakteristiky.

	Počet obyvatel (v tis.)	První diference	Tempo růstu	Tempo přírůstku (v %)	Bazický index
1994	428,739	0,175	1,000408	0,040834	1
1995	428,974	0,235	1,000548	0,054812	1,000548
1996	429,128	0,154	1,000359	0,035900	1,000907
1997	428,937	-0,191	0,999555	-0,044509	1,000462
1998	429,080	0,143	1,000333	0,033338	1,000795
1999	429,012	-0,068	0,999842	-0,015848	1,000637
2000	429,121	0,109	1,000254	0,025407	1,000891
2001	427,396	-1,725	0,995980	-0,401985	0,996868
2002	427,321	-0,075	0,999825	-0,017548	0,996693
2003	427,722	0,401	1,000938	0,093840	0,997628
2004	427,563	-0,159	0,999628	-0,037174	0,997257
2005	429,031	1,468	1,003433	0,343341	1,000681
2006	430,774	1,743	1,004063	0,406264	1,004746
2007	433,948	3,174	1,007368	0,736813	1,012150
2008	437,325	3,377	1,007782	0,778204	1,020026
2009	439,027	1,702	1,003892	0,389184	1,023996
2010	439,942	0,915	1,002084	0,208415	1,026130
2011	438,600	-1,342	0,996950	-0,305040	1,023000
2012	438,594	-0,006	0,999986	-0,001368	1,022986
2013	438,609	0,015	1,000034	0,003420	1,023021

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 3 – Počet obyvatel (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013 – elementární charakteristiky.

	Absolutní přírůstek (v ‰) v Libereckém kraji	Absolutní přírůstek (v ‰) v České republice
1994	0,408	-0,082
1995	0,548	-1,144
1996	0,359	-1,183
1997	-0,445	-0,971
1998	0,333	-0,923
1999	-0,159	-1,120
2000	0,254	-1,124
2001	-4,036	-5,855
2002	-0,176	-0,310
2003	0,938	0,802
2004	-0,372	0,893
2005	3,422	2,984
2006	4,046	3,523
2007	7,314	9,132
2008	7,722	8,324
2009	3,877	3,752
2010	2,080	2,470
2011	-3,060	-2,594
2012	-0,014	1,017
2013	0,034	-0,352

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 4 – Struktura obyvatelstva podle pohlaví (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet mužů (v tis.)	Počet žen (v tis.)
1994	208,364	220,375
1995	208,609	220,365
1996	208,796	220,332
1997	208,676	220,261
1998	208,721	220,359
1999	208,712	220,300
2000	208,922	220,199
2001	207,972	219,424
2002	207,887	219,434
2003	208,216	219,506
2004	208,264	219,299
2005	209,128	219,903
2006	210,179	220,595
2007	212,030	221,918
2008	214,020	223,305
2009	215,000	224,027
2010	215,468	224,474
2011	214,983	223,617
2012	215,119	223,475
2013	215,178	223,431

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 5 – Struktura obyvatelstva podle pohlaví (v tis.) v České republice v letech 1994–2013.

	Počet mužů (v tis.)	Počet žen (v tis.)
1994	5 020,464	5 312,697
1995	5 016,515	5 304,829
1996	5 012,085	5 297,052
1997	5 008,730	5 290,395
1998	5 005,435	5 284,186
1999	5 001,062	5 277,036
2000	4 996,731	5 269,815
2001	4 967,986	5 238,450
2002	4 966,706	5 236,563
2003	4 974,740	5 236,715
2004	4 980,913	5 239,664
2005	5 002,648	5 248,431
2006	5 026,184	5 261,005
2007	5 082,934	5 298,196
2008	5 136,377	5 331,165
2009	5 157,197	5 349,616
2010	5 168,799	5 363,971
2011	5 158,210	5 347,235
2012	5 164,349	5 351,776
2013	5 162,380	5 350,039

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 6 – Struktura obyvatelstva podle věku (v tis.) a průměrný věk v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Věk 0–14 (v tis.)	Věk 15–64 (v tis.)	Věk 65 a více (v tis.)	Průměrný věk
1994	83,035	292,655	53,049	36,33
1995	80,942	294,359	53,673	36,61
1996	79,131	295,704	54,293	36,90
1997	77,187	297,030	54,720	37,20
1998	75,494	298,557	55,029	37,50
1999	73,923	299,813	55,276	37,80
2000	72,524	301,422	55,175	38,08
2001	70,969	301,650	54,777	38,36
2002	69,673	302,953	54,695	38,62
2003	68,107	304,772	54,843	38,89
2004	66,954	305,218	55,391	39,16
2005	65,672	306,991	56,368	39,41
2006	64,607	308,672	57,495	39,66
2007	64,489	310,659	58,800	39,82
2008	64,521	312,102	60,702	39,97
2009	65,264	311,091	62,672	40,14
2010	66,347	309,203	64,392	40,34
2011	67,139	303,874	67,587	40,63
2012	67,715	299,670	71,209	40,88
2013	68,196	296,026	74,387	41,11

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 7 – Struktura obyvatelstva podle věku (v tis.) a průměrný věk v České republice v letech 1994–2013.

	Věk 0–14 (v tis.)	Věk 15–64 (v tis.)	Věk 65 a více (v tis.)	Průměrný věk
1994	1 948,024	7 028,905	1 356,232	37,00
1995	1 893,259	7 055,805	1 372,280	37,30
1996	1 842,679	7 078,210	1 388,248	37,60
1997	1 795,032	7 102,231	1 401,862	37,90
1998	1 751,471	7 126,712	1 411,438	38,20
1999	1 707,205	7 152,815	1 418,078	38,50
2000	1 664,434	7 179,109	1 423,003	38,80
2001	1 621,862	7 170,017	1 414,557	39,00
2002	1 589,766	7 195,541	1 417,962	39,30
2003	1 554,475	7 233,788	1 423,192	39,50
2004	1 526,946	7 259,001	1 434,630	39,77
2005	1 501,331	7 293,357	1 456,391	39,99
2006	1 479,514	7 325,238	1 482,437	40,21
2007	1 476,923	7 391,373	1 512,834	40,35
2008	1 480,007	7 431,383	1 556,152	40,47
2009	1 494,370	7 413,560	1 598,883	40,63
2010	1 518,142	7 378,802	1 635,826	40,80
2011	1 541,241	7 262,768	1 701,436	41,08
2012	1 560,296	7 188,211	1 767,618	41,28
2013	1 577,455	7 109,420	1 825,544	41,50

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 8 – Struktura obyvatelstva podle vzdělání (v tis.) v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet obyvatel ve věku 15 let a výše (v tis.)	Základní vzdělání a bez vzdělání (v tis.)	Střední bez maturity (v tis.)	Střední s maturitou (v tis.)	Vysokoškolské (v tis.)
1994	344,299	97,189	139,770	87,395	19,945
1995	346,856	97,612	138,407	88,954	21,885
1996	349,036	96,941	147,243	85,171	19,682
1997	351,069	95,767	147,921	87,074	20,308
1998	352,691	94,091	150,073	85,837	22,690
1999	354,512	95,531	151,948	83,495	23,538
2000	355,789	95,901	144,379	91,732	23,777
2001	356,115	94,768	141,132	96,138	24,076
2002	357,042	85,926	143,181	102,140	25,042
2003	358,525	77,017	145,814	108,860	26,234
2004	360,131	78,259	147,851	110,541	23,037
2005	361,475	78,543	151,180	103,682	27,981
2006	364,313	79,263	151,449	105,642	27,959
2007	367,736	78,008	149,879	111,714	28,135
2008	371,012	78,978	149,829	113,897	28,309
2009	373,518	71,144	156,429	112,517	33,368
2010	373,723	64,174	150,043	121,062	38,332
2011	373,420	66,384	150,967	111,363	44,659
2012	371,294	70,042	145,730	110,444	44,830
2013	370,572	64,671	142,394	108,901	54,607

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 9 – Struktura obyvatelstva podle vzdělání (v tis.) v České republice v letech 1994–2013.

	Počet obyvatel ve věku 15 let a výše (v tis.)	Základní vzdělání a bez vzdělání (v tis.)	Střední bez maturity (v tis.)	Střední s maturitou (v tis.)	Vysokoškolské (v tis.)
1994	8354,611	2245,574	3247,062	2231,527	629,496
1995	8406,441	2236,279	3255,320	2255,737	658,619
1996	8447,533	2151,721	3330,618	2307,408	656,905
1997	8487,004	2090,160	3352,979	2375,654	668,038
1998	8523,221	2034,019	3356,438	2431,646	700,970
1999	8555,279	1982,468	3323,498	2493,787	755,354
2000	8586,440	2002,882	3268,824	2533,914	780,395
2001	8577,386	1981,283	3221,033	2583,930	790,984
2002	8599,136	1916,788	3216,922	2646,235	813,727
2003	8636,901	1850,969	3299,203	2650,591	831,721
2004	8673,291	1810,513	3319,508	2679,056	862,226
2005	8715,990	1744,972	3283,061	2779,650	907,051
2006	8773,394	1698,065	3264,065	2855,847	954,570
2007	8845,048	1687,182	3244,844	2936,419	974,771
2008	8943,771	1675,497	3197,789	3019,769	1049,972
2009	9009,349	1581,138	3223,296	3057,152	1147,224
2010	9015,402	1500,152	3191,020	3086,561	1236,303
2011	9013,907	1452,487	3168,119	3055,386	1337,069
2012	8964,594	1407,679	3122,854	3021,175	1411,857
2013	8951,469	1336,694	3089,253	3029,005	1495,705

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 10 – Počet zemřelých v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet zemřelých
1994	4670
1995	4559
1996	4453
1997	4552
1998	4423
1999	4421
2000	4526
2001	4355
2002	4473
2003	4460
2004	4349
2005	4227
2006	4143
2007	4289
2008	4295
2009	4313
2010	4251
2011	4228
2012	4386
2013	4423

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 11 – Hrubá míra úmrtnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Hrubá míra úmrtnosti (v ‰) v Libereckém kraji	Hrubá míra úmrtnosti (v ‰) v České republice
1994	10,889	11,356
1995	10,629	11,414
1996	10,378	10,933
1997	10,610	10,942
1998	10,308	10,639
1999	10,304	10,675
2000	10,547	10,611
2001	10,173	10,539
2002	10,465	10,611
2003	10,443	10,909
2004	10,176	10,500
2005	9,870	10,547
2006	9,639	10,173
2007	9,926	10,137
2008	9,856	10,062
2009	9,842	10,239
2010	9,673	10,159
2011	9,651	10,179
2012	10,000	10,295
2013	10,087	10,386

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 12 – Naděje dožití při narození (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Naděje dožití (v letech) v Libereckém kraji		Naděje dožití (v letech) v České republice	
	muži	ženy	muži	ženy
1994	69,29	75,93	69,54	76,58
1995	69,60	76,14	69,72	76,63
1996	70,21	76,69	70,37	77,27
1997	69,98	77,18	70,50	77,49
1998	70,26	77,63	71,13	78,06
1999	70,73	77,78	71,40	78,13
2000	70,94	77,38	71,65	78,35
2001	71,22	77,86	72,07	78,41
2002	71,33	78,33	72,07	78,54
2003	71,65	78,11	72,03	78,51
2004	72,36	78,30	72,55	79,04
2005	72,72	78,89	72,88	79,10
2006	72,96	79,48	73,45	79,67
2007	73,08	79,44	73,67	79,90
2008	73,27	79,78	73,96	80,13
2009	73,90	80,13	74,19	80,13
2010	74,37	80,14	74,37	80,60
2011	74,77	80,77	74,69	80,74
2012	75,26	80,79	75,00	80,88
2013	75,06	80,95	75,23	81,13

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 13 – Počet narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet živě narozených	Počet narozených celkem	Počet mrtvě narozených
1994	4544	4558	14
1995	4166	4182	16
1996	4039	4050	11
1997	3951	3959	8
1998	3975	3991	16
1999	3965	3982	17
2000	4090	4099	9
2001	4013	4028	15
2002	4132	4148	16
2003	4045	4055	10
2004	4312	4321	9
2005	4271	4284	13
2006	4466	4478	12
2007	5045	5055	10
2008	5220	5240	20
2009	5206	5221	15
2010	5120	5130	10
2011	4654	4662	8
2012	4592	4609	17
2013	4535	4550	15

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 14 – Hrubá míra živorodosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Hrubá míra živorodosti (v ‰) v Libereckém kraji	Hrubá míra živorodosti (v ‰) v České republice
1994	10,595	10,311
1995	9,713	9,302
1996	9,413	8,768
1997	9,209	8,799
1998	9,264	8,794
1999	9,241	8,701
2000	9,531	8,850
2001	9,374	8,873
2002	9,667	9,096
2003	9,471	9,183
2004	10,089	9,568
2005	9,973	9,987
2006	10,391	10,308
2007	11,675	11,105
2008	11,978	11,464
2009	11,879	11,280
2010	11,650	11,139
2011	10,623	10,353
2012	10,470	10,331
2013	10,343	10,156

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 15 – Přirozený přírůstek (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Přirozený přírůstek (v ‰) v Libereckém kraji	Přirozený přírůstek (v ‰) v České republice
1994	-0,294	-1,044
1995	-0,916	-2,112
1996	-0,965	-2,165
1997	-1,401	-2,144
1998	-1,044	-1,845
1999	-1,063	-1,974
2000	-1,016	-1,761
2001	-0,799	-1,667
2002	-0,798	-1,515
2003	-0,972	-1,726
2004	-0,087	-0,932
2005	0,103	-0,560
2006	0,752	0,135
2007	1,750	0,968
2008	2,123	1,402
2009	2,038	1,042
2010	1,977	0,980
2011	0,972	0,174
2012	0,470	0,037
2013	0,255	-0,229

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 16 – Podkladová data ke grafům tykajících se živě narozených v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet živě narozených	Živě narození podle věku matky							Živě narození podle rodinného stavu matky			
		Věk 0–14	Věk 15–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40 a více	Svobodná	Vdaná	Rozvedená	Ovdovělá
1994	4544	2	669	2015	1177	476	161	44	666	3658	205	15
1995	4166	1	496	1883	1113	489	153	31	699	3210	240	17
1996	4039	1	391	1772	1146	517	183	29	654	3134	229	22
1997	3951	1	331	1675	1249	511	159	25	728	2995	213	15
1998	3975	1	321	1586	1319	561	153	34	765	2953	238	19
1999	3965	1	268	1403	1526	578	167	22	809	2879	261	16
2000	4090	1	248	1378	1619	629	184	31	909	2919	243	19
2001	4013	0	201	1114	1742	727	193	36	890	2847	259	17
2002	4132	2	208	1036	1776	817	258	35	1017	2814	285	16
2003	4045	2	201	893	1763	892	255	39	1072	2658	301	14
2004	4312	1	190	805	1849	1123	304	40	1240	2759	291	22
2005	4271	2	171	744	1742	1210	355	47	1313	2654	285	19
2006	4466	1	172	691	1720	1430	398	54	1350	2765	338	13
2007	5045	3	175	769	1772	1746	499	81	1647	3018	365	15
2008	5220	1	203	771	1691	1888	592	74	1722	3115	365	18
2009	5206	0	199	799	1649	1858	609	92	1945	2885	361	15
2010	5120	3	173	763	1541	1851	701	88	1923	2792	385	20
2011	4654	2	146	708	1383	1594	711	110	1874	2448	323	9
2012	4592	0	168	698	1362	1583	676	105	1927	2368	286	11
2013	4535	1	158	687	1307	1501	760	121	1996	2277	250	12

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 17 – Živě narození v České republice v letech 1994–2013.

	Počet živě narozených	Živě narození podle věku matky							Živě narození podle rodinného stavu matky			
		Věk 0–14	Věk 15–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40 a více	Svobodná	Vdaná	Rozvedená	Ovdovělá
1994	106579	21	14320	47312	28742	11547	3896	741	11378	91072	3828	301
1995	96097	14	10595	42126	27255	11745	3655	707	10910	81150	3715	322
1996	90446	23	8116	39123	26920	11940	3632	692	11244	75158	3771	273
1997	90657	16	6923	37797	29000	12411	3826	684	11946	74532	3852	327
1998	90535	5	6030	35704	31225	12829	4032	710	12875	73326	4019	315
1999	89471	12	5335	32024	33796	13318	4255	731	13966	71045	4180	280
2000	90910	17	4451	28898	37467	14506	4822	749	15064	71118	4465	263
2001	90715	17	3810	24985	39512	16356	5183	852	16359	69439	4653	264
2002	92786	20	3775	22607	41257	18421	5788	918	18095	69327	5086	278
2003	93685	26	3687	19919	42048	20964	6008	1033	20753	66972	5668	292
2004	97664	14	3645	17940	43047	25058	6810	1150	23451	67825	6101	287
2005	102211	19	3483	16716	43354	29699	7664	1276	25753	69802	6354	302
2006	105831	19	3471	15884	41935	34198	8861	1463	28292	70572	6674	293
2007	114632	18	3516	16241	42169	40187	10831	1670	32026	75095	7208	303
2008	119570	14	3596	16294	40900	44005	12872	1889	35541	76113	7617	299
2009	118348	15	3599	15949	38261	44140	14397	1987	38060	72394	7610	284
2010	117153	15	3341	15452	36188	43856	16201	2100	39529	69989	7389	246
2011	108673	19	3054	13947	32894	40247	16292	2220	38666	63252	6514	241
2012	108576	12	3051	13819	32448	39482	17322	2442	40581	61488	6299	208
2013	106751	9	2816	13372	31764	37841	18180	2769	41655	58751	6134	211

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 18 – Průměrný věk matky při narození dítěte (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Průměrný věk matky v Libereckém kraji	Průměrný věk matky v České republice
1994	24,81	24,95
1995	25,13	25,29
1996	25,49	25,59
1997	25,67	25,87
1998	25,96	26,17
1999	26,32	26,46
2000	26,53	26,85
2001	27,08	27,29
2002	27,48	27,64
2003	27,84	27,98
2004	28,25	28,35
2005	28,63	28,72
2006	29,02	29,07
2007	29,32	29,41
2008	29,55	29,67
2009	29,58	29,84
2010	29,83	30,06
2011	29,98	30,23
2012	29,94	30,34
2013	30,15	30,48

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 19 – Úhrnná plodnost v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Úhrnná plodnost v Libereckém kraji	Úhrnná plodnost v České republice
1994	1,429	1,438
1995	1,290	1,278
1996	1,230	1,185
1997	1,188	1,173
1998	1,182	1,157
1999	1,169	1,133
2000	1,200	1,144
2001	1,184	1,146
2002	1,224	1,171
2003	1,198	1,179
2004	1,277	1,226
2005	1,271	1,282
2006	1,330	1,328
2007	1,507	1,438
2008	1,565	1,497
2009	1,580	1,492
2010	1,578	1,493
2011	1,478	1,427
2012	1,495	1,452
2013	1,507	1,456

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 20 – Podkladová data ke grafům tykajících se potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet potratů	Počet potratů podle druhu				Počet potratů podle věku ženy							Počet potratů podle rodinného stavu ženy		
		Samovolné	Mini-interruptce	UPT*	Ostatní vč. EUG**	Věk 0–14	Věk 15–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40 a více	Svobodná	Vdaná	Ostatní
1994	3317	460	2353	405	99	6	397	870	749	586	462	247	808	2084	417
1995	2922	452	2021	366	83	1	336	770	686	537	369	223	771	1761	390
1996	2889	415	1976	422	76	4	328	829	629	538	362	199	848	1645	396
1997	2840	450	1933	379	78	2	318	762	699	545	341	173	882	1544	414
1998	2826	477	1855	418	76	1	304	743	703	534	343	198	903	1530	393
1999	2610	473	1708	345	84	1	243	653	732	496	325	160	850	1378	382
2000	2400	518	1443	343	96	1	205	567	680	464	340	143	826	1233	341
2001	2299	564	1290	372	73	1	192	508	663	470	301	164	796	1150	353
2002	2217	592	1228	324	73	1	165	492	639	492	315	113	797	1089	331
2003	2127	624	1112	317	74	2	183	417	616	493	284	132	803	1013	311
2004	2090	653	1015	347	75	2	155	338	601	537	314	143	786	1000	304
2005	2030	627	960	363	80	1	154	350	553	541	284	147	811	909	310
2006	2022	693	942	313	74	3	152	339	520	540	330	138	820	905	297
2007	2008	695	874	366	73	1	143	352	510	562	320	120	870	847	291
2008	2092	771	870	376	75	2	145	343	486	608	363	145	899	907	286
2009	1995	708	853	370	64	3	156	343	436	558	379	120	879	826	290
2010	1942	666	847	359	70	5	149	346	397	512	405	128	907	759	276
2011	1962	689	873	342	58	2	142	361	401	501	413	142	974	741	247
2012	1939	705	834	345	55	5	124	345	402	506	396	161	932	748	259
2013	1842	659	780	346	58	4	123	286	390	474	380	186	926	677	240

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

*Umělé přerušení těhotenství (od 8. týdne, legální)

**Mimoděložní těhotenství

Příloha č. 21 – Hrubá míra potratovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Hrubá míra potratovosti (v ‰) v Libereckém kraji	Hrubá míra potratovosti (v ‰) v České republice
1994	7,734	6,524
1995	6,812	5,962
1996	6,733	5,813
1997	6,620	5,529
1998	6,586	5,406
1999	6,083	5,067
2000	5,593	4,611
2001	5,370	4,407
2002	5,187	4,288
2003	4,980	4,147
2004	4,890	4,049
2005	4,740	3,911
2006	4,704	3,892
2007	4,647	3,964
2008	4,800	3,974
2009	4,552	3,863
2010	4,419	3,734
2011	4,479	3,703
2012	4,421	3,590
2013	4,201	3,562

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 22 – Počty potratů v České republice v letech 1994–2013.

	Počet potratů	Počet potratů podle druhu				Počet potratů podle věku ženy							Počet potratů podle rodinného stavu matky		
		Samovolné	Mini-interruptce	UPT*	Ostatní vč. EUG**	Věk 0–14	Věk 15–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40 a více	Svobodná	Vdaná	Ostatní
1994	67434	11109	46609	8227	1489	47	8039	17055	15696	12255	9366	4976	15662	44582	7190
1995	61590	10571	41735	7796	1488	44	6461	15975	14224	12118	8307	4461	14908	39848	6834
1996	59962	10296	40333	7753	1580	39	6060	15776	14112	12019	7549	4407	15711	37240	7011
1997	56973	10392	37882	7140	1559	31	5270	14985	13856	11509	7241	4081	15642	34534	6797
1998	55654	11128	35752	7207	1567	41	5162	14118	14095	11140	7038	4060	16187	32669	6798
1999	52103	11173	32579	6803	1548	38	4359	12714	13790	10365	7129	3708	15450	30394	6259
2000	47370	11300	28418	6205	1447	28	3627	10863	13108	9623	6822	3299	14671	26816	5883
2001	45057	11116	26253	6275	1413	22	3416	9656	13051	9319	6545	3048	14563	24924	5570
2002	43743	11256	25147	5995	1345	37	3340	9063	12623	9288	6497	2895	14642	23406	5695
2003	42304	11660	23325	5973	1346	46	3141	8011	12293	9598	6292	2923	14662	22233	5409
2004	41324	12402	21715	5859	1348	33	2979	7345	11695	10040	6292	2940	14760	20966	5598
2005	40023	12245	20519	5934	1325	47	2950	6775	10915	10372	6062	2902	14942	19548	5533
2006	39959	13326	19537	5815	1281	49	2783	6526	10330	10777	6469	3025	15071	19371	5517
2007	40917	14102	19201	6213	1401	39	2868	6713	10167	11512	6638	2980	16022	19428	5467
2008	41446	14273	19343	6417	1413	56	2967	6726	9714	11806	7172	3005	16849	19081	5516
2009	40528	14629	18211	6425	1263	51	2756	6317	9276	11459	7560	3109	16822	18297	5409
2010	39273	13981	17797	6201	1294	43	2462	6080	8601	10865	8124	3098	16706	17274	5293
2011	38864	13637	17701	6354	1172	33	2350	6176	8392	10561	8186	3166	17269	16347	5248
2012	37733	13515	16768	6264	1186	34	2196	5912	8133	9792	8414	3252	17373	15393	4967
2013	37687	13708	16439	6275	1265	41	2103	5771	8325	9588	8482	3377	18050	14 704	4932

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

*Umělé přerušeni těhotenství (od 8. týdne, legální)

**Mimoděložní těhotenství

Příloha č. 23 – Úhrnná potratovost v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Úhrnná potratovost v Libereckém kraji	Úhrnná potratovost v České republice
1994	1,080	0,925
1995	0,943	0,841
1996	0,921	0,812
1997	0,902	0,767
1998	0,893	0,745
1999	0,819	0,696
2000	0,754	0,631
2001	0,724	0,602
2002	0,695	0,584
2003	0,668	0,564
2004	0,655	0,549
2005	0,635	0,530
2006	0,632	0,527
2007	0,625	0,537
2008	0,648	0,541
2009	0,618	0,528
2010	0,607	0,513
2011	0,630	0,519
2012	0,631	0,509
2013	0,612	0,516

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 24 – Počty živě narozených a počty potratů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet živě narozených	Počet potratů
1994	4544	3317
1995	4166	2922
1996	4039	2889
1997	3951	2840
1998	3975	2826
1999	3965	2610
2000	4090	2400
2001	4013	2299
2002	4132	2217
2003	4045	2127
2004	4312	2090
2005	4271	2030
2006	4466	2022
2007	5045	2008
2008	5220	2092
2009	5206	1995
2010	5120	1942
2011	4654	1962
2012	4592	1939
2013	4535	1842

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 25 – Hrubá míra sňatečnosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Hrubá míra sňatečnosti (v ‰) v Libereckém kraji	Hrubá míra sňatečnosti (v ‰) v České republice
1994	5,831	5,654
1995	5,388	5,320
1996	5,617	5,225
1997	5,830	5,610
1998	5,749	5,345
1999	5,640	5,205
2000	5,728	5,385
2001	5,517	5,123
2002	5,674	5,169
2003	4,840	4,798
2004	5,274	5,040
2005	5,319	5,064
2006	5,442	5,149
2007	5,934	5,537
2008	5,376	5,030
2009	4,778	4,562
2010	4,387	4,445
2011	4,460	4,300
2012	4,398	4,302
2013	4,281	4,139

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 26 – Počet sňatků a počet sňatků dle věku v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet sňatků	Počet sňatků podle věku ženicha								Počet sňatků podle věku nevěsty							
		Věk 17–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40–49	Věk 50–59	Věk 60 a více	Věk 17–19	Věk 20–24	Věk 25–29	Věk 30–34	Věk 35–39	Věk 40–49	Věk 50–59	Věk 60 a více
1994	2501	184	1068	547	204	147	220	93	38	613	1080	313	133	104	188	57	13
1995	2311	124	922	537	243	145	201	95	44	393	1107	308	164	93	163	62	21
1996	2410	96	942	600	280	139	224	86	43	332	1188	406	163	93	159	52	17
1997	2501	63	885	632	309	156	252	134	70	261	1116	455	199	114	217	103	36
1998	2467	50	794	710	334	169	243	132	35	176	1146	552	184	96	217	77	19
1999	2420	44	673	797	319	170	233	132	52	169	983	660	190	106	203	82	27
2000	2458	31	639	861	340	180	209	150	48	125	956	748	216	107	204	84	18
2001	2362	25	478	881	413	202	194	123	46	101	838	811	232	113	169	81	17
2002	2425	16	412	939	412	213	226	159	48	75	726	895	295	124	183	105	22
2003	2067	18	293	762	385	197	207	157	48	80	545	772	279	117	158	96	20
2004	2254	16	254	827	497	237	219	152	52	58	527	887	331	144	180	101	26
2005	2278	10	202	825	554	223	238	167	59	58	473	910	351	152	178	125	31
2006	2339	11	210	753	640	252	247	173	53	52	468	861	475	156	186	116	25
2007	2564	10	223	802	744	276	278	159	72	44	456	969	511	211	226	118	29
2008	2343	11	180	706	650	295	251	169	81	37	435	821	480	190	219	119	42
2009	2094	6	152	585	584	308	243	145	71	35	327	787	431	180	193	110	31
2010	1928	3	125	497	581	300	217	135	70	25	285	667	445	197	180	99	30
2011	1954	7	133	437	555	331	278	131	82	26	273	618	450	232	218	98	39
2012	1929	4	118	529	536	319	235	125	63	25	301	675	422	188	203	75	40
2013	1877	2	105	463	524	330	268	98	87	20	256	641	416	216	200	81	47

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 27 – Průměrný věk ženicha a nevěsty při sňatku (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Průměrný věk při sňatku			
	Liberecký kraj		Česká republika	
	Ženich	Nevěsta	Ženich	Nevěsta
1994	28,71	25,74	28,42	25,38
1995	29,44	26,46	28,78	25,81
1996	29,56	26,35	29,12	26,14
1997	31,03	28,22	29,95	27,00
1998	30,82	27,87	30,04	27,04
1999	31,25	28,39	30,57	27,55
2000	31,43	28,54	30,89	27,91
2001	31,68	28,76	31,27	28,31
2002	32,49	29,61	31,79	28,79
2003	33,29	30,02	32,34	29,32
2004	33,39	30,48	32,73	29,77
2005	33,95	30,99	33,09	30,09
2006	34,13	31,00	33,37	30,37
2007	34,21	31,44	33,83	30,82
2008	34,90	31,92	34,37	31,31
2009	35,11	32,00	34,70	31,56
2010	35,42	32,40	34,87	31,72
2011	36,15	32,98	35,13	32,04
2012	35,39	32,27	35,18	32,00
2013	36,04	32,89	35,41	32,30

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 28 – Počet rozvodů v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet rozvodů
1994	1717
1995	1521
1996	1674
1997	1573
1998	1624
1999	1050
2000	1307
2001	1448
2002	1466
2003	1504
2004	1468
2005	1394
2006	1548
2007	1537
2008	1400
2009	1401
2010	1351
2011	1296
2012	1142
2013	1311

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 29 – Hrubá míra rozvodovosti (v ‰) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Hrubá míra rozvodovosti (v ‰) v Libereckém kraji	Hrubá míra rozvodovosti (v ‰) v České republice
1994	4,003	2,993
1995	3,546	3,014
1996	3,901	3,210
1997	3,666	3,151
1998	3,785	3,144
1999	2,447	2,301
2000	3,046	2,892
2001	3,382	3,089
2002	3,430	3,113
2003	3,521	3,218
2004	3,435	3,239
2005	3,255	3,057
2006	3,602	3,060
2007	3,557	3,016
2008	3,213	3,001
2009	3,197	2,777
2010	3,074	2,927
2011	2,958	2,678
2012	2,604	2,512
2013	2,990	2,654

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 30 – Průměrný věk při rozvodu (v letech) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Průměrný věk při rozvodu			
	Liberecký kraj		Česká republika	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
1994	36,53	33,67	36,33	33,59
1995	35,60	33,18	36,56	33,86
1996	36,67	34,15	36,92	34,23
1997	37,04	34,38	37,29	34,62
1998	37,60	34,94	37,83	35,15
1999	38,64	35,89	38,30	35,65
2000	38,95	36,12	38,35	35,64
2001	38,48	35,78	38,71	36,01
2002	39,26	36,56	39,22	36,49
2003	39,41	36,80	39,62	36,90
2004	39,82	37,23	40,03	37,29
2005	40,09	37,33	40,62	37,82
2006	41,04	38,11	40,81	38,00
2007	41,20	38,37	41,22	38,39
2008	41,25	38,64	41,46	38,63
2009	41,80	39,08	41,80	38,97
2010	42,57	39,63	42,29	39,43
2011	42,86	39,95	42,84	39,94
2012	43,15	40,18	42,94	40,05
2013	43,29	40,17	43,45	40,50

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 31 – Index rozvodovosti v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Index rozvodovosti v Libereckém kraji	Index rozvodovosti v České republice
1994	0,687	0,529
1995	0,658	0,567
1996	0,695	0,614
1997	0,629	0,562
1998	0,658	0,588
1999	0,434	0,442
2000	0,532	0,537
2001	0,613	0,603
2002	0,605	0,602
2003	0,728	0,671
2004	0,651	0,643
2005	0,612	0,604
2006	0,662	0,594
2007	0,600	0,545
2008	0,598	0,597
2009	0,669	0,609
2010	0,701	0,659
2011	0,663	0,623
2012	0,592	0,584
2013	0,699	0,641

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 32 – Počet přistěhovalých, vystěhovalých a přírůstek stěhováním v Libereckém kraji v letech 1994–2013.

	Počet přistěhovalých	Počet vystěhovalých	Přírůstek stěhováním
1994	3180	2879	301
1995	3373	2745	628
1996	3207	2639	568
1997	3226	2816	410
1998	3386	2795	591
1999	3143	2755	388
2000	3264	2719	545
2001	3508	4017	-509
2002	4729	4463	266
2003	5303	4487	816
2004	4448	4570	-122
2005	5354	3930	1424
2006	5780	4360	1420
2007	7349	4931	2418
2008	6537	4085	2452
2009	5069	4260	809
2010	4396	4350	46
2011	3946	3692	254
2012	3950	4162	-212
2013	4236	4333	-97

Zdroj: Český statistický úřad, 2014; vlastní zpracování

Příloha č. 33 – Hrubý domácí produkt (v Kč na 1 obyvatele) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	HDP (v Kč na 1 obyvatele) v Libereckém kraji	HDP (v Kč na 1 obyvatele) v České republice
1994	98653,000	132043,499
1995	140438,776	152952,460
1996	158018,626	175720,792
1997	172987,273	189574,812
1998	185184,926	208120,336
1999	196359,111	217577,263
2000	209926,057	230969,025
2001	225364,812	250648,560
2002	231742,697	262199,123
2003	223734,242	274579,379
2004	239581,652	299567,264
2005	265775,169	318344,998
2006	280484,315	341604,356
2007	289512,600	371203,569
2008	292838,294	384991,810
2009	280984,305	373810,226
2010	287144,213	375920,714
2011	292459,807	383208,125
2012	301666,921	385152,236
2013	303186,285	388770,740

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 34 – Míra nezaměstnanosti (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Míra nezaměstnanosti (v %) v Libereckém kraji	Míra nezaměstnanosti (v %) v České republice
1994	3,752	4,296
1995	3,939	4,024
1996	3,850	3,894
1997	3,837	4,789
1998	6,878	6,454
1999	8,159	8,702
2000	6,172	8,764
2001	6,210	8,128
2002	4,703	7,280
2003	6,111	7,777
2004	6,407	8,298
2005	6,479	7,927
2006	7,678	7,141
2007	6,054	5,316
2008	4,649	4,393
2009	7,833	6,662
2010	6,972	7,281
2011	7,246	6,725
2012	9,349	6,979
2013	8,281	6,953

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 35 – Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji	Počet stavebních povolení na 1 000 obyvatel v České republice
1994	12,390	14,071
1995	14,492	16,130
1996	11,672	16,778
1997	13,459	17,425
1998	11,990	16,556
1999	12,045	16,143
2000	11,901	16,393
2001	11,040	14,466
2002	11,930	13,668
2003	13,297	14,509
2004	14,584	14,922
2005	12,873	13,822
2006	11,666	13,058
2007	9,016	11,269
2008	9,835	11,608
2009	9,518	10,635
2010	9,561	9,961
2011	9,426	10,118
2012	8,630	9,211
2013	7,907	7,984

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 36 – Podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v %) v Libereckém kraji	Podíl vysokoškolsky vzdělaných na zaměstnaných v národním hospodářství (v %) v České republice
1994	7,982	10,167
1995	8,651	10,738
1996	7,783	10,827
1997	8,048	10,956
1998	8,749	11,345
1999	8,361	12,130
2000	8,425	12,632
2001	8,903	13,016
2002	9,290	13,199
2003	9,643	13,484
2004	8,472	14,017
2005	10,894	14,580
2006	10,246	14,895
2007	10,256	14,988
2008	9,317	15,780
2009	11,010	17,129
2010	12,993	18,420
2011	15,690	19,810
2012	16,410	20,939
2013	18,980	22,326

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 37 – Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji	Počet obchodních společností na 1 000 obyvatel v České republice
1994	8,688	8,555
1995	10,834	10,891
1996	12,282	12,663
1997	13,871	14,156
1998	15,144	16,039
1999	16,477	18,289
2000	17,557	19,866
2001	18,265	20,993
2002	18,661	21,612
2003	19,445	22,761
2004	20,253	23,958
2005	20,821	25,079
2006	21,368	26,385
2007	21,967	28,115
2008	22,646	29,848
2009	23,045	31,368
2010	23,387	33,065
2011	23,876	34,801
2012	24,376	36,394
2013	24,759	38,016

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 38 – Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v Libereckém kraji	Výše měsíčních průměrných mezd (v Kč) v České republice
1994	6498	6869
1995	7561	8166
1996	8962	9679
1997	9863	10696
1998	10687	11705
1999	11613	12651
2000	12435	13484
2001	13222	14378
2002	14113	15524
2003	14962	16430
2004	15824	17466
2005	16691	18344
2006	17747	19546
2007	19025	20957
2008	20373	22592
2009	20953	23344
2010	21747	23864
2011	22220	24455
2012	22823	25112
2013	23055	25128

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 39 – Počet trestných činů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Počet trestných činů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji	Počet trestných činů na 1 000 obyvatel v České republice
1994	38,059	35,339
1995	35,391	35,682
1996	38,175	37,553
1997	39,635	38,612
1998	40,595	41,373
1999	39,474	41,489
2000	37,363	38,093
2001	33,900	35,050
2002	38,400	36,501
2003	36,700	35,067
2004	35,900	34,450
2005	35,100	33,619
2006	34,400	32,771
2007	37,100	34,622
2008	35,500	32,963
2009	33,500	31,724
2010	31,319	29,797
2011	31,213	30,217
2012	29,647	28,977
2013	31,841	30,956

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 40 – Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji	Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel v České republice
1994	1,320	1,757
1995	1,455	1,258
1996	2,023	1,404
1997	1,988	1,626
1998	1,846	2,155
1999	1,837	2,308
2000	2,333	2,454
2001	2,030	2,422
2002	2,300	2,675
2003	2,676	2,659
2004	3,079	3,161
2005	2,646	3,211
2006	2,382	2,941
2007	2,772	4,035
2008	3,109	3,680
2009	3,377	3,667
2010	2,858	3,465
2011	2,184	2,728
2012	2,855	2,804
2013	1,765	2,401

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 41 – Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v Libereckém kraji	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v České republice
1994	2,004	2,904
1995	2,198	2,190
1996	1,640	2,504
1997	3,330	4,080
1998	5,800	9,640
1999	6,150	13,900
2000	3,930	8,800
2001	6,480	8,900
2002	10,050	12,070
2003	13,030	13,500
2004	9,480	10,600
2005	8,580	9,800
2006	4,900	4,800
2007	3,600	2,500
2008	8,500	3,900
2009	26,200	17,400
2010	22,280	18,200
2011	14,300	14,200
2012	18,800	15,600
2013	11,980	17,000

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 42 – Podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) v Libereckém kraji a České republice v letech 1994–2013.

	Podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) v Libereckém kraji	Podíl nezaměstnaných hledajících práci déle než 12 měsíců na celkovém počtu nezaměstnaných (v %) v České republice
1994	8,672	22,289
1995	12,714	31,165
1996	25,527	31,251
1997	19,180	30,512
1998	43,604	31,234
1999	41,731	37,097
2000	50,608	48,768
2001	47,904	52,680
2002	52,844	51,698
2003	32,899	50,596
2004	37,340	52,678
2005	54,063	54,740
2006	53,301	56,336
2007	46,668	54,319
2008	53,612	51,503
2009	25,713	31,707
2010	36,706	42,801
2011	30,111	42,236
2012	45,727	45,318
2013	49,744	45,772

Zdroj: Český statistický úřad, 2015; vlastní zpracování

Příloha č. 43 – Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji a České republice v letech 2000–2013.

	Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel v Libereckém kraji	Průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na bydlení na 1 000 obyvatel v České republice
2000	28,198	32,271
2001	28,498	32,922
2002	29,947	33,664
2003	29,502	31,750
2004	26,673	28,863
2005	23,350	25,855
2006	20,707	23,026
2007	11,108	11,334
2008	8,720	8,380
2009	10,268	9,122
2010	13,425	11,524
2011	15,749	13,585
2012	18,240	15,463
2013	21,894	18,391

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2015; vlastní zpracování